

PRILOZI

**Hrvatske
javnobilježničke
komore**

**INSTITUT
OPORUČNOG NASLJEĐIVANJA
U SUDSKOJ PRAKSI**

Zagreb, svibanj 2012.

Priredila: Marija Butković,
javnobilježnička prisjednica iz Rijeke

Institut oporučnog nasljeđivanja u sudskoj praksi

UVOD

Zakon o javnom bilježništvu, usvojenom 1993. godine (Narodne novine, br. 78/93, 29/94, 162/98, 16/07 i 75/09), odredio je djelokrug poslova javnih bilježnika pa je tako u glavi XIII. pod naslovom „Javni bilježnici kao povjerenici sudova i drugih vlasti“, i to u članku 156., propisano: „Ovlasti javnih bilježnika u provedbi ostavinske rasprave uredit će se zakonom kojim će se urediti ostavinski postupak“. Javnobilježnička služba je počela s radom 1995. godine, a tek je gotovo deset godina kasnije donošenjem novog Zakona o nasljeđivanju 2003. godine (Narodne novine, br. 48/03, 163/03 i 35/05) uvedena mogućnost sudjelovanja javnih bilježnika kao povjerenika suda u ostavinskom postupku.

Institut oporučnog nasljeđivanja uređen je u drugom dijelu Zakona o nasljeđivanju koji nosi naziv „Pravni temelj nasljeđivanja“, glavi drugoj „Nasljeđivanje na temelju oporuke“. U ne prevelikom broju članaka koji uređuju tako bitnu materiju (čl. 26.-101.) većina odredaba čini se jasna i ponekad ne ostavlja dvojbu o tome kako postupiti, bilo da tu pravnu normu primjenjuje sud ili javni bilježnik kao povjerenik suda u ostavinskom postupku. Unatoč tome, na temelju dostupne sudske prakse vidljivo je da ipak postoje, iako većinom manja, odstupanja u primjeni zakonskih normi, što ukazuje na činjenicu da nijedan propis, ma koliko god jasan bio, ne može u potpunosti regulirati i izjednačiti sve životne situacije na koje se može primijeniti.

Što je zapravo sudska praksa? Sudska praksa se u pravnoj teoriji definira kao „ukupnost usuglašenih pravnih stajališta, koja su sudovi iskazali u svojim odlukama“. Sudska praksa nije formalni izvor prava u Republici Hrvatskoj, budući da sudovi sude samo na osnovi zakona, odnosno pisanih pravnih pravila, sadržanih u domaćim i međunarodnim aktima. Isto navodi i odredba čl. 117. Ustava Republike Hrvatske propisujući kako „sudovi sude na temelju Ustava, zakona, međunarodnih ugovora i drugih važećih izvora prava“. Međutim, sudska praksa, a posebno odluke Vrhovnog suda Republike Hrvatske, posebno su značajni u tumačenju propisa od strane nižih sudova. Zaključak se nameće sam od sebe - iako pravni sustav Republike Hrvatske nije sustav koji se formalno temelji na načelu „stare decisis“ kao *common law* sustavi, sudska praksa nije ništa manje važna kao izvor prava.

Sudske odluke ovdje skupljene samo su dio materijala koje sam koristila pri pripremi za javnobilježnički ispit, a koje mi i danas, nakon što sam taj zadatak obavila, pomažu kao podsjetnik u svakodnevnom radu. Materija koja se odnosi na nasljedno pravo uopće izuzetno je opsežna, stoga sam odlukama skupljenima u ovoj zbirici odlučila dati naglasak samo na jednu vrstu nasljeđivanja i to oporučno, posebice na pretpostavke valjanosti oporuke, oblike oporuke, sadržaj oporuke, opoziv oporuke i pravo na zapis. Prikazana praksa dostupna je putem interneta, većinom su tu odluke Vrhovnog suda, ali i odluke općinskih i županijskih sudova, koje kao takve nisu, naravno, ništa manje važne.

Sudsku sam praksu svrstala tematski u šest poglavlja, posebice uvrštavajući one presude koje su same po sebi već istaknute na stranicama Vrhovnog suda izdvajanjem sentence. Na mjestima gdje se čitatelju može učiniti da su prikazane dvije različite presude s gotovo jednakom sentencom, samo primjedba da je to učinjeno namjerno zbog dva razloga: prvi je taj što se u ovoj zbirici nalaze i presude na koje se primjenjivao „stari“ Zakon o nasljeđivanju (NN 52/71, 47/78 i 56/00) i presude na koje se primijenio trenutno važeći Zakon o nasljeđivanju. Tako mi se učinilo zanimljivim vidjeti kako su na dvije slične životne situacije dva različita suca primijenila propis važeći u vrijeme njihova djelovanja. Drugi je razlog jednostavno taj što gotovo jednaka sentenca ne

znači da su i sporovi u kojima se presuda donijela takvi, naprotiv oni su rezultat životnih, različitih i zanimljivih životnih situacija, pa je i to bio razlog uvrštavanja onih presuda koje su samo naizgled gotovo jednake.

Na nekim sam si mjestima, bilo na početku samog poglavlja, bilo na kraju same presude, dopustila dati vlastiti komentar, povući analogiju između sudske i javnobilježničke prakse ili samo prikazati dio presude koji se učinio najvažnijim (tamo gdje sentenca već nije posebno istaknuta).

Svrha ove zbirke je približiti sudsku praksu čitateljima, kako onima koji su pravnici, posebice javni bilježnici i djelatnici u javnobilježničkim uredima, tako i onima koji nisu pravnici, ali traže odgovore na neka pitanja iz stvarnog života, bilo da su sami sudionici nekog obiteljskoga ili nasljednog postupka ili spora ili ih to jednostavno zanima. Naposljetku, svi smo već bili ili ćemo biti, na ovaj ili onaj način, sudionici rješavanja ostavinskog postupka. Život je neumoljiv i jednako kao što danas primjenjujemo zakonsku normu na stranke koje nam kao nasljednici dolaze u naše urede, tako ćemo se jednog dana i mi sami naći u ulozi tih istih nasljednika.

Važnost stabilne sudske prakse za pravnu sigurnost onih koji ostvarivanje i zaštitu svojih prava i interesa traže pred sudom i povjerenicima sudova neupitna je. Stoga ne zaboravimo kako smo u rješavanju ostavinskih predmeta nerazdvojno povezani sa sudovima i upućeni jedni na druge, pa nas razmjena prakse i načina postupanja može samo educirati i koristiti nam u svakodnevnom radu.

1. VALJANOST OPORUKE - OPĆENITO

REPUBLIKA HRVATSKA

VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Z A G R E B

Broj: Rev-x 224/10-2

Odredbom čl. 64. st. 2. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine", broj 52/71, 47/78 i 56/00, dalje: ZN) propisano je da je ništava oporuka ako oporučitelj nije u vrijeme njenog sačinjenja bio sposoban za rasuđivanje, a odredbom čl. 65. ZN propisano je da je ništava oporuka ako je oporučitelj oporuku sačinio pod prijetnjom, prinudom, prijevarom ili u zabludi. Kako je u postupku utvrđeno da je tužitelj u vrijeme sačinjenja pisane oporuke bio sposoban za rasuđivanje pa prema tome sposoban i za sastavljanje pravno valjane pisane oporuke, pravilno su sudovi primijenili materijalno pravo kada su zaključili da je oporuka oporučitelja valjana, jer nije bilo mana volje u vrijeme kada je ta oporuka sastavljena. Kako je u ovom postupku utvrđeno da oporuka oporučitelja nije sačinjena pod prijetnjom i prinudom tuženice pravilno su nižestupanjski sudovi primijenili materijalno pravo iz odredbe čl. 131. st. 1. t. 2. ZN kada su zaključili da ne postoji taj zakonski razlog koji bi tuženicu učinio nedostojnom za nasljeđivanje.

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Vlatke Potočnjak-Radej, predsjednice vijeća te Gordane Gasparini, Jasne Guštek, mr. sc. Jadranka Juga i Gordane Jalšovečki, članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice M. K. iz Nj., S., koju zastupa punomoćnica V. J., odvjetnica u K., protiv tuženice N. B. iz R., koju zastupa punomoćnica D. M., odvjetnica u R., radi pobijanja valjanosti oporuke, odlučujući o reviziji tužiteljice protiv presude Županijskog suda u Karlovcu broj Gž-2161/08 od 14. siječnja 2009., kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Karlovcu broj P-239/00 od 18. srpnja 2008., u sjednici održanoj 30. lipnja 2010.,

p r e s u d i o j e:

Odbija se tužiteljčina revizija kao neosnovana.

Obrazloženje

Prvostupanjskom presudom odbijen je tužbeni zahtjev tužiteljice na utvrđenje da je oporuka M. H. od 11. studenoga 1999. nevaljana i ništava, sa zahtjevom na utvrđenje da je tuženica nedostojna za nasljeđivanje, kao i sa zahtjevom za naknadu troškova parničnog postupka (t. I. izreke). Ujedno je naloženo tužiteljici naknaditi tuženici trošak parničnog postupka u iznosu od 14.001,24 kune (t. II. izreke).

Drugostupanjskom presudom odbijena je žalba tužiteljice kao neosnovana i potvrđena je prvostupanjska presuda.

Protiv drugostupanjske presude reviziju je izjavila tužiteljica zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. ZPP i zbog pogrešne primjene materijalnog prava. Predlaže da revizijski sud prihvati reviziju tužiteljice i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje.

Tuženica nije odgovorila na reviziju tužiteljice.

Revizija nije osnovana.

Prema odredbi čl. 392. a. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03,

88/05, 2/07, 84/08 – dalje: ZPP), koja se u ovom predmetu primjenjuje na temelju odredbe čl. 52. st. 4. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku (“Narodne novine”, broj 84/08), revizijski sud ispituje pobijanu presudu samo u onom dijelu u kojem se ona pobija revizijom i u granicama razloga određeno navedenih u reviziji, pazeći po službenoj dužnosti na pogrešnu primjenu materijalnog prava i na bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. t. 8. ZPP.

Nije ostvarena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. t. 11. ZPP, na koju se ukazuje revizijom, jer su u presudi navedeni razlozi o odlučnim činjenicama. Ti razlozi nisu nejasni niti proturječni. O odlučnim činjenicama ne postoji proturječje između onog što se u razlozima presude navodi, posebno iskazima saslušanih svjedoka i stranaka. Presude nemaju nedostataka zbog kojih se ne mogu ispitati.

Na revizijske navode da se drugostupanjski sud nije očitovao na žalbeni prigovor da prvostupanjski sud nije obrazložio i cijenio iskaze svjedoka, treba reći da je prvostupanjski sud suprotno revizijskim navodima, u obrazloženju svoje presude ocijenio sve provedene dokaze i to kako svaki za sebe, tako i sve zajedno, kao i rezultat cjelokupnog postupka. Tako je prvostupanjski sud ocijenio iskaze saslušanih svjedoka pa i u odnosu na činjenicu je li tuženica prisiljavala ili nagovarala sada pokojnog M. H. na sastavljanje oporuke, navodeći da nema razloga ne prihvatiti iskaze saslušanih svjedoka koji su o odnosima između tuženice i sada pokojnog M. H. različito iskazivali, ali iz njihovih iskaza i cjelokupno provedenog postupka ne proizlazi da bi postojala prinuda ili prisila na sačinjenje oporuke, tim više što je M. H. bio sposoban za rasuđivanje pa je slobodnom voljom mogao sačiniti oporuku.

Navedene razloge je prihvatio drugostupanjski sud, a u obrazloženju svoje odluke ocijenio je sve žalbene prigovore koji se odnose na odlučne činjenice u ovom sporu, što je bio dužan prema odredbi čl. 375. st. 1. ZPP.

Osim toga, treba reći da se dio navoda revizije u okviru revizijskog razloga bitne povrede odredaba parničnog postupka odnosi na prigovor pravilnosti i potpunosti utvrđenog činjeničnog stanja u postupku pred nižestupanjskim sudovima. Ti navodi nisu uzeti u razmatranje, jer se prema odredbi čl. 385. st. 1. ZPP revizija ne može osnovano izjaviti zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Tužiteljica navodi u reviziji da drugostupanjski sud pogrešno smatra da nije došlo do povrede odredaba parničnog postupka, jer da prvostupanjski sud nije pozvao vještaka da usmeno obrazloži pisani nalaz i mišljenje na raspravi. Naime, tužiteljica smatra da je samo formalni prigovor, bez navođenja okolnosti i činjenica koje dovode u sumnju pravilnost nalaza i mišljenja, dovoljan razlog da je sud dužan pozvati vještaka na raspravu.

Suprotno navodima tužiteljice, propust suda da vještaka sasluša neposredno na raspravi može biti samo relativno bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 1. ZPP.

U konkretnom slučaju zbog toga što sud nije pozvao vještaka iz Psihijatrijske bolnice V. da usmeno raspravi i obrazloži pisani nalaz i mišljenje, nije počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 1. u vezi čl. 260. st. 1. ZPP. Naime, revidentici je uz poziv na raspravu 7. srpnja 2008. dostavljen pisani nalaz i mišljenje vještaka, tužiteljica je tek na raspravi predložila da se pozove i vještak, a da nije iznijela određene prigovore koji bi ukazivali da bi u nalazu i mišljenju vještaka bilo proturječnosti ili nejasnoća, već je samo citirala neke dijelove nalaza i mišljenja. Zbog toga propust suda da pozove vještaka da usmeno obrazloži pisani nalaz i mišljenje nije bilo niti je moglo biti od utjecaja na donošenje zakonite i pravilne presude u ovom predmetu.

Osim toga, treba reći da okolnost što vještak nije pozvan na raspravu radi usmenog iznošenja nalaza i mišljenja nije bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. t. 6. ZPP (onemogućeno stranci raspravljanje pred sudom) u situaciji kad stranka nije imala primjedbi niti pitanja u vezi sa pisanim nalazom i mišljenjem. U konkretnom slučaju, kako je to već ranije navedeno, tužiteljica je predložila da se pozove vještak na raspravu navodeći neke paušalne prigovore i citirajući nalaz i mišljenje vještaka, ali nije iznijela konkretne primjedbe ni pitanja koja bi objektivno ukazivali na nedostatke nalaza i mišljenja vještaka pa time što nije pozvan vještak na raspravu radi usmenog iznošenja nalaza i mišljenja, tužiteljici nije onemogućeno raspravljanje pred sudom.

Na druge bitne povrede odredaba parničnog postupka revidentica ne ukazuje, a ispitujući pobijanu presudu

ovaj sud nije našao da bi bila počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. t. 8. ZPP, na koju pazi po službenoj dužnosti na temelju odredbe čl. 392. a. ZPP.

U postupku koji je prethodio reviziji utvrđeno je da je M. H. umro ... 1999., da je nakon njegove smrti vođen ostavinski postupak u spisu posl. br. O-1069/99, da je M. H. sačinio vlastoručnu oporuku koja je datirana s 21. studenoga 1999. te je tom oporukom svu svoju imovinu ostavio tuženici. Također je utvrđeno da je oporučitelj M. H. umro zbog naglog pogoršanja zdravstvenog stanja uzrokovanog edemom mozga i pluća, ali da bolesti od kojih je bolovao oporučitelj, same za sebe i u njihovoj ukupnosti, nemaju značenje poremećaja svijesti niti se mogu povezati sa psihičkim poremećajima koji bi rezultirali nesposobnosti oporučitelja za rasuđivanje.

Odredbom čl. 64. st. 2. Zakona o nasljeđivanju («Narodne novine», broj 52/71, 47/78 i 56/00, dalje: ZN) propisano je da je ništava oporuka ako oporučitelj nije u vrijeme njenog sačinjenja bio sposoban za rasuđivanje, a odredbom čl. 65. ZN propisano je da je ništava oporuka ako je oporučitelj oporuku sačinio pod prijetnjom, prinudom, prijevarom ili u zabludi.

Kako je u postupku utvrđeno da je tužitelj u vrijeme sačinjenja pisane oporuke bio sposoban za rasuđivanje pa prema tome sposoban i za sastavljanje pravno valjane pisane oporuke, pravilno su sudovi primijenili materijalno pravo kada su zaključili da je oporuka oporučitelja valjana, jer nije bilo mana volje u vrijeme kada je ta oporuka sastavljena.

Tužiteljica je tijekom postupka istakla da ostaje kod razloga nevaljanosti oporuke iz razloga, jer je oporučitelj oporuku napisao nagovoren, prisiljen na sastav od strane tuženice, jer je bio nesposoban za rasuđivanje. Kako je ranije navedeno, u postupku je utvrđeno da je oporučitelj u vrijeme sačinjenja oporuke bio sposoban za rasuđivanje pa je svojom imovinom mogao raspologati prema svojoj slobodnoj volji. Prema tome, ne može se prihvatiti suprotan navod tužiteljice da je oporučitelj zbog toga što je bio nesposoban za rasuđivanje, bio nagovoren i prisiljen na sastav oporuke. Niti svjedoci koji su saslušani u postupku pred prvostupanjskim sudom, iako su iskazivali o odnosu tuženice i oporučitelja različito kako je to naveo prvostupanjski sud, nisu ukazivali na postojanje prinude ili prijetnje na sačinjenje oporuke.

Nižestupanjski sudovi su stoga pravilno primijenili materijalno pravo iz odredbe čl. 64. i čl. 65. ZN zaključivši da nisu postojale okolnosti koje bi imale za posljedicu ništavost oporuke.

Tužiteljica je utemeljila tužbeni zahtjev na utvrđenje nedostojnosti tuženice za nasljeđivanje na postojanju zakonskih razloga iz čl. 131. st. 1. t. 2. i 4. ZN. Prema odredbi čl. 131. st. 1. t. 2. i 4. ZN nedostojan je da naslijedi kako na temelju zakona tako i na temelju oporuke, kao i da dobije ma što na temelju oporuke: 2. - onaj koji je prinudom ili prijetnjom natjerao ostavitelja da napravi ili opozove oporuku ili neku odredbu oporuke i 4. - onaj koji se teže ogriješio o obvezu uzdržavanja prema ostavitelju prema kome je imao zakonsku obvezu uzdržavanja kao i onaj koji nije htio pružiti ostavitelju nužnu pomoć.

Kako je u ovom postupku utvrđeno da oporuka oporučitelja nije sačinjena pod prijetnjom i prinudom tuženice pravilno su nižestupanjski sudovi primijenili materijalno pravo iz odredbe čl. 131. st. 1. t. 2. ZN kada su zaključili da ne postoji taj zakonski razlog koji bi tuženicu učinio nedostojnom za nasljeđivanje. Sudovi su također pravilno ocijenili da niti jedan od razloga navedenih za nedostojnost za nasljeđivanje kod tuženice iz čl. 131. st. 1. t. 4. ZN tužiteljica nije dokazala pa su pravilno primijenili materijalno pravo kada su odbili i taj dio tužbenog zahtjeva.

Prema tome, nije se ostvario niti revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava iz čl. 385. st. 1. t. 3. ZPP.

Prema tome na temelju odredbe čl. 393. ZPP valjalo je odbiti reviziju tužiteljice kao neosnovanu i odlučiti kao u izreci ove presude.

U Zagrebu 30. lipnja 2010.

Predsjednik vijeća:

Vlatka Potočnjak-Radej, v.r.

REPUBLIKA HRVATSKA
 VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
 Z A G R E B
 Broj: Rev-x 7/08-2

Iz odredbe čl. 74. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine", broj 52/71, 47/78 – dalje: ZN) proizlazi da ni sudac, ni svjedok oporuke, a niti njihovi bliži srodnici (preci, potomci, braća i sestre, te braćni drugovi tih osoba) ne smiju imati nikakve koristi iz oporuke, jer su ništave odredbe oporuke kojima se tim osobama nešto ostavlja. Na tu činjenicu je sudac dužan upozoriti svjedoka, jer prilikom sastavljanja oporuke, po službenoj dužnosti mora voditi računa o tome da sastavi valjanu oporuku. Sudska oporuka je javna isprava koju oporučitelju po njegovom kazivanju sastavlja sudac općinskog suda (čl. 70. ZN, koji je bio na snazi u vrijeme sastavljanja oporuke) i pruža ostavitelju sigurnost da će na taj način biti izražena njegova prava volja, a otklonjena je i opasnost od poništenja oporuke zbog materijalno pravnih nedostataka odnosno od utvrđenja da su ništave pojedine odredbe oporuke. Stoga prije nego što prijeđe na utvrđivanje teksta oporuke sudac mora utvrditi ne samo identitet oporučitelja i svjedoka, te ispunjavaju li svjedoci uvjete propisane odredbom čl. 73. ZN, već mora utvrditi postoji li odnos srodstava ili tazbinska veza između svjedoka i osobe kojoj je nešto oporukom ostavljeno, jer to u smislu odredbe čl. 74. ZN predstavlja razlog ništavosti oporučnih raspolaganja u korist svjedoka i njihovih bližih srodnika među kojima su i srodnici sa kojima je oporučni svjedok u tazbinskom srodstvu.

R J E Š E N J E

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Katarine Buljan, predsjednice vijeća, Jakoba Miletića, dr. sc. Ivana Kaladića, Gordane Matasić-Špoljarić i mr. sc. Andrije Erakovića, članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja J. B. pok. I. iz S., kojeg zastupa punomoćnik A. Š., odvjetnik u S., protiv tuženice Republike Hrvatske, koju zastupa Općinsko državno odvjetništvo u Sinju, Građansko-upravni odjel, radi naknade štete, odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude Županijskog suda u Splitu poslovni broj Gž-6109/07 od 20. ožujka 2008. kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Sinju poslovni broj P-155/05 od 27. travnja 2007., u sjednici održanoj 3. prosinca 2008.,

r i j e š i o j e:

Prihvata se revizija tužitelja te se ukida presuda Županijskog suda u Splitu poslovni broj Gž-6109/07 od 20. ožujka 2008. kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Sinju poslovni broj P-155/05 od 27. travnja 2007. i predmet se vraća istom sudu prvog stupnja na ponovno suđenje.

Obrazloženje

Prvostupanjskom presudom odbijen je tužbeni zahtjev da se naloži tuženici tužitelju naknaditi štetu koja se sastoji u razlici između naslijeđenog dijela i dijela kojeg je tužitelj trebao naslijediti oporukom sastavljenoj i pohranjenoj u Općinskom sudu u Sinju poslovni broj R2-127/91 i Pi-28/91 od 16. svibnja 1991. uz naknadu troška postupka. Ujedno je naloženo tužitelju naknaditi tuženici trošak postupka u iznosu od 4.350,00 kn.

Drugostupanjski sud je potvrdio prvostupanjsku presudu i dopustio reviziju pozivom na odredbu čl. 382. st. 2. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 2/07 i 84/08 – dalje: ZPP).

Razlog zbog kojeg je dopustio reviziju je rješenje pravnog pitanja je li sudac pri sastavljanju sudske oporuke dužan

utvrditi je li oporučni svjedok u tazbinskom srodstvu sa osobom u čiju korist je učinjeno raspolaganje tom oporukom.

Tužitelj je podnio reviziju protiv drugostupanjske presude zbog pogrešne primjene materijalnog prava i predlaže da ovaj sud prihvati reviziju.

Tuženica nije odgovorila na reviziju.

Revizija je osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja za naknadu štete koju trpi time što je pravomoćnom presudom Općinskog suda u Sinju poslovni broj P-516/92 od 27. listopada 1993. utvrđeno da je sudska oporuka koja je sastavljena i pohranjena kod tog suda pod brojem R2-127/91 i Pi-28/91 od 16. svibnja 1991. ništava u dijelu kojom je oporučitelj sada pok. I. B. 1/2 svoje nepokretne imovine ostavio J. B.. Svoj zahtjev tužitelj temelji na nezakonitom radu suca koji je sastavio predmetnu oporuku, a da prije sastavljanja oporuke nije utvrdio da je svjedok oporuke S. M. u tazbinskom srodstvu sa tužiteljem.

Iz odredbe čl. 74. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine", broj 52/71, 47/78 – dalje: ZN) proizlazi da ni sudac, ni svjedok oporuke, a niti njihovi bliži srodnici (preci, potomci, braća i sestre, te braćni drugovi tih osoba) ne smiju imati nikakve koristi iz oporuke, jer su ništave odredbe oporuke kojima se tim osobama nešto ostavlja.

Na tu činjenicu je sudac dužan upozoriti svjedoka, jer prilikom sastavljanja oporuke, po službenoj dužnosti mora voditi računa o tome da sastavi valjanu oporuku. Sudska oporuka je javna isprava koju oporučitelju po njegovom kazivanju sastavlja sudac općinskog suda (čl. 70. ZN, koji je bio na snazi u vrijeme sastavljanja oporuke) i pruža ostavitelju sigurnost da će na taj način biti izražena njegova prava volja, a otklonjena je i opasnost od poništenja oporuke zbog materijalno pravnih nedostataka odnosno od utvrđenja da su ništave pojedine odredbe oporuke.

Stoga prije nego što prijeđe na utvrđivanje teksta oporuke sudac mora utvrditi ne samo identitet oporučitelja i svjedoka, te ispunjavaju li svjedoci uvjete propisane odredbom čl. 73. ZN, već mora utvrditi postoji li odnos srodstava ili tazbinska veza između svjedoka i osobe kojoj je nešto oporukom ostavljeno, jer to u smislu odredbe čl. 74. ZN predstavlja razlog ništavosti oporučnih raspolaganja u korist svjedoka i njihovih bližih srodnika među kojima su i srodnici sa kojima je oporučni svjedok u tazbinskom srodstvu.

Sudac koji je sastavio predmetnu oporuku, prije sastavljanja oporuke nije utvrdio da je svjedok oporuke S. M. u tazbinskom srodstvu sa tužiteljem što je imalo za posljedicu da je pravomoćnom presudom Općinskog suda u Sinju poslovni broj P-516/92 od 27. listopada 1993. utvrđeno da je sudska oporuka koja je sastavljena i pohranjena kod tog suda pod brojem R2-127/91 i Pi-28/91 od 16. svibnja 1991. ništava u dijelu kojom je oporučitelj sada pok. I. B. ostavio J. B. 1/2 svoje nepokretne imovine.

Stoga je pogrešan pravni stav nižestupanjskih sudova da u postupanju suca P. Ž. prilikom sastavljanja predmetne oporuke nije bilo postupanja suprotnog zakonu.

Odredbom čl. 67. Zakona o sudovima ("Narodne novine", broj 3/94, 100/96, 131/97, 129/00, 67/01 i 17/04 – dalje: ZS) propisano je da Republika Hrvatska odgovara za štetu koju u obnašanju sudačke dužnosti nanese sudac građaninu ili pravnoj osobi svojim nezakonitim ili nepravilnim radom. Republika Hrvatska može od suca zatražiti naknadu isplaćene svote samo ako je sudac štetu učinio namjerno ili s krajnjom nepažnjom. Zahtjev za naknadu štete iz st. 2. ovog članka zastarijeva za šest mjeseci od dana isplate naknade oštećeniku. Iz spomenute odredbe proizlazi da je Republika Hrvatska dužna naknaditi štetu koju u obnašanju sudačke dužnosti nanese građaninu sudac svojim nepravilnim ili nezakonitim radom, pa kako nižestupanjski sudovi zbog pogrešnog pravnog stava nisu utvrdili trpi li tužitelj, zbog nepravilnog rada suca, štetu i u kojoj visini. te nije bilo uvjeta za preinačenje pobijane presude.

Zbog toga je primjenom odredbe čl. 395. st. 2. ZPP-a ovaj sud ukinuo obje nižestupanjske presude i predmet vratio istom sudu prvog stupnja na ponovno suđenje.

Ukinuta je i odluka o trošku postupka jer se za sada ne zna uspjeh stranaka u sporu.

U Zagrebu, 3. prosinca 2008.

Predsjednica vijeća:

Katarina Buljan, v.r.

Komentar:

Konkretno Rješenje Vrhovnog suda analogno se može primijeniti i na postupanje javnih bilježnika pri sastavu javne oporuke ili pisane oporuke pred svjedocima sukladno čl. 35 Zakona o nasljeđivanju.

REPUBLIKA HRVATSKA
 VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
 Z A G R E B
 Broj: Gzz 157/05-2

Prema odredbi čl. 154. ZN odredbe tog Zakona važe za nasljeđivanje svih državljana Republike Hrvatske bez obzira gdje je nastupila smrt i gdje se nalazi imovina. Na konkretan slučaj sudovi su primijenili odredbu čl. 90. st. 1. ZN-a polazeći kod utvrđivanja sadržaja oporuke pronalaženjem prave volje oporučitelja, te zaključili da je prava namjera oporučitelja bila da kao oporučni nasljednik tužitelj naslijedi cjelokupnu imovinu ostavitelja u Republici Venezueli, a ne i u Republici Hrvatskoj, a takav pravni zaključak prihvaća i ovaj sud. Suprotno tvrdnji Državnog odvjetništva (s obzirom na izraz "jedini univerzalni nasljednik"), nije bitno kakav je izraz oporučitelj upotrijebio u oporuci već što je htio time postići. Zato su pravilno postupili nižestupanjski sudovi kada su ocjenjivali oporuku u cjelini i prema onom što je u oporuci sadržano, jer je oporuka jedini izvor tumačenja. ...bitan sadržaj oporuke ne može se tumačenjem oporuke nadopunjavati. Napominje se ujedno da pravilo tumačenja oporuke iz st. 2. čl. 90. ZN ima prema onom iz st. 1. supsidijarni značaj, pa, u slučaju sumnje prema odredbi iz st. 2., prednost se daje zakonskim nasljednicima, a ne oporučnim, ako između njih postoji spor o značenju neke oporučne odredbe, jer se pretpostavlja da kad se ostavitelj nije jasno i određeno izrazio, htio prikloniti onom rješenju na koje u danoj situaciji upućuju pravila o zakonskom nasljeđivanju.

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
 P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Petra Milasa, kao predsjednika vijeća, te Vlatke Potočnjak-Radej, Ivana Mikšića, Marijana Ramušćaka i Gordane Gasparini, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja B. P. iz Z., zastupanog po punomoćniku I. M., odvjetniku iz Z., protiv tuženika A. V. iz R., zastupanog po punomoćniku M. L., odvjetniku iz R., radi ostvarenja nasljednog prava, odlučujući o zahtjevu za zaštitu zakonitosti Državnog odvjetništva Republike Hrvatske od 02. listopada 2003. godine, broj: G-DO-1242/03, izjavljenog protiv presude Županijskog suda u Rijeci od 04. lipnja 2003. godine, broj: GŽ-2714/01 i presude Općinskog suda u Rijeci od 07. ožujka 2001. godine, broj: P-1773/97, u sjednici održanoj dana 23. studenog 2005. godine,

presudio je:

Odbija se zahtjev za zaštitu zakonitosti Državnog odvjetništva Republike Hrvatske od 02. listopada 2003. godine, broj: G-DO-1242/03 kao neosnovan.

Obrazloženje

Prvostupanjskom presudom odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja kojim je tražio utvrđenje da mu pripada pravo nasljedstva iza pok. L. D. temeljem naknadno pronađene pravovaljane oporuke od 22. lipnja 1987. godine na imovinu pobliže opisanu u izreci te presude, te da se naloži tuženiku da mu uruči tu imovinu, da se izvrši brisanje tuženika kao samovlasnika na predmetnim nekretninama uz istovremeni upis prava suvlasništva u 1 dijela na ime tužitelja.

Ujedno je tužitelj obavezan tuženiku naknaditi troškove parničnog postupka u iznosu od 5.433,50 kn.

Drugostupanjskom presudom odbijena je žalba tužitelja kao neosnovana i potvrđena u cijelosti presuda suda prvog stupnja.

Protiv presuda nižestupanijskih sudova Državno odvjetništvo je izjavilo zahtjev za zaštitu zakonitosti (dalje: zahtjev) zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 1. i st. 2. toč. 13. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", broj: 53/91, 91/92, 112/99 – ZPP), te pogrešne primjene materijalnog prava, uz prijedlog da se obje presude nižestupanijskih sudova ukinu i predmet vrati na ponovno odlučivanje prvostupanijskom sudu, podredno da se preinače na način da se prihvati tužbeni zahtjev.

Na zahtjev za zaštitu zakonitosti nije odgovoreno.

Zahtjev za zaštitu zakonitosti je neosnovan.

Suprotno tvrdnji Državnog odvjetništva sudovi nisu počinili označene bitne povrede na koje se ukazuje u zahtjevu.

Kroz označene povrede pobija se u stvari pravni zaključak nižestupanijskih sudova u tumačenju naknadno pronađene oporuke u smislu čl. 90. st. 1. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine", broj: 52/71, 53/91 – ZN). Budući da su sudovi utvrdili i ocijenili u svojim odlukama sve pravno relevantne činjenice, a razlozi o odlučnim činjenicama nisu u suprotnosti sa stanjem spisa, a niti proturječe međusobno, to nije učinjena ni bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 13. ZPP-a – budući se zakonitost i pravilnost obiju presuda može ispitati.

Sporno je, pravno pitanje, da li je pravilno primijenjena odredba čl. 90. Zakona o nasljeđivanju koja glasi:

“Odredbe oporuke valja tumačiti prema pravoj namjeri oporučitelja.

U slučaju sumnje treba se držati onog što je povoljnije za zakonskog nasljednika ili za osobu kojoj je oporukom naložena neka obveza.”

Sud je utvrdio slijedeće pravno relevantne činjenice:

- da je iza smrti pok. L. D. umrlog dana 09. travnja 1989. godine u Republici Venezueli, pravomoćnim rješenjem o nasljeđivanju Općinskog suda u Rijeci od 07. siječnja 1991. godine broj: O-1431/90 njegovim zakonskim nasljednikom proglašen tuženik (ostavitelj nećak), te je istom uručena imovina nalazeća se u Republici Hrvatskoj, a koju čine 1 nekretnina upisanih u z.k.ul. broj 3811 k.o. Sušak (u naravi trosobni stan), 1 nekretnina (zemljište) iz z.k.ul. br. 568 k.o. Demerje, te novčana sredstva na računima kod Riječke banke (devizni štedni ulog od 1.357,46 USD, dinarski štedni ulog od 163,30 dinara),

- da je pok. L. D. sačinio oporuku 22. lipnja 1987. godine prema kojoj jedinim univerzalnim nasljednikom svih dobara koje posjeduje i koje će posjedovati u Republici Venezueli, pokretnih i nepokretnih, svih prava i svih bankovnih računa imenuje svog bratića B. P., tj. tužitelja,

- da je Općinski sud u Zagrebu pod brojem O-7761/95 dana 04. travnja 1996. godine proglasio gore navedenu oporuku,

- da je ostavitelj imao državljanstvo Republike Hrvatske i Republike Venezuele.

Spornim se dakle ukazuje tijekom postupka koji je pokrenuo tužitelj kao oporučni nasljednik prema zakonskom nasljedniku, da li i imovina (nepokretna i pokretna) u Republici Hrvatskoj vlasništvo ostavitelja, je obuhvaćena njegovom oporučnom izjavom.

Prema odredbi čl. 154. ZN odredbe tog Zakona važe za nasljeđivanje svih državljana Republike Hrvatske bez obzira gdje je nastupila smrt i gdje se nalazi imovina.

Na konkretan slučaj sudovi su primijenili odredbu čl. 90. st. 1. ZN-a polazeći kod utvrđivanja sadržaja oporuke pronalaženjem prave volje oporučitelja, te zaključili da je prava namjera oporučitelja bila da kao oporučni nasljednik tužitelj naslijedi cjelokupnu imovinu ostavitelja u Republici Venezueli, a ne i u Republici Hrvatskoj, a takav pravni zaključak prihvaća i ovaj sud.

Suprotno tvrdnji Državnog odvjetništva (s obzirom na izraz «jedini univerzalni nasljednik»), nije bitno kakav je izraz oporučitelj upotrijebio u oporuci već što je htio time postići.

Zato su pravilno postupili nižestupanjski sudovi kada su ocjenjivali oporuku u cjelini i prema onom što je u oporuci sadržano, jer je oporuka jedini izvor tumačenja.

Pa kako je utvrđeno da je oporučitelj koji je po profesiji bio odvjetnik (što je i u oporuci istaknuo) izrijeком naveo da je tužitelj «jedini univerzalni nasljednik» ostavitelja i to imovine u Republici Venezueli koja je nabrojena, a nijednom riječju nije spomenuo imovinu u Republici Hrvatskoj – sudovi su osnovani zaključili da je tužitelj ostaviteljev nasljednik i to univerzalni sveukupne imovine (nekretnina, pokretnina i prava) u Republici Venezueli temeljem oporuke.

A takvo tumačenje nije u suprotnosti ni sa čl. 84. ZN o određivanju nasljednika.

Iz sadržaja oporuke naime ne proizlazi da bi tuženik kao zakonski nasljednik bio isključen iz nasljedstva ni posredno, time da oporučitelj izričito navodi u oporuci da ne postoji ne jedna druga oporuka s njegove strane, i da ako bi se pojavila neka druga oporuka proglašava je ništavom bez ikakve vrijednosti, kao izraz svoje posljednje volje.

Stoga suprotno tvrdnji državnog odvjetnika ne postoji više dvojba o onom što je oporučitelj htio odrediti, kada je sud tumačenjem sadržaja oporuke ustanovio pravu volju oporučitelja, pa stoga sud u tom slučaju nije se ni trebao koristiti drugim izvorima podataka izvan oporuke, pa tako ni izjavama svjedoka D. T. M. B. i R. E. A. G. o usmenim izjavama ostavitelja, a osim toga bitan sadržaj oporuke ne može se tumačenjem oporuke nadopunjavati.

Napominje se ujedno da pravilo tumačenja oporuke iz st. 2. čl. 90. ZN ima prema onom iz st. 1. supsidijarni značaj, pa, u slučaju sumnje prema odredbi iz st. 2., prednost se daje zakonskim nasljednicima, a ne oporučnim, ako između njih postoji spor o značenju neke oporučne odredbe, jer se pretpostavlja da kad se ostavitelj nije jasno i određeno izrazio, htio prikloniti onom rješenju na koje u danoj situaciji upućuju pravila o zakonskom nasljeđivanju.

Stoga je slijedom izloženog valjalo odlučiti kao u izreci.

U Zagrebu, 23. studenog 2005. godine

Predsjednik vijeća:

Petar Milas, v.r.

REPUBLIKA HRVATSKA
 VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
 Z A G R E B
 Broj: Rev 800/07-2

Odredbom čl. 41. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine", broj: 48/03 i 163/03) je propisano da oporuka uništena slučajem ili radnjom neke druge osobe, izgubljena, sakrivena ili zametnuta, prije ili nakon oporučiteljeve smrti, ali bez njegovog znanja da će proizvesti učinke valjane oporuke ako zainteresirana osoba dokaže da je oporuka postojala, da je uništena, izgubljena, sakrivena ili zametnuta, te da je bila sastavljena u obliku propisanom u zakonu i ako dokaže sadržaj onoga dijela oporuke na koji se poziva. Budući da zainteresirana osoba – tužiteljice nisu dokazale da je oporuka postojala, to nije mogla biti uništena, izgubljena, sakrivena ili zametnuta, kao ni da je bila sastavljena u obliku propisanom zakonom u propisanom obliku, što znači da nije mogao biti dokazan ni sadržaj onog dijela oporuke na koji se poziva, to je pravilno primijenjeno materijalno pravo kad je tužbeni zahtjev tužiteljica odbijen kao neosnovan.

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
 P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Stanka Jesenkovića, kao predsjednika vijeća, Davorke Lukanović-Ivanišević, Ivke Zlokić, Nenada Perina i Damira Mratovića, kao članova vijeća, u pravnoj stvari I-tužiteljice mldb. I. Ž. i II-tužiteljice mldb. M. Ž., obje iz Z., koje zastupa majka i zakonska zastupnica J. Ž. iz Z., zastupana po M. T., odvjetniku iz Z., protiv tuženika D. Ž. iz Z., kojeg zastupa Z. Ž., odvjetnica iz Z., radi utvrđenja, rješavajući reviziju tužitelja protiv pravomoćne presude Županijskog suda u Zagrebu broj Gž-5146/05 od 7. studenoga 2006., kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Zagrebu broj P-10741/04 od 6. listopada 2005., u sjednici održanoj 20. studenoga 2007.,

p r e s u d i o j e:

Revizija se kao neosnovana odbija.

Obrazloženje

Presudom suda prvog stupnja, koja je potvrđena presudom suda drugog stupnja je suđeno:

“I. Odbija se tužbeni zahtjev tužiteljica maloljetnih I. Ž. i M. Ž. iz Z., ..., koji glasi:

“Utvrđuje se da je ostavitelj N. Ž. tijekom 2003. sačinio valjanu vlastoručnu oporuku, koja je uništena, izgubljena, skrivena ili zametnuta, a kojom je kuću s okućnicom u Z., ..., i novčanu ušteđevinu ostavio unukama – tužiteljicama, a kuću u ... tuženom.”

II. Odbija se zahtjev tužiteljica maloljetne I. Ž. i M. Ž. iz Z., ..., za naknadu parničnog troška.”

Protiv navedene pravomoćne drugostupanjske presude tužiteljice su izjavile reviziju zbog bitne povrede odredaba Zakona o parničnom postupku i zbog pogrešne primjene materijalnog prava i predlažu da pobijana presuda bude preinačena na način da tužbenom traženju bude udovoljeno, odnosno da nižestupanjske presude budu ukinute i predmet vraćen sudu prvog stupnja na ponovni postupak i odlučivanje.

Protivna stranka nije dostavila odgovor na reviziju.

Revizija nije osnovana.

Odredbom čl. 392. a) Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", broj: 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03 – dalje: ZPP) je propisano da revizijski sud ispituje pobijanu presudu samo u onom dijelu u kojem se ona pobija revizijom i u granicama razloga određeno navedenih u reviziji.

Nije počinjena bitna povreda odredaba ZPP-a iz čl. 354. st. 2. toč. 11. na koju se ukazuje revizijom, jer presude nemaju nedostataka zbog kojih se ne mogu ispitati. Izreke presuda nisu nerazumljive, ne proturječe same sebi i razlozima presude. Iste sadrže razloge o odlučnim činjenicama, a ti su razlozi jasni i nisu proturječni i o odlučnim činjenicama ne postoji proturječnost između onoga što se u razlozima presude navodi o sadržaju isprava ili zapisnika, o iskazima danim u postupku i samih tih isprava ili zapisnika.

Nije ostvarena bitna povreda odredaba ZPP-a iz čl. 354. st. 1. u svezi s odredbom čl. 8. ZPP-a, jer sud odlučuje prema svom uvjerenju na temelju savjesne i brižljive ocjene svakog dokaza zasebno i svih dokaza zajedno, a i na temelju rezultata cjelokupnog postupka koje će činjenice uzeti kao dokazane.

Naime, nakon što su nižestupanjski sudovi utvrdili da iz provedenih dokaza ne proizlazi da je oporuka postojala, niti da je bila sastavljena u jednom od zakonom propisanih oblika, kao ni to da je takva oporuka uništena slučajem ili radnjom treće osobe, kao ni da je izgubljena, sakrivena ili zametnuta, to su nižestupanjski sudovi pravilno primijenili materijalno pravo kad su tužbeni zahtjev tužiteljica odbili.

Odredbom čl. 41. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine", broj: 48/03 i 163/03) je propisano da oporuka uništena slučajem ili radnjom neke druge osobe, izgubljena, sakrivena ili zametnuta, prije ili nakon oporučiteljeve smrti, ali bez njegovog znanja da će proizvesti učinke valjane oporuke ako zainteresirana osoba dokaže da je oporuka postojala, da je uništena, izgubljena, sakrivena ili zametnuta, te da je bila sastavljena u obliku propisanom u zakonu i ako dokaže sadržaj onoga dijela oporuke na koji se poziva.

Budući da zainteresirana osoba – tužiteljice nisu dokazale da je oporuka postojala, to nije mogla biti uništena, izgubljena, sakrivena ili zametnuta, kao ni da je bila sastavljena u obliku propisanom zakonom u propisanom obliku, što znači da nije mogao biti dokazan ni sadržaj onog dijela oporuke na koji se poziva, to je pravilno primijenjeno materijalno pravo kad je tužbeni zahtjev tužiteljica odbijen kao neosnovan.

Iz iznijetih razloga, temeljem odredbe čl. 393. ZPP-a je odlučeno kao u izreci.

U Zagrebu, 20. studenoga 2007.

Predsjednik vijeća:
Stanko Jesenković, v.r.

* * *

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: Rev 2816/1999-2

Poništenje oporuke zbog nedostatka oblika vezano je za rok od godine dana od saznanja za oporuku, a najduže deset godina od proglašenja oporuke.

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Stanka Jesenkovića, kao predsjednika vijeća, te Miljenke Vraničar, Davorke Lukanović-Ivanišević, Ivke Zlokić i Nenada Perina, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice Z. V. iz B., zastupane po punomoćniku D. O., odvjetniku iz O., protiv tuženice A. Š. iz G., odsutne i nepoznatog boravišta, a zastupane po privremenom zastupniku M. Š., odvjetniku iz O., radi utvrđenja nevaljanosti oporuke, rješavajući reviziju tužiteljice izjavljenu protiv pravomoćne presude Županijskog suda u Osijeku od 15. srpnja 1999. godine, br. Gž-1097/99-2, kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Belom Manastiru od 12. travnja 1999. godine, br. P-722/98-14, u sjednici održanoj dana 27. svibnja 2003. godine,

presudio je:

Odbija se revizija tužiteljice kao neosnovana.

Obrazloženje

Presudom suda prvog stupnja odbijena je tužiteljica s tužbenim zahtjevom kojim je tražila da se utvrdi da nije pravno valjana oporuka ostaviteljice T. Š. sačinjena 12. siječnja 1981. godine i proglašena na ročištu dana 18. ožujka 1981. godine u ostavinskom postupku vođenom pred Općinskim sudom u Belom Manastiru pod br. O-52/81., slijedom čega tužiteljici kao unuci ostaviteljice i time zakonskoj nasljednici prvog nasljednog reda u cijelosti pripada pravo na ostavinu koja se sastoji iz suvlasničkog djela ostaviteljice u 1 dijela na nekretninama upisanim u zk.ul.br. 271 k.o. G. i to kč.br. 208 kuća, dvor i oranica u selu od 20a 84 m², kč.br. 563 oranica R. od 1ha 30a 39 m² i kč.br. 488 oranica B. od 1ha 43a 72 m² što da je tuženica kao oporučna nasljednica te ostavinske imovine u cijelosti prema rješenju o nasljeđivanju Općinskog suda u Belom Manastiru br. O-52/81. od 18. ožujka 1981. godine dužna priznati i na teret svog prava vlasništva izdati tužiteljici valjanu zemljišno-knjižnu ispravu za upis prava vlasništva tužiteljice na navedenim nekretninama u 1 dijela u roku od 15 dana, a u protivnom takvu će ispravu zamijeniti presuda.

Presudom suda drugog stupnja odbijena je žalba tužiteljice kao neosnovana, pa je gore navedena presuda suda prvog stupnja potvrđena.

Protiv pravomoćne presude suda drugog stupnja reviziju je izjavila tužiteljica pozivajući se na revizijske razloge bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predložila je da se revizija prihvati, a nižestupanjske presude preinače tako što bi se tužbeni zahtjev usvojio, a podredno da se nižestupanjske presude ukinu i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Protivna stranka na reviziju nije odgovorila, a nadležni se državni odvjetnik o reviziji nije izjasnio.

Revizija nije osnovana.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama istaknutih revizijskih razloga, a pazeći po službenoj dužnosti na bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 10. Zakona o parničnom postupku (“Narodne novine”, broj 53/91, 91/92 i 112/99 – dalje: ZPP), sukladno čl. 386. ZPP, ovaj je revizijski sud utvrdio da nisu ostvareni kako istaknuti revizijski razlozi, tako niti onaj na kojega ovaj sud pazi po službenoj dužnosti.

Naime, odredbom iz čl. 82. Zakona o nasljeđivanju (“Narodne novine”, broj 52/71. i 47/78. – dalje ZN) propisano je da poništenje oporuke zbog nedostatka oblika može tražiti poslije otvaranja nasljedstva samo osoba koja ima pravni interes i to u roku od godinu dana od kada je saznala za oporuku, a najduže za deset godina od proglašenja oporuke s time da rok od godinu dana ne može početi teći prije proglašenja oporuke.

Preinačenom tužbom (list 28 spisa) tužiteljica je zatražila utvrđenje nevaljanom oporuke ostaviteljice zbog nedostatka oblika, pa je slijedom toga zatražila i ostvarenje prava na nasljedstvo. Time je ona podnijela tužbu iz čl. 82. ZN, pa je njezino podnošenje vezano uz prekluzivni rok iz te zakonske odredbe.

U konkretnom je slučaju utvrđeno da je oporuka ostaviteljice T. Š. proglašena na ročištu dana 18. ožujka 1981. godine, a tužbu je tužiteljica po čl. 82. ZN podigla dana 29. ožujka 1999. godine, kada je sudu uputila pripremni podnesak kojim je tužbu preinačila (list 28 spisa).

Kako je dakle, tužiteljica promašila rok za poništaj oporuke zbog njezinog oblika, to su nižestupanjski sudovi pravilno postupili kada su našli njezin tužbeni zahtjev neosnovanim i odbili ga.

Bez osnove je ustrajavati u reviziji na iznošenju činjenica o tome kako je tužiteljica zatajena u nasljedstvu, kada je ona prvotno postavljenu tužbu sukladno čl. 144. ZN, a za koju bi ta činjenica bila odlučna, preinačila isticanjem nove tužbe sa sadržajem one koju ima u vidu odredba iz čl. 82. ZN, a ne više odredba iz čl. 144. ZN-a.

Sud zato nije više ni bio u mogućnosti raspravljati o pretpostavkama za tužbu po čl. 144. ZN, pa tako niti o ondje propisanim rokovima. Isto tako niti isticanjem, tek u žalbi, drugih razloga za poništaj oporuke, a onih koje ima u vidu odredba iz čl. 65. ZN, tužiteljica nije imala više mogućnosti takvog preinačenja, jer je ono dopušteno samo do zaključenja glavne rasprave kako to propisuje odredba iz čl. 190. st. 1. ZPP. Naime, isticanjem tek u žalbi zablude ostaviteljice kao razloga nevaljanosti njezine oporuke predstavlja promjenu istovjetnosti zahtjeva i tako preinačenja tužbe, jer se time preinačava činjenični stupstrat prije označene osnove postavljenog tužbenog zahtjeva. Zato se takva promjena ne može podvesti pod institut isticanja novota u žalbenom postupku (čl. 352. ZPP), jer ovo bi pretpostavljalo isticanje novih činjenica, ali vezanih za istovjetan zahtjev o kojem je sud odlučivao prvostupanjskom presudom, a to u konkretnom predmetu nije slučaj.

Utoliko drugostupanjski sud nije počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 1. ZPP, a niti je u postupku pogrešno primijenjeno materijalno pravo kada je odbio žalbu tužiteljice i prvostupanjsku presudu potvrdio.

Valjalo je zato u svemu reviziju tužiteljice kao neosnovanu odbiti i tako odlučiti kao u izreci ove presude pozivom na odredbu iz čl. 393. ZPP.

U Zagrebu, 27. svibnja 2003.

Predsjednik vijeća:
Stanko Jesenković, v.r.

* * *

REPUBLIKA HRVATSKA
 VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
 Z A G R E B
 Broj: Rev 1694/1996-2

Oporuka je nevaljana ako je dana pod prijetnjom ili prisilom, koje mogu biti fizičke ili psihičke.

R J E Š E N J E

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Miljenke Vraničar kao predsjednika vijeća, te Miroslave Vekić, Ivana Mikšića, Tome Gložinića i Ilije Čuljata kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja A. M. pok. M. iz V. P., koga zastupa punomoćnik I. T. iz M., protiv prvotuženika I. M. pok. M. iz D., drugotužene M. M. žene I. iz D., radi utvrđenja i pobijanja oporuke, rješavajući reviziju prvotuženika protiv pravomoćne presude Županijskog suda u Splitu od 8. travnja 1994. broj Gž-909/94 kojom je djelomično potvrđena a djelomično ukinuta presuda Općinskog suda u Vrgorcu, broj P-167/89 od 26.11.1991., u sjednici održanoj 2. studenog 1996.,

r i j e š i o j e:

Prihvaća se revizija prvotuženika i ukida presuda Županijskog suda u Splitu od 8. travnja 1994. broj Gž-909/94 i presuda Općinskog suda u Vrgorcu od 26. studenog 1991. broj P-167/89 u toč. 1. izrke prvostupanjske presude kojom je usvojen dio tužbenog zahtjeva tužitelja i utvrđeno da je oporuka pok. M.M. iz D. sastavljena pred Općinskim sudom u Vrgorcu dana 6. srpnja 1979. pod brojem IIR-32/79 ništava i pravno nevaljana, pa se u tome dijelu predmet vraća prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Općinskog suda u Vrgorcu od 26. studenog 1991. broj P-167/89 suđeno je:

“ I. Usvaja se dio tužbenog zahtjeva tužitelja koji glasi:

“Utvrđuje se da je oporuka pok. M.M. iz D. sastavljena pred Općinskim sudom u Vrgorcu dana 6. srpnja 1979. pod broj IIR-32/79 ništava i pravno nevaljana.”

II. Odbija se dio tužbenog zahtjeva tužitelja koji glasi:

“Utvrđuje se da je stojna kuća sagrađena u vremenu od 1950. do 1953. godine u D. te zemlje zvane Z., u L., J., G. b. i K. ne ulaze u ostavinu pok. M.M. pok. S., jer su navedene nekretnine imovina tužitelja.”

III. Svaka stranka snosi svoje troškove postupka.”

Presudom i rješenjem Županijskog suda u Splitu od 8. travnja 1994. broj Gž-909/94 odbijena je žalba tuženika i potvrđena toč. I izreke presude Općinskog u Vrgorcu, pod brojem P-167/89 od 26. studenog 1991. (dio za koji je usvojen tužbeni zahtjev tužitelja), a rješeno je:

Uvažava se žalba tužitelja i dokida toč. II izreke presude Općinskog suda u Vrgorcu pod brojem P-167/89 od 26. studenog 1991. (dio za koji je odbijen tužbeni zahtjev tužitelja), kao i toč. III te u tom dijelu predmet se vraća prvostupanjskom sudu na ponovni postupak i odlučivanje.

Protiv drugostupanjske presude prvotuženik je izjavio reviziju zbog pogrešne primjene materijalnog prava i zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 13. Zakona o parničnom postupku i predložio da se revizija prihvati na način da se tužitelj odbije sa tužbenim zahtjevom pod I izreke presude ili podredno da se pobijana presuda županijskog suda i prvostupanjska presuda ukinu i predmet vrati sudu prvog stupnja na ponovno odlučivanje.

U odgovoru na reviziju prvotuženika tužitelj je porekao navode revizije i predložio da se revizija prvotuženika odbije kao neosnovana, a Državni odvjetnik Republike Hrvatske se nije izjasnio.

Revizija prvotuženika je osnovana.

Predmet raspravljanja u revizijskom postupku je osnovanost zahtjeva tužitelja da se utvrdi da je ništava i pravno nevaljana oporuka prednika stranaka sada pok. M.M. od 6. srpnja 1979.

Pravomoćno je udovoljeno zahtjevu jer je utvrđeno da je predmetna oporuka sastavljena kod Općinskog suda u Vrgorcu u kući ostavitelja broj PI-36/79 od 11. rujna 1981., da su sastavu oporuke bili nazočni svjedoci P.V. pok. D., I.M. sin M., da je oporukom ostavitelj ostavio svu svoju imovinu položenu u k.o. D. sinu I.M., s tim što je izdvojio jednu sobu u svojoj kući na B. te 2.000 kom loza, da kćerki M. nije ostavio ništa, a sinu I. ostavio je legat, odnosno nalog da svojim roditeljima podigne spomenik, da je oporuka oporučitelja pročitana pred svjedocima te da je nakon toga oporučitelj izjavio da su njegove riječi vjerno zabilježene i da je to njegova volja, a na oporuku je stavio otisak desnog kažiprsta.

Utvrđeno je, također, da je oporučitelj spornu oporuku sačinio mimo svoje volje i da ta oporuka ne predstavlja pravu volju oporučitelja, a da je u vrijeme sastava sporne oporuke oporučitelj živio kod svog sina - prvotuženika i u to vrijeme bio u dobi od 79 godina.

U obrazloženju prvostupanjske presude se navodi da je zaključak suda da oporučitelj nije htio spornu oporuku i da je oporučio mimo svoje volje, jer iz provedenih dokaza proizlazi da je oporučitelj bio u dobrim odnosima sa svojim sinom A. i da nije imao valjanog razloga ne spomenuti ga u oporuci.

Nadalje se navodi da je oporučitelj bio prisiljen, a da to proizlazi iz činjenice što je nakon što je sačinio oporuku po svaku cijenu htio vidjeti svog sina A., otišao k njemu nekoliko dana, i da je oporučitelj kasnije kontaktirajući sa svojim sinovima stekao uvjerenje da će oni ostavinsku imovinu podijeliti kao braća.

Nižestupanjski se sudovi pozivaju na odredbu čl. 65. st. 1. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine", broj 53/91 - dalje ZN), gdje je propisano da je "ništava oporuka ako je oporučitelj bio natjeran prijetnjom ili prinudom da je napravi ili se odlučio da je napravi zbog toga što je bio prevaren ili što se nalazio u zabludi."

U pravu je revident kada tvrdi da su pobijanom kao i prvostupanjskom presudom povrijeđene odredbe parničnog postupka.

Ovog zbog toga jer je ovaj sud ocijenio da obje nižestupanjske presude imaju nedostatke zbog kojih se ne mogu ispitati u pogledu pravilne primjene materijalnog prava, jer ili uopće nemaju razloga ili u njima nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama, pa je počinjenja bitna povreda iz čl. 354. st. 2. toč. 13. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", broj 53/91, 91/92 - dalje ZPP).

Naime, ni obrazloženje pobijane a ni prvostupanjske presude ne govori o tome na temelju kojih je činjenica utvrđeno da ostavitelj nije u oporuci izrazio svoju volju, odnosno da je donesena pod utjecajem prvotuženika ili druge osobe odnosno da oporučitelj u času pravljenja oporuke nije bio slobodan da izrazi ili drukčije izrazi svoju pravu volju.

Naime, valjana bi bila sporna oporuka da sadrži sve potrepštine oporuke iz odredbe čl. 70. ZN osim ako utvrđene okolnosti ukazuju da je bilo nedostataka u oporučiteljevoj volji (čl. 65. ZN), da je sporna oporuka data pod prijetnjom, prisilom ili zabludom, a te okolnosti u postupku nisu utvrđene.

Oporuka je formalan pravni posao i potrebno je da je sačinjena u obliku koji je predviđen za valjano oporučivanje, ali u odnosu na pitanje valjanosti i nevaljanosti oporuke postoje zakonski kriteriji kojima se to prosuđuje.

Oporuka bi bila nevaljana uslijed sile, prijetnje ili prevare, a nije neophodno da je ta potekla od one osobe u čiju je korist ostavitelj oporučio, jer će biti nevaljana iako su sila prijetnja ili prijevara potekle od treće osobe, ali te činjenice moraju u postupku biti utvrđene.

Valja dodati da prijetnja kao mana volje ne podrazumijeva pogrešnu predstavu o stvarnosti, što je obilježje zablude i prijevara, već je riječ o volji koja je izraz točne predstave stvarnosti, ali koja je izjavljena kao rezultat određenog pritiska, a pritisak treba da je učinjen upotrebom fizičke sile i izazivanjem straha (čl. 60. Zakona o obveznim odnosima - "Narodne novine", broj 53/91, 73/91, 3/94 - dalje ZOO).

Dakle, razlikuju se dvije vrste prinude: fizička i psihička prinuda ili prijetnja gdje se kod fizičke radi o upotrebi fizičke sile u momentu davanja izjave (zlostavljanjem, nanošenjem tjelesnih ozljeda, fizičkim mučenjem i sl.), a kod psihičke vrši se pritisak na volju onoga koji daje izjavu izazivanjem straha od buduće opasnosti koja će se dogoditi njemu ili njegovim bliskim osobama ili trećim osobama.

Zbog toga, dakle, što pobijana presuda nema razloge o navedenim odlučnim činjenicama učinjena je bitna povreda odredaba parničnog postupka valjalo je ukinuti u pobijanom dijelu obje nižestupanjske presude.

Budući da je predmet raspravljanja u revizijskom postupku osnovanost zahtjeva da se utvrdi da je ništava i pravno nevaljana oporuka prednika stranaka od 6. srpnja 1979. god. te da je reviziju izjavio samo prvotuženik koji je, međutim, zajedno s drugotuženom nasljednik pok. M.M., tuženici imaju položaj jedinstvenih suparničara (čl. 201. ZPP).

To dalje znači da se jedinstveni suparničari smatraju kao jedna parnična stranka u odnosu na koje se spor može riješiti na jednak način. Prema tome kada je jedan suparničar (u ovom slučaju prvotuženik) izjavio reviziju, ovaj je revizijski sud ukinuo obje nižestupanjske presude, pa je na jednak način riješeno i u odnosu na drugotuženu koja nije izjavila reviziju.

U nastavku postupka prvostupanjski će sud pridržavajući se navedenog u ovom rješenju i nakon što utvrdi sve činjenice potrebne za donošenje navedene odluke ponovno odlučiti o ovom dijelu tužbenog zahtjeva.

Na temelju iznijetog odlučeno je kao u izreci (čl. 394., čl. 395. st. 2. ZPP).

U Zagrebu, 2. listopada 1996.

Predsjednik vijeća:
Miljenka Vraničar, v.r.

* * *

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B
Broj: Gzz 28/1992-2

Oporuka sastavljena u inozemstvu pravno je valjana glede oblika, uz ostalo, i onda ako je valjano po pravu mjesta gdje je sastavljena.

R J E Š E N J E

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca dr. Ive Grbina kao predsjednika vijeća, te Miroslave Vekić, Vesne Milošević, Jakoba Miletića i Stanka Hautza kao članova vijeća, u pravnoj stvari ostavine iza pok. K.Š. iz B. sa boravištem u Z., rješavajući zahtjev za zaštitu zakonitosti Javnog tužilaštva Hrvatske br. Gt-295/92 od 29. V. 1992. protiv rješenja Okružnog suda u Požegi od 11. III. 1992. br. Gž-123/92-2, kojim je potvrđeno rješenje Općinskog suda u Požegi od 28. XI. 1991. br. O-762/89-13, u sjednici održanoj dana 5. svibnja 1993.,

r i j e š i o j e :

Zahtjev za zaštitu zakonitosti se prihvaća, pa se ukidaju oba nižestupanjska rješenja i predmet vraća sudu prvog stupnja na daljnji postupak.

O b r a z l o ž e n j e

Rješenjem Općinskog suda u Požegi od 28. XI. 1991. godine utvrđena je ostavinska imovina iza pok. K.Š. rođene M. iz B. sa privremenim boravkom u Švicarskoj, Z., a umrle 12. IV. 1989. godine, te nasljednikom te imovine proglašena je Općina Požega.

Rješenjem suda drugog stupnja takva odluka je potvrđena.

Protiv pravomoćnog rješenja suda drugog stupnja Javno tužilaštvo Republike Hrvatske podnijelo je zahtjev za zaštitu zakonitosti zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. Zakona o parničnom postupku, a koji zakon se temeljem odredbe čl. 1. Zakona o preuzimanju Zakona o parničnom postupku primjenjuje kao zakon Republike Hrvatske ("Narodne novine" br. 53/91), te zbog pogrešne primjene odredaba materijalnog prava - konkretno odredaba čl. 157. Zakona o nasljedjivanju, a to iz razloga jer da sud prvog stupnja nije raspravio pitanje pravovaljanosti u pogledu oblika oporuke ostaviteljice u okviru i propisa države Švicarske na području koje države je pismeno, koje je predmet spora, sastavljeno. Pri tome napominje da je sud prvog stupnja u toku postupka odlučio zatražiti podatak od Ministarstva pravosudja i uprave Republike Hrvatske koje pravo važi u pogledu oblika oporuke u toj državi. Predlaže da se pobijana rješenja ukinu i predmet vrati prvostupanjskom sudu na daljnji postupak.

Zahtjev za zaštitu zakonitosti dostavljen je strankama u postupku, ali na zahtjev za zaštitu zakonitosti nije odgovoreno.

Ostavinski postupak iza pok. K.Š. rođ. M. pokrenut je na prijedlog Š.S. koji je sa prijedlogom za pokretanje ostavinskog postupka obavijestio sud da postoji njezina oporuka. Oba suda nižih stupnjeva smatraju da pismeno sa naslovom Ovlaštenje, a sastavljeno 30. IV. 1986. godine u Z. i potpisano po K.Š. nije oporuka u formi

sastavljenoj prema propisima Zakona o nasljedivanju, pa je na temelju takva utvrđenja i materijalno-pravne ocjene donijeto rješenje kojim je, jer da nema drugih nasljednika, ostavinska imovina predana nadležnoj Općini Požega.

Medjutim, oba suda nižih stupnjeva propustila su u materijalno-pravnom pristupu u ovom ostavinskom postupku raspraviti pitanje pravovaljanosti u odnosu na oblik navedenog pismena sa stanovišta propisa države u kojoj je pismo sastavljeno.

U vrijeme sastavljanja pismena Š.K. - 30. IV. 1986. godine već je bio na snazi Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima ("Sl. list SFRJ" br. 43 i 72/82), a koji se primjenjuje kao zakon Republike Hrvatske temeljem odredbe čl. 1. Zakona o preuzimanju Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima - dalje: Zakon o rješavanju sukoba), a koji zakon sadrži pravila i o određivanju mjerodavnog prava, među ostalim, i za nasljedne odnose sa međunarodnim elementom (čl. 1. st. 1. Zakona) ako drugim zakonom ili međunarodnim ugovorom nisu takvi odnosi regulirani drugačije (čl. 3. istog zakona) što nisu.

S obzirom da je u predmetnoj stvari pitanje da li je pismo nazvano Očitovanje pravno valjano kao pravni osnov za nasljedivanje, to uzimajući u obzir da je sastavljeno u stranoj državi - što ukazuje na postojanje pretpostavke za primjenu Zakona o rješavanju sukoba - međunarodnog elementa - dolazi u primjenu koliziona norma - odredba čl. 31. tog zakona kojom je propisano da je oporuka pravno valjana u pogledu oblika ako je pravovaljana po jednom od, u tom članku, navedenom pravu, pa i pravu mjesta gdje je oporuka sastavljena.

Budući da nižestepeni sudovi u donošenju odluke o raspoređivanju sa ostavinom pok. K.Š. nisu raspravili pitanje pravovaljanosti oblika njezinog "Očitovanja" od 30. travnja 1986. godine, propustili su pravilno primijeniti materijalno pravo (a materijalno pravo je nepravilno primijenjeno i onda kada nije primijenjena materijalno-pravna norma koja se odnosi na određeni slučaj), to je valjalo prihvatiti osnovanost istaknutog razloga - takva razloga - u zahtjevu za zaštitu zakonitosti Javnog tužilaštva Hrvatske, te ukinuti obje nižestupanjske odluke, s tim da se u prvostupanjskom postupku mora prethodno zatražiti podatak od Ministarstva pravosuđa i uprave Republike Hrvatske o sadržaju prava u odnosu na pravovaljanost oblika oporuke važećeg u Švicarskoj (odredba čl. 395. st. 2. ZPP u vezi sa čl. 415. i 399. ZPP).

U Zagrebu, 5. svibnja 1993.

Predsjednik vijeća:

Dr. Ivo Grbin v.r.

* * *

Županijski sud u Rijeci - ŽS Ri Gž 2024/2001

Sentenca: U slučaju kada je nećak oporučitelja svjedok oporuke, oporuka je pravno nevaljana, jer je nećak osoba koju je odredba čl. 73. st. 2. ZN isključila kao mogućeg svjedoka oporuke.

Kratki tekst odluke: „Odredba čl. 73 st. 2 ZN-a taksativno navodi osobe koje ne mogu biti svjedoci oporuke, što posljedično rezultira pravnom nevaljanošću oporuke u slučaju ako je svjedok oporuke jedna od osoba taksativno nabrojena u citiranoj zakonskoj odredbi. Budući da je svjedok oporuke bio nećak ostavitelja, odnosno srodnik ostavitelja u pobočnoj liniji drugog stupnja, to je oporuka pravno nevaljana.”

* * *

Vrhovni sud Republike Hrvatske - VSRH Rev 2062/1990

Sentenca: Neformalno proglašenje oporuke koje izvrši osoba koja nije ovlaštena obavljati proglašenje oporuke (sudski pripravnik), nema značenje proglašenja oporuke. Kad oporuku (čije se poništenje traži zbog nedostatka oblika) nije proglasio sudac već sudski pripravnik, nije ni mogao početi teći zastarni rok iz članka 82. stavak 2. ZN.

Kratki tekst odluke: “Prema odredbi članka 205. stavak 1. ZN sud kad utvrdi da je osoba koja je ostavila oporuku umrla i da je proglašena umrlom, otvoriti će njenu oporuku bez oštećenja pečata, pročitati će je i o tomu sastaviti zapisnik. Zapisnik o proglašenju oporuke prema odredbi članka 206. stavak 3. ZN potpisuju sudac, zapisničar i svjedoci. Iz navedenih odredbi ZN proizlazi da je proglašenje oporuke strogo formalna procesna radnja suca koja se obavlja obvezno na ročištu u prisutnosti dvaju punoljetnih građana, s tim da toj procesnoj radnji mogu prisustvovati nasljednici, zapisničari i druge zainteresirane osobe. Zbog izloženoga, neformalno proglašenje oporuke koje obavi osoba koja nije ovlaštena da proglasi oporuku - a to je i sudski pripravnik - nema značenje proglašenja oporuke i “tako proglašenje oporuke” smatra se nepostojećim. Upravo zbog navedenoga i oporuku čiji je sadržaj objavljen nasljednicima od strane sudskog pripravnika mora proglasiti sudac na propisani način. Pritom valja istaknuti da obavljanje drugih procesnih radnji suca i istom ostavinskom postupku (uzimanje nasljedničke izjave i slično) ne konvalidira procesnu radnju “proglašenje oporuke” koju nije izvršio sudac. Kako se, dakle, priopćavanje sadržaja oporuke nasljednicima od strane sudskog pripravnika ne može izjednačiti sa službenim proglašenjem oporuke i izvršenim u skladu s odredbama ZN, to takvo saznanje za sadržaj oporuke nema učinak na započinjanje zastarnog roka koji se treba računati od akta proglašenja oporuke. Prema odredbi članka 82. ZN poništenje oporuke zbog nedostatka oblika može se tražiti poslije otvaranja nasljedstva u roku od godinu dana od saznanja za oporuku, a najduže za 10 godina od proglašenja oporuke (stavak I.) stin da rok od godinu dana prema stavku 2. iste odredbe ne može početi teći prije proglašenja oporuke. Među strankama nije sporno da je oporuka, čije poništenje zbog nedostatka oblika traži revident, nije proglašena po sucu, pa nije mogao ni početi teći zastarni rok iz članka 82. stavak 2. ZN. Iz navedenoga proizlazi da prigovor zastare koji je isticala tužiteljica - protutuženica nije osnovan.“

Komentar: *Proglašavanje oporuke radnja je koja se odvija na samoj ostavinskoj raspravi. Čl. 176 trenutno važećeg Zakona o nasljeđivanju propisuje: „(1) Ostavinski se postupak u prvom stupnju provodi pred općinskim sudom odnosno pred javnim bilježnikom kao povjerenikom suda. (2) U općinskom sudu ostavinski postupak provodi sudac pojedinac ili sudski savjetnik. (3) Sud će povjeriti javnom bilježniku provođenje ostavinskog postupka i dostaviti mu smrtovnicu. (4) Kada javni bilježnik provodi radnje u ostavinskom postupku kao povjerenik suda ovlašten je, kao i sudac i sudski savjetnik općinskog suda, poduzimati sve radnje u postupku i donositi sve odluke osim odluka za koje je ovim Zakonom drukčije propisano.“ Slijedom navedenog, pomalo je nelogično što mogućnost vođenja ostavinskih rasprava u uredima povjerenika sudova nije dana i javnobilježničkim prisjednicima, koji po svojoj stručnosti, educiranosti ili pak radnom iskustvu nimalo ne bi trebali zaostajati za sudskim savjetnicima.*

* * *

Vrhovni sud Republike Hrvatske - VSRH Gzz 21/1991

Sentenca: *Ocijenjeno je da postojanje subjektivnih teškoća koje su onemogućavale oporučiteljicu da sastavi sudsku oporuku (bolest), uz postojanje objektivne mogućnosti da druga osoba uputi zahtjev sudu u njezino ime za sastavljanje sudske oporuke izvan sjedišta suda, isključuje postojanje izvanrednih okolnosti.*

Kratki tekst odluke: „Nema sumnje da su na strani T.M. postojale određene subjektivne teškoće koje su joj onemogućavale da sastavi sudski testament, a to je njezina bolest, koja joj je onemogućavala kretanje, pa nije mogla sama otići u najbliži općinski sud - dakle u mjesto udaljeno od mjesta stanovanja, uz dosta otežano putovanje. No s obzirom da se o njoj brinuo prvotuženik, a nije utvrđeno da nije imala mogućnost da angažira i druge tuženike ili neku treću osobu koja bi zatražila od najbližeg općinskog suda izlazak suca radi sastavljanja sudske oporuke - smatra se da je prvotuženik objektivno i subjektivno mogao, dakle i pokojna, pozvati nadležnog suca da sastavi oporuku kod kuće, s obzirom na to da zdravstveno stanje majke u to vrijeme nije ukazivalo na hitnost i nemogućnost da izrazi posljednju volju usmeno (umrla je 14.V.1979.g.). Tako ta okolnost, tj. postojanje objektivne mogućnosti da druga osoba (ili druge osobe) u njezino ime upute zahtjev sudu za sastavljanje sudske oporuke izvan sjedišta suda, pa čak i određeno vrijeme nakon što je pismeno sastavljena ova oporuka -isključuje postojanje izvanrednih okolnosti, pa time i nepostojanje svih zakonskih pretpostavki za valjanost posljednje volje izražene na nepropisan način.“

* * *

Vrhovni sud Republike Hrvatske - VSRH Rev 1441/1990

Sentenca: Kad oporuka nije valjana jer nije učinjena u obliku i pod uvjetima predviđenima zakonom, okolnost da je nasljednik priznao oporuku ne utječe na njezinu nevaljanost.

Kratki tekst odluke: “U svezi svoga zahtjeva za utvrđenje pravne nevaljanosti sporne oporuke tužiteljica ističe sljepoću oporučitelja. Polazeći od pogrešnog pravnog stava da ta okolnost nije od odlučnog značenja, prvostupanjski sud ju uopće nije ispitivao. Taj sud smatra, naime, da tužiteljica spornu oporuku ne može pobijati, jer je u ostavinskom postupku dala neopozivu nasljedniku izjavu o priznanju oporuke istinitom i pravno valjanom i o prihvaćanju oporukom joj ostavljenog prava služnosti doživotnog uživanja, a ta izjava nije konstitutivnom odlukom suda poništena. Drugostupanjski sud također smatra da tužiteljica nema pravo pobijati pravovaljanost sporne oporuke. Kao razlog za takav zaključak navodi da tužiteljica nije ničim dokazala da bi pri davanju nasljedničke izjave o priznanju oporuke pravno valjanom bila u zabludi. Pored toga smatra neosnovanom i tvrdnju tužiteljice da oporučitelj zbog nemogućnosti čitanja ne bi bio sposoban načiniti pismenu oporuku pred svjedocima prema članku 69. Zakona o nasljeđivanju (dalje: ZN). Naime, ukoliko oporučitelj zbog oštećenja vida uslijed bolesti nije bio u stanju da čita ili piše, njegova oporuka nije pravno valjana prema članku 67. ZN. Takvu pravnu nevaljanost ne može konvalidirati nasljednička izjava niti kakva druga sporazumna izjava volje zainteresiranih osoba, jer se usprkos takvoj izjavi odnosno suglasnost ne može naslijediti na temelju oporuke koja nije sastavljena u obliku utvrđenom zakonom.”

* * *

Vrhovni sud Republike Hrvatske - VSRH Rev 1434/1992

Sentenca: Propust suca da utvrdi identitet oporučitelja ne smatra se nedostatkom oblika koji čini sudsku oporuku nepravovaljanom.

Kratki tekst odluke: “Predmet spora jest zahtjev za poništenje sudske oporuke pok. S.P., sastavljene dana 12.V.1986.g., zbog nedostatka oblika. U reviziji je sporno je li ova sudska oporuka ništava zato što je sudac propustio da prethodno utvrdi identitet oporučitelja na zakonom propisani način. Prema odredbi iz čl. 67. Zakona o nasljeđivanju (ZN) pravovaljana je ona oporuka koja je sastavljena u obliku utvrđenom u zakonu i pod uvjetima predviđenim zakonom. U čl. 70. ZN za sudsku oporuku, a o takvoj se oporuci u spornom slučaju radi, propisano je da oporuku sastavlja sudac po kazivanju oporučitelja, da oporučitelj mora takvu oporuku pročitati i potpisati i da će sudac na samoj oporuci potvrditi da ju je oporučitelj u njegovoj prisutnosti pročitao i potpisao. To su formalnopravne pretpostavke pravovaljanosti ove oporuke, i samo u slučaju da neka od njih nije ispunjena, radilo bi se o nedostacima oblika koji bi takvu oporuku činili ništavom (čl. 82. ZN). Sporna oporuka, međutim, ispunjava sve ove formalno-pravne pretpostavke, tako da je ista pravovaljana. U čl. 70. st. 1. ZN propisano je da će sudac prije sastavljanja oporuke utvrditi identitet oporučitelja. Prethodno utvrđivanje identiteta oporučitelja predstavlja propisanu radnju koju sudac treba obaviti, ali ova radnja ne čini sastavni dio oblika sudske oporuke, ni zakonom predviđeni uvjet pod kojim se sudska oporuka može sastaviti, tako da se nedostaci pri utvrđivanju identiteta oporučitelja ne smatraju nedostacima oblika koji bi činili sudsku oporuku nepravovaljanom. U spornom slučaju identitet oporučitelja, pok. S.P., nije osporen pa se i prigovori revidenta o propustima suca da identitet oporučitelja utvrdi i putem jednog svjedoka, koji je oporučitelja poznavao osobno i po imenu i prezimenu, ukazuju pravno neodlučnim.”

Komentar:

Konkretno Rješenje Vrhovnog suda analogno se može primijeniti i na postupanje javnih bilježnika pri sastavu javne oporuke ili pisane oporuke pred svjedocima sukladno čl. 31, 32, 33i 35 Zakona o nasljeđivanju.

* * *

2. VALJANOST VLASTORUČNE OPORUKE

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: Rev 1330/08-2

Prema odredbi čl. 68. st. 1. ZN-a oporuka je pravovaljana ako ju je oporučitelj napisao svojom rukom i ako ju je potpisao. Prema shvaćanju ovoga suda, a u svijetlu sadržaja takve odredbe, potpis oporuke mora uslijediti nakon što se ona napiše, dakle, slijedom toga, na kraju oporuke - jer se tek takvim ostvaruje njegova svrha: njime oporučitelj potvrđuje da je tekst oporuke iznad toga potpisa izraz njegove stvarne posljednje volje i da je sa takvim u konačnom suglasan. Podaci o oporučitelju na početku teksta oporuke naznačuju samo identitet osobe oporučitelja - koji tek započinje sastavljati oporuku, i ne mogu imati značaj potpisa vlastoručno napisane oporuke.

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Katarine Buljan, kao predsjednice vijeća, te Gordane Matasić Špoljarić, mr. sc. Lucije Čimić, mr. sc. Viktorije Lovrić i Branka Medančića, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja P. P. iz K., zastupanog po punomoćniku M. A., odvjetniku iz V., protiv I. tužene T. M. iz S., zastupane po punomoćniku D. B., odvjetniku iz S., i II. tužene S. B. iz S., zastupane po punomoćniku N. G., odvjetniku iz S., radi utvrđenja pravne nevaljanosti oporuke, odlučujući o reviziji i dopuni revizije (dalje: reviziji) I. tužene protiv presude Županijskog suda u Splitu posl. br. Gž-663/08., od 10. travnja 2008., kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Splitu posl. br. P-2169/05., od 19. veljače 2007., u sjednici održanoj dana 17. veljače 2010. godine,

p r e s u d i o j e:

Revizija I. tužene odbija se kao neosnovana.

Obrazloženje

Prvostupanjskom presudom utvrđeno je da je oporuka pok. A. P. pok. P. datirana sa „U K. ...g.“, a proglašena u ostavinskom predmetu Općinskog suda u Splitu br. O-1376/03, ništava, neistinita i pravno nevaljana.

Drugostupanjskom presudom odbijene su žalbe tuženica i potvrđena prvostupanjska presuda.

Protiv drugostupanjske presude I. tužena je izjavila pravovremenu, potpunu i dopuštenu reviziju sa dopunom, a zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se preinači odbijanjem tužbenog zahtijeva, podredno da se obje nižestupanjske presude ukinu i premet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje.

Odgovor na reviziju nije podnijet.

Revizija nije osnovana.

Revizijom osporena presuda je po revizijskom sudu ispitana samo u onom dijelu u kojem se pobija revizijom i u granicama razloga određeno navedenih u reviziji, a sve sukladno odredbi čl. 392. a. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03 i 88/05 - dalje: ZPP-a), koja se ovdje primjenjuje na temelju odredbe čl. 52. st. 4. Zakona o izmjenama i dopunama ZPP-a ("Narodne novine", broj 84/08).

Revidentica je u reviziji samo uopćeno iznijela revizijski razlog bitne povrede odredaba parničnog postupka, pa kako nije navela o kojoj se povredi radi ili čime je počinjena, a revizijski sud po službenoj dužnosti ne pazi na bitne povrede odredaba parničnog postupka - o tom se razlogu u ovoj revizijskoj fazi postupka ne može razmatrati.

Nije ostvaren ni revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava.

Pogrešna primjena materijalnog prava postoji kada sud nije primijenio odredbu materijalnog prava koju je trebao primijeniti ili kad takvu odredbu nije pravilno primijenio (čl. 356. ZPP-a).

Sporna je u ovoj parnici pravna valjanost oporuke koju je sada pokojni A. P. pok. P. vlastoručno napisao ...

U postupku koji je prethodio ovome utvrđeno je:

- da navedena oporuka započinje riječima: "Ja, P. A. pok. P. i K. ovim očitujem svoju posljednju volju...", i
- da A. P. pok. P. sastavljenu oporuku nije potpisao.

Na to je činjenično stanje drugostupanjski sud pravilno primijenio materijalno pravo kada je zaključio da oporuka A. P. pok. P. ima nedostatak formalne prirode koji je čini pravno nevaljanom - obzirom da ne sadrži sve što je odredbom čl. 68. st. 1. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine", br. 52/71 i 47/78 - dalje: ZN-a) propisano za oblik vlastoručne oporuke.

Naime, prema odredbi čl. 68. st. 1. ZN-a oporuka je pravovaljana ako ju je oporučitelj napisao svojom rukom i ako ju je potpisao.

Prema shvaćanju ovoga suda, a u svijetlu sadržaja takve odredbe, potpis oporuke mora uslijediti nakon što se ona napiše, dakle, slijedom toga, na kraju oporuke - jer se tek takvim ostvaruje njegova svrha: njime oporučitelj potvrđuje da je tekst oporuke iznad toga potpisa izraz njegove stvarne posljednje volje i da je sa takvim u konačnom suglasan.

Podaci o oporučitelju na početku teksta oporuke naznačuju samo identitet osobe oporučitelja - koji tek započinje sastavljati oporuku, i ne mogu imati značaj potpisa vlastoručno napisane oporuke.

Sukladno tome, a budući da je oporuka strogo formalni akt (prema odredbi čl. 67. ZN-a) - te da oporuka A. P. pok. P. ima nedostatak u obliku i ne udovoljava svim ZN-om propisanim pretpostavkama za njenu valjanost, nižestupanjski sudovi su pravilno postupili kada su tužbeni zahtjev tužitelja, na takvom shvaćanju temeljenom, ocijenili osnovanim i takvog prihvatili.

Zbog navedenih razloga valjalo je reviziju I. tužene na temelju odredbe čl. 393. ZPP-a odbiti kao neosnovanu.

U Zagrebu, 17. veljače 2010.

Predsjednica vijeća:
Katarina Buljan, v.r.

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: Rev 1226/07-2

Pravno je valjana oporuka koju je svojom rukom napisao i potpisao oporučitelj velikim tiskanim slovima pri čemu niti okolnost što se njegov potpis na oporuci sastoji od početnog slova vlastitog imena i cijelog prezimena nema utjecaja na njenu valjanost.

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Ivice Crnića kao predsjednika vijeća, Ljubice Munić, mr. sc. Lucije Čimić, Željka Glušića i Gordane Matasić-Špoljarić kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice J. Č.-T. iz U., K., koju zastupa punomoćnik Z. C., odvjetnik u V., protiv tuženice S. Č. iz P., koju zastupa punomoćnik M. D., odvjetnik u V., radi utvrđenja nevaljanosti oporuke, odlučujući o reviziji tužiteljice protiv presude Županijskog suda u Vukovaru poslovni broj Gž-2954/06-3 od 18. srpnja 2007., kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Vinkovcima poslovni broj P-1741/03-61 od 16. svibnja 2006., u sjednici vijeća održanoj 21. svibnja 2008.,

p r e s u d i o j e:

Revizija tužiteljice odbija se kao neosnovana.

Obrazloženje

Prvostupanjskom presudom odbijen je tužbeni zahtjev da se utvrdi da je oporuka ostavitelja M. Č., a koja je proglašena u sudskom spisu tog suda poslovni broj O-476/96, a datirana sa 22. siječnjem 1996. bez pravne valjanosti.

Tužiteljici je naloženo naknaditi tuženici troškove parničnog postupka u iznosu 6.100,00 kn.

Drugostupanjskom presudom odbijena je žalba tužiteljice kao neosnovana i prvostupanjska presuda je potvrđena time da je u izreci te presude određeno da je dopuštena revizija.

Protiv drugostupanjske presude reviziju je izjavila tužiteljica zbog pogrešne primjene materijalnog prava. Predlaže da se obje presude u postupku koji je prethodio reviziji ukinu i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Revizija nije osnovana.

U ovom predmetu dopuštena je revizija na temelju odredbe čl. 382. st. 2. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", broj 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03. i 88/05. – dalje: ZPP) zbog određenog materijalnopravnog pitanja važnog za osiguranje jedinstvene primjene zakona i ravnopravnosti građana. Razlog zbog kojeg je revizija dopuštena je pitanje pravne valjanosti vlastoručne oporuke iz čl. 68. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine", broj 52/71., 47/78. i 56/00. – dalje: ZN) s obzirom da je oporuka pisana velikim vlastoručno tiskanim slovima, a tako je i potpisana imajući na umu da se oporučitelj u pravnom prometu prilikom potpisivanja službenih isprava koristio pisanim slovima u potpisu, a privatno je pisao i vlastoručno ispisanim tiskanim i pisanim slovima.

Kako se prema odredbi čl. 385. a. ZPP protiv drugostupanjske presude iz čl. 382. st. 2. ZPP revizija može izjaviti samo zbog materijalnopravnog ili postupovnopravnog pitanja zbog kojeg je dopuštena, u revizijskom stadiju postupka trebalo je odgovoriti jesu li nižestupanjski sudovi u okviru navedenog pitanja pravilno primijenili materijalno pravo kada su odbili tužbeni zahtjev.

Prema odredbi čl. 68. st. 1. ZN vlastoručna oporuka je pravovaljana ako ju je oporučitelj napisao svojom rukom i ako ju je potpisao.

Nije sporno da je oporučitelj napisao svojom rukom cijelu oporuku uključujući i osobno ime i to tako što je napisao prvo slovo imena i cijelo prezime. Sporno je, je li oporuka pravno valjana s obzirom da je pisana zajedno s osobnim imenom velikim tiskanim slovima (tzv. tehničkim pismom).

Kako je oporuka nesporno napisana rukom oporučitelja ta pretpostavka za pravnu valjanost vlastoručne oporuke je evidentno ispunjena pa je preostalo odgovoriti na pitanje ima li velikim tiskanim slovima napisano vlastoručno početno slovo osobnog imena i cijelo prezime značaj potpisa u smislu odredbe čl. 68. ZN.

U postupku koji je prethodio reviziji utvrđeno je da se pok. M. Č. u pravnom prometu negdje koristio pisanim, a negdje tiskanim slovima, ponekad je pisao puno ime i prezime, a negdje samo ispisujući prvo slovo imena i cijelo prezime.

Kako, nadalje nije sporno da je čitava oporuka uključujući i prvo slovo imena i prezime koje je ispisano na kraju teksta oporuke svojom rukom napisao oporučitelj to predmetna oporuka i po pravom shvaćanju revizijskog suda ima značaj valjane vlastoručne oporuke bez obzira na to što potpis ostavitelja nije napisan pisanim već tiskanim slovima.

Pored rečenog sve okolnosti konkretnog slučaja upućuju na to da je oporučitelj svoju definitivnu i pravu volju za oporučivanjem očitovao upravo na opisani način pa predmetna oporuka po svom smislu nije tzv. nacrt neke buduće oporuke, već predstavlja valjanu vlastoručnu oporuku.

Zbog svega navedenog nije ostvaren revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava zbog kojeg je revizija dopuštena, radi čega je na temelju čl. 393. ZPP revizija tužiteljice odbijena kao neosnovana.

U Zagrebu, 21. svibnja 2008.

Predsjednik vijeća:
Ivica Crnić, v. r.

* * *

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B
Broj: Rev 436/03-2

Kad je ostavinski sud utvrdio oporuku nevaljanom, a trebao je stranku uputiti na parnicu, pravomoćnost odluke ostavinskog suda ne sprječava vođenje parnice radi utvrđenja valjanosti oporuke.

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Katarine Buljan kao predsjednice vijeća, te Vjere Delić, dr. Ivana Kaladića, Gordane Matasić-Špoljarić i mr. Andrije Erakovića kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja L. P. iz A., kojeg zastupa punomoćnik B. P., odvjetnica u O., protiv tuženica 1. Z. F. iz O., i 2. S. Š. iz O., obje zastupane po punomoćniku D. Š., odvjetniku u O., radi utvrđenja valjanosti oporuke, odlučujući o reviziji tuženica protiv pravomoćne presude Županijskog suda u Osijeku od 27. veljače 2003. godine broj Gž-2939/02, kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Osijeku od 26. rujna 2002. godine broj P-1082/02, u sjednici održanoj 31. ožujka 2004. godine,

p r e s u d i o j e:

Odbija se revizija kao neosnovana.

Obrazloženje

Drugostupanjskom presudom potvrđena je presuda suda prvog stupnja kojom je utvrđeno da je valjana vlastoručna oporuka koju je napisao svojom rukom i potpisao pok. B. M. dana 11. svibnja 1995. godine u Osijeku, te kojom je naloženo tuženicama da tužitelju izdaju tabularnu ispravu podobnu za prijenos prava vlasništva na nekretninama pobliže označenim u st. 2. izreke presude što će u protivnom zamijeniti ova presuda sve uz naknadu troška postupka u iznosu od 40.874,00 kn.

Protiv pravomoćne drugostupanjske presude reviziju su izjavile tuženice zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava i predlažu da revizijski sud prihvati reviziju, preinači obje nižestupanjske presude i odbaci tužbu odnosno odbije istu kao neosnovanu, a podredno ukine obje nižestupanjske presude i predmet vrati istom sudu prvog stupnja na ponovno odlučivanje uz naknadu troška postupka uključivši i trošak revizije.

Tužitelj nije odgovorio, niti se državni odvjetnik Republike Hrvatske izjasnio o podnesenoj reviziji.

Revizija je neosnovana.

Ne postoji bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 10. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", broj 53/91, 91/92, 112/99 i 117/03 – dalje ZPP) na koju revizijski sud pazi po službenoj dužnosti temeljem odredbe čl. 386. ZPP. U obje nižestupanjske presude navedeni su jasni i razumljivi razlozi o odlučnim činjenicama, a drugostupanjski sud je ocijenio sve žalbene navode koji su od odlučnog značaja za donošenje zakonite i pravilne odluke te ne postoje ni bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 13. ZPP, a ni iz odredbe čl. 354. st. 1. ZPP u svezi odredbe čl. 375. st. 1. ZPP.

Predmet spora je zahtjev tužitelja na utvrđenje da je vlastoručna oporuka sada pok. B. M. od 11. svibnja 1995. godine valjana, te je u revizijskoj fazi postupka sporno da li se radi o presuđenoj stvari, da li se radi o nepravovaljanoj oporuci, odnosno da li je navedena oporuka ništava.

Nakon provedenog postupka nižestupanjski sudovi polaze od utvrđenja:

- da je pok. B. M. vlastoručno sačinio i potpisao te stavio i otisak kažiprsta na oporuku od 11. svibnja 1995. godine i osobno ju pohranio kod Općinskog suda u Osijeku,

- da je oporučno svu svoju imovinu, koja je predmet ovog spora ostavio u nasljedstvo tužitelju-sinu odvjetnice D. P. iz O.,

- da je majka tužitelja D. P. kao odvjetnica zastupala ostavitelja B. M. u postupcima pred sudom od 1992. godine, no da mu je naplaćivala odvjetničke usluge prema uspjehu u parnici s popustom zbog prijateljstva, jer su se oni upoznali još prije rata baveći se astrologijom,

- da je oporučitelj dolazio u kuću D. P., često razgovarao sa tada malodobnim tužiteljem uz kojeg da ga je vezala činjenica što su njihovi datumi rođenja isti,

- da oporučitelj nije bio oženjen, nije imao potomaka niti usvojenika, roditelji su mu umrli, a braće i sestara nije imao,

- da su tuženice kćerke njegovog polubrata koji je umro prije njega, a sa njima je bio u lošim odnosima i vodio brojne sudske sporove,

- da je proveden ostavinski postupak iza smrti oporučitelja koji je stric tuženica (polubrat njihova oca), a u kojem predmetu je proglašena predmetna oporuka,

- da je ostavinski sud u rješenju o nasljeđivanju od 13. lipnja 2000. godine broj O-109/00 utvrdivši ostavinsku imovinu, temeljem zakona istu rasporedio tuženicama svakoj u pola dijela navodeći u razlozima da se radi o pravno nevaljanoj oporuci, jer se uz potpis nalazi i otisak kažiprsta ostavitelja,

- da je punomoćnica majke i zakonske zastupnice tada malodobnog L. P., odvjetnica Branka P., iako se nije protivila da ostavinski sud utvrdi oporuku nevaljanom, istovremeno najavila nekoliko puta (zapisnik od 13. lipnja 2000. godine i podnesak od istog datuma) da će pokrenuti parnični postupak za utvrđenje da je oporuka valjana,

- da je navedeno rješenje postalo pravomoćno (potvrđeno rješenjem Županijskog suda u Osijeku od 12. srpnja 2000. godine broj Gž-1654/00).

U skladu s time nižestupanjski sudovi prihvaćaju tužbeni zahtjev, jer cijene da pravomoćno rješenje o nasljeđivanju u ovom konkretnom slučaju ne veže tužitelja, jer iako je sudjelovao u ostavinskom postupku sve činjenice u tom postupku nisu bile nesporne. Stoga nižestupanjski sudovi cijene da tužitelj može sukladno odredbi čl. 224. st. 5. i čl. 231. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine", broj 52/71 i 47/78 – dalje ZN) u posebnoj parnici kao što je ova utvrditi da je oporuka oporučitelja od 11. svibnja 1995. godine pravovaljana.

Nižestupanjski sudovi cijene da se radi o pravovaljanoj vlastoručnoj oporuci sastavljenoj u smislu odredbe čl. 68. ZN jer je istu oporučitelj vlastoručno napisao i potpisao, te da činjenica što je svom potpisu dodao i otisak kažiprsta ne utječe na valjanost takve oporuke, a da sporna oporuka nije ništava, jer razlog zbog kojeg je oporučitelj ostavio svu

imovinu tužitelju, a ne tuženicama, nije plaćanje usluge zastupanja majci tužitelja odvjetnici D. P. budući tu činjenicu tuženice ničim nisu dokazale.

Sa ocjenom nižestupanijskih sudova da ostavinski sud nije mogao utvrditi pravno nevaljanom oporuku B. M. od 11. svibnja 1995. godine slaže se i ovaj sud. Usprkos činjenice da se punomoćnica majke i zakonske zastupnice tada malodobnog L. P., odvjetnica Branka P., nije protivila da ostavinski sud utvrdi oporuku nevaljanom, istovremeno je najavila (zapisnik od 13. lipnja 2000. godine i podnesak od istog datuma) da će pokrenuti parnični postupak za utvrđenje da je oporuka valjana. Prema tome činjenica od koje zavisi pravo na nasljedstvo tada malodobnog L. P., je bila sporna i ostavinski sud nije mogao utvrditi da je oporuka B. M. od 11. svibnja 1995. godine pravno nevaljana već je trebao prekinuti postupak i uputiti na parnicu tada malodobnog L. P. na utvrđenje pravovaljanosti oporuke u smislu odredbe čl. 221. st. 1. i st. 2. toč. 1. ZN. Kako međutim, ostavinski sud to nije učinio već je sam raspravio gore navedenu spornu činjenicu tada, unatoč pravomoćnosti rješenja o nasljeđivanju tužitelj može u posebnoj parnici tražiti utvrđenje da li se radi o valjanoj oporuci, jer je ta pravna situacija iznimka od pravila da pravomoćno rješenje o nasljeđivanju veže sve stranke koje su sudjelovale u ostavinskom postupku (čl. 231. ZN u svezi čl. 224. st. 5. ZN).

Ovaj sud slaže se sa ocjenom nižestupanijskih sudova da je oporuka sada pok. B. M. od 11. svibnja 1995. godine pravovaljana. Oporučitelj je oporuku napisao svojom rukom i vlastoručno ju potpisao, te dodao i datum kada je sastavljena, pa su ispunjene sve pretpostavke pravovaljanosti vlastoručne oporuke predviđene odredbom čl. 68. ZN. Činjenica da je ostavitelj uz svoj potpis dodao i otisak kažiprsta ne čini vlastoručnu oporuku nevaljanom.

Pravilna je ocjena nižestupanijskih sudova da je predmetna oporuka valjana, jer je ostavitelj svojom imovinom raspolagao po svojoj slobodnoj volji u granicama određenim zakonom, a tijekom postupka nije utvrđeno da bi sastavio navedenu oporuku kako bi na taj način platio majci tužitelja usluge zastupanja. Stoga predmetna oporuka nije protivna moralu i shodno tomu nije ništava u smislu odredbe čl. 103. Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine", broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96 i 112/99) pa se suprotni revizijski navodi ne mogu prihvatiti.

Iz iznesenih razloga se nije ostvario revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava te je presuđeno kao u izreci temeljem odredbe čl. 393. ZPP.

U Zagrebu, 31. ožujka 2004. godine.

Predsjednica vijeća:
Katarina Buljan, v.r.

* * *

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: Rev-994/01-2

Odredbom čl. 64. st. 2. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine" br. 52/71 i 47/78), propisana je ništavost oporuke ukoliko oporučitelj nije u vrijeme njenog sačinjenja bio sposoban za rasuđivanje, odnosno ukoliko je oporuku sačinio pod prijetnjom, prinudom, prijevarom ili u zabludi (čl. 65. Zakona). Kako niti jedan od tih elemenata nije egzistirao u vrijeme sačinjenja oporuke, s pravom su nižestupanjski sudovi odbili tužbeni zahtjev za utvrđenje oporuke nepravovaljanom. Na takvu ocjenu ne utječe ni činjenica da je oporučitelj stavio datum 30. veljače 1990., niti tvrdnja da u oporuci nije spomenuo sina (tužitelja), budući da u oporuci na nekoliko mjesta rabi izraz "oba nasljednika", a to su upravo sin i kćer ostavitelja, jer drugih zakonskih nasljednika nije bilo.

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Vlatke Potočnjak-Radej, kao predsjednice vijeća, te Ivana Mikšića, Marijana Ramušćaka, Petra Milasa i Gordane Gasparini, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja Z. K. iz Z., zastupanog po M. V. odvjetniku u Z., protiv tužene dr. D. K. iz R., zastupane po M. K. odvjetniku u Z., radi ništavosti oporuke i utvrđenja ostavinske imovine, te u pravnoj stvari tužiteljice dr. P. K. iz Z., protiv tuženih dr. D. K. i Z. K., radi utvrđenja bračne stečevine, odlučujući o reviziji tužitelja protiv pravomoćne presude Županijskog suda u Zagrebu, od 11. svibnja 1999. br. Gž-724/98, kojom je djelomično potvrđena a djelomično ukinuta presuda Općinskog suda u Zagrebu od 08. listopada 1997. br. P-5814/91, u sjednici vijeća održanoj 12. studenoga 2003. godine,

p r e s u d i o j e :

Odbijaju se revizije tužitelja kao neosnovane.

Obrazloženje

Prvostupanjskom presudom Općinskog suda u Zagrebu od 08. listopada 1997. br. P-5814/91 odbijen je I-tužitelj s tužbenim zahtjevom radi utvrđenja oporuke ostavitelja dr. J. K. pravno nevaljanom i radi utvrđenja da u ostavinsku imovinu ulazi samo 2/3 obiteljske kuće i zemljišta u N. V., a u 1/3 da je suvlasnik I-tužitelj, dok je tužiteljica dr. P. K. odbijena s tužbenim zahtjevom da je navedena kuća u N. V. bračna stečevina pok. dr. J. K. i nje u jednakim dijelovima.

Drugostupanjskom presudom Županijskog suda u Zagrebu, od 11. svibnja 1999. br. Gž-724/98 navedena presuda je potvrđena u odbijajućem dijelu za utvrđenje oporuke pravno nevaljanom i stjecanja prava suvlasništva I-tužitelja u 1/3 dijela odnosno II-tužiteljice u 1 dijela kuće i zemljišta u N. V., a ukinuta u pogledu pokretnina nalazećih se u istoj kući.

Protiv pravomoćne drugostupanjske presude tužitelji su izjavili reviziju zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, predlažući da revizijski sud ukine obje nižestupanjske presude i vrati predmet prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Revizijski razlog bitne povrede odredaba parničnog postupka revidenti nalaze u nepostojanju razloga o odlučnim činjenicama, naročito u pogledu ništavosti sporazuma o diobi bračne imovine, na što sud pazi po službenoj dužnosti, jer je sporazum kojeg su sklopili tužiteljica i pok. dr. J. K. protivan moralu društva zato što je sva imovina pripala suprugu, koji je fizičkim i psihičkim pritiscima iznudio takav sporazum, dok za stajalište da je takav sporazum samo

pobojan sudovi ne daju nikakve razloge, te da drugostupanjski sud nije odgovorio na žalbene navode tužitelja, naročito glede vjerodostojnosti iskaza svjedoka, ne spominjanja sina u oporuci i datuma pisanja oporuke 30. veljače 1990.

Revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava revidenti nalaze u odbijanju tužbenog zahtjeva tužitelja Z. K. zbog nepostojanja sporazuma o stjecanju vlasništva zajedničkom gradnjom, iako je takav sporazum postojao u usmenom obliku, a proizlazi i iz faktičnog stanja, budući da su otac (ostavitelj) i sin (tužitelj) zajednički dovršili gradnju kuće.

Primjerak pravovremene, potpune i dopuštene revizije prvostupanjski je sud primjenom odredbe čl. 390. st. 1. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine" br. 53/91, 91/92 i 112/99 – u daljnjem tekstu: ZPP) dostavio protivnoj stranci na odgovor i Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske ovlaštenom na podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti.

Odgovor na reviziju nije podniet, niti se Državno odvjetništvo Republike Hrvatske izjasnilo o podnijetoj reviziji.

Revizija tužitelja nije osnovana.

Predmet spora je pobijanje pravne valjanosti oporuke pok. dr. J. K., zahtjev tužitelja Z. K. da u ostavinsku imovinu ne ulazi 1/3 kuće sa zemljištem u N. V. i zahtjev dr. P. K. da je suvlasnica iste nekretnine u 1 dijela kao bračne stečevine, te da u ostavinsku imovinu ulaze i pokretnine koje se nalaze u kući u N. V., te dva pištolja i potraživanje prema tvrtki M. iz Z..

U postupku je utvrđeno da je dr. J. K. umro 20. kolovoza 1990. u R., da je vlastoručnom oporukom ostavio kuću sa zemljištem u N. V. i svim pokretninama u njoj kćeri dr. D. K., a stan u Z., i ostale nekretnine "na kopnu" sinu Z., dok bivšoj supruzi dr. P. K., od koje je bio rastavljen 1973. godine, nije ostavio ništa. Utvrđeno je također da je vlastoručno pisanu oporuku potpisao u nazočnosti dvojice svjedoka, da je oporuka pisana u bolnici i da je na njoj naveden datum 30. fb. 90. pa stranke smatraju da to znači 30. veljače 1990. godine.

Sudovi su odbili tužbene zahtjeve za utvrđenje oporuke nepravovaljanom, zahtjev tužitelja Z. K. da je sudjelovanjem u dovršenju izgradnje kuće u N. V. stekao 1/3 cijele nekretnine i zahtjev dr. P. K. da je stekla polovicu vlasništva iste nekretnine kao bračnu stečevinu, dok je u pogledu pokretnina u toj kući, dva pištolja i potraživanja prema tvrtki M. prvostupanjska presuda ukinuta.

Revizijski razlozi bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava nisu osnovani.

Na reviziju tužitelja:

Kad je u postupku utvrđeno da je tužitelj Z. K. u vrijeme dovršenja izgradnje sporne kuće imao 16 godina, da je živio s ocem, da nije bio zaposlen, pravilna je ocjena nižestupanjskih sudova da kao član domaćinstva pomaganjem u obavljanju građevinskih radova nije stekao suvlasništvo u toj kući, pogotovo kad tijekom postupka nije naveo koje građevinske radove i na kojem dijelu kuće je obavljao, već su njegove tvrdnje općenite o sudjelovanju u poslovima dovršenja gradnje. Revizijska tvrdnja da je postojao usmeni sporazum između oca i sina da kuću grade zajedno da bude zajednička, jer da to proizlazi iz same činjenice da su je doista gradili zajedno, nije u postupku dokazana. Naprotiv, utvrđeno je da je tužitelj u vrijeme razvoda braka njegovih roditelja imao 16 godina, da je kuća u građevinskom dijelu bila uglavnom dovršena, da je kasnije sagrađena garaža i dovršeno unutarnje uređenje i namještanje kuće, pa je pravilna ocjena nižestupanjskih sudova da tužitelj nije stekao suvlasništvo kuće samom činjenicom što je živio s ocem.

Neosnovano se revizijom pobijaju odluke nižestupanjskih sudova o pravnoj valjanosti oporuke ostavitelja dr. J. K. Nije sporno da je oporuka pisana rukom ostavitelja, da je na njoj naveden datum 30. fb. 90, da je pisana u bolnici 5-6 mjeseci prije smrti ostavitelja, te da ju je ostavitelj potpisao u nazočnosti dvojice svjedoka. Kad je medicinskim vještačenjem utvrđeno da oporučitelj u vrijeme pisanja oporuke nije bio pod utjecajem liječkova koji bi umanjili njegova sposobnost za rasuđivanje ili utjecali na njegovu volju, da su psihičko stanje

oporučitelja ocijenili pozitivnim i svjedoci oporuke, onda iz činjenice da je ostavitelj bio doista teško bolestan, ne proizlazi zaključak o pravnoj nevaljanosti oporuke. Odredbom čl. 64. st. 2. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine" br. 52/71 i 47/78), propisana je ništavost oporuke ukoliko oporučitelj nije u vrijeme njenog sačinjenja bio sposoban za rasuđivanje, odnosno ukoliko je oporuku sačinio pod prijetnjom, prinudom, prijevarom ili u zabludi (čl. 65. Zakona). Kako niti jedan od tih elemenata nije egzistirao u vrijeme sačinjenja oporuke, s pravom su nižestupanjski sudovi odbili tužbeni zahtjev za utvrđenje oporuke nepravovaljanom. Na takvu ocjenu ne utječe ni činjenica da je oporučitelj stavio datum 30. veljače 1990., niti tvrdnja da u oporuci nije spomenuo sina (tužitelja), budući da u oporuci na nekoliko mjesta rabi izraz "oba nasljednika", a to su upravo sin i kćer ostavitelja, jer drugih zakonskih nasljednika nije bilo.

Neosnovano se u reviziji ističe da drugostupanjski sud nije odgovorio na žalbene navode tužitelja glede vjerodostojnosti iskaza svjedoka, kao i nespominjanja sina u oporuci i datuma pisanja oporuke, jer je drugostupanjski sud u opširnim razlozima odgovorio upravo na sve iznijete žalbene navode tužitelja.

Ni materijalno pravno nije pogrešno primijenjeno, kako je već naprijed iznijeto.

Na reviziju tužiteljice dr. P. K.:

Brak između tužiteljice i dr. J. K. razveden je 1973. godine. Nakon toga su bivši supružnici sklopili 24. siječnja 1974. sporazum o diobi bračne stečevine. Tim sporazumom je kuća u N. V. pripala ostavitelju, a stan u Z., nekretnine u K. i na M. tužiteljici. Kad je u postupku utvrđeno da je taj sporazum sklopljen u vrijeme trajanja parnice o bračnoj stečevini pred tadašnjim Okružnim sudom u Zagrebu, br. P-1437/73, u kojem je tužiteljica upravo na temelju navedenog sporazuma povukla tužbu i odrekla se tužbenog zahtjeva (list 43 spisa), pravilno je stajalište da tužiteljica u istoj stvari u kojoj je tužbu povukla i odrekla se tužbenog zahtjeva ne može više postaviti takav zahtjev. Svi činjenični navodi tužiteljice o uvjetima pod kojima je sporazum potpisala i povukla tužbu te se odrekla tužbenog zahtjeva u parnici radi utvrđenja bračne stečevine, upućivali bi eventualno na poboynost njenih postupaka, ali je u tom zahtjevu prekludirana odredbom čl. 117. Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine" br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96 i 112/99 – u daljnjem tekstu: ZOO), kojom je propisano da pravo zahtijevati poništenje poboynog ugovora u svakom slučaju prestaje istekom roka od tri godine od zaključenja ugovora. Tužbu kojom tužiteljica zahtijeva polovicu kuće u N. V. tužiteljica je podnijela 29. studenoga 1994. godine, dakle 20 godina nakon sklapanja navedenog sporazuma.

Iako osnovano revidentica ističe da sud temeljem odredbe čl. 109. ZOO-a na ništavost pazi po službenoj dužnosti, da se pravo na isticanje ništavosti ne gasi (čl. 110. ZOO-a), slijedom čega je sud ovlašten raspraviti postojanje ništavosti kao prethodno pitanje i onda kad nije postavljen takav tužbeni zahtjev, ipak se te odredbe ne mogu primijeniti u konkretnom slučaju. Tužiteljica je, naime, nakon sklapanja sporazuma o diobi bračne stečevine (24. siječnja 1974.) pred tadašnjim Okružnim sudom u Zagrebu povukla tužbu i odustala od tužbenog zahtjeva u predmetu P-1437/73, čime se odrekla tužbenog zahtjeva, pa stoga u istoj stvari ne može ponovno podnijeti tužbu, kako to propisuje odredba čl. 181. st. 5. ZPP-a, koji je tada bio na snazi (Službeni list FNRJ 4/57, 52/61, 12/65 i 23/72).

Stoga i pored eventualne ništavosti sporazuma o diobi bračne stečevine od 24. siječnja 1974., tužiteljica ne može s uspjehom podnijeti tužbu na utvrđenje da je u braku stekla polovicu nekretnina u N. V., kad se identičnog tužbenog zahtjeva odrekla u predmetu P-1437/73.

Stoga time što nižestupanjski sudovi nisu raspravili pitanje ništavosti navedenog sporazuma, nisu ostvareni revizijski razlozi bitnih povreda odredaba parničnog postupka, niti je odbijanjem tužbenog zahtjeva materijalno pravo pogrešno primijenjeno.

Kako u postupku nisu ostvareni revizijski razlozi bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava na koje ukazuju revidenti, kao ni oni na koje revizijski sud primjenom odredbe čl. 386. ZPP-a glede bitnih povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 10. ZPP-a i glede pravilne primjene materijalnog prava, pazi po službenoj dužnosti, valjalo na temelju odredbe čl. 393. ZPP-a odbiti revizije tužitelja kao neosnovane.

U Zagrebu, 12. studenoga 2003. godine

Predsjednica vijeća:
Vlatka Potočnjak-Radej, v. r.

3. VALJANOST PISANE OPORUKE PRED SVJEDOCIMA

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: Rev 1471/10-2

Odredbom čl. 69. Zakona o nasljeđivanju („Narodne novine“, broj: 52/71, 47/78 i 56/00 – dalje: ZN) propisano je da oporučitelj koji zna čitati i pisati može napraviti oporuku tako da će ispravu koju mu je netko drugi sastavio vlastoručno potpisati u prisutnosti svjedoka izjavljujući pred njima da je to njegova oporuka. Svjedoci će se potpisati na samoj oporuci, a korisno je da se naznači njihovo svojstvo. Iz sadržaja citirane odredbe čl. 69. ZN proizlazi da je za valjanost pisane oporuke pred svjedocima potrebno: da ju je oporučitelj vlastoručno potpisao u prisutnosti drugih svjedoka izjavivši pred njima da je to njegova oporuka, te da su se oporučni svjedoci potpisali na toj oporuci. Druge pretpostavke za valjanost ove oporuke (pisana pred svjedocima) zakon ne predviđa, posebno ne potpisivanje oporučitelja na svim listovima oporuke. Stoga je zaključiti da nepostojanje potpisa oporučitelja i na prvom listu oporuke ovu ne čini nevaljanom, a kako to drugostupanjski sud pogrešno smatra. Potpisivanjem svih listova oporuke (ako oporuka ima više listova) zakon predviđa kao pretpostavku za valjanost međunarodne oporuke kao posebnog oblika oporuke (čl. 77. c) ZN), no kako se u konkretnom slučaju ne radi o međunarodnoj oporuci to se odredba čl. 77. c) ZN ne može na istu primijeniti niti u svjetlu iste ocjenjivati valjanost ove pisane oporuke pred svjedocima.

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu, u vijeću sastavljenom od sudaca Gordane Matasić-Špoljarić, predsjednice vijeća, te Katarine Buljan, mr. sc. Lucije Čimić, Viktorije Lovrić i Branka Medančića, članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja A. P. iz Ž., zastupanog po punomoćniku S. P.-L., odvjetniku u M., protiv 1.tuženika Ž. N. i 2.tužene M. N., oboje iz M., zastupanih po punomoćniku N. R., odvjetniku u M., radi utvrđenja ništavosti oporuke, odlučujući o reviziji tuženika protiv presude Županijskog suda u Splitu broj Gž-2225/06 od 23. svibnja 2008., kojom je preinačena presuda Općinskog suda u Makarskoj broj P-471/03 od 13. rujna 2005., u sjednici održanoj 15. rujna 2010.,

presudio je:

Prihvća se revizija tuženika, preinačuje presuda Županijskog suda u Splitu broj Gž-2225/06 od 23. svibnja 2008. tako da se odbija žalba tužitelja i potvrđuje presuda Općinskog suda u Makarskoj broj P-471/03 od 13. rujna 2005..

Obrazloženje

Presudom Općinskog suda u Makarskoj broj P-471/03 od 13. rujna 2005. odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja kojim je traženo utvrđenje da je ništava i bez pravne valjanosti oporuka sad pokojne M. S. rođene P. sastavljena 19. studenoga 2002., te da se njezina ostavina ima raspraviti po zakonskom redu nasljeđivanja i u cijelosti rasporediti tužitelju kao njezinom jedinom zakonskom nasljedniku, te ujedno naloženo tužitelju naknaditi tuženiku trošak parničnog postupka u iznosu 10.120,00 kn.

Presudom Županijskog suda u Splitu broj Gž-2225/06 od 23. svibnja 2008. prihvaćena je žalba tužitelja, te je preinačena prvostupanjska presuda i prihvaćen tužbeni zahtjev tužitelja upravljen na utvrđenje ništavosti oporuke pokojne M. S. od 19. studenoga 2002., te je ujedno taj sud dozvolio podnošenje revizije u ovoj pravnoj stvari.

Protiv drugostupanjske presude tuženici su podnijeli reviziju pobijajući je iz razloga bitne povrede odredaba parničnog postupka, te pogrešne primjene materijalnog prava predloživši njezino preinačenje odbijanjem žalbe tužitelja i potvrđivanjem prvostupanjske presude.

Tužitelj je odgovorio na reviziju predloživši njezino odbijanje.

Revizija je osnovana.

Obzirom na datum donošenja pobijane drugostupanjske presude (23. svibnja 2008.) na ovaj spor se a glede dopuštenosti revizije na temelju odredbe čl. 52. st. 4. u svezi s odredbom čl. 29. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“, broj: 84/08) primjenjuje novelirana odredba čl. 382. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“, broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03 – dalje: ZPP).

Prema odredbi st. 1. toč. 1. čl. 382. ZPP/03 stranke mogu podnijeti reviziju protiv drugostupanjske presude ako vrijednost predmeta spora pobijanog dijela presude prelazi 100.000,00 kn.

Prema stavku 2. tog članka u slučajevima u kojima je ne mogu podnijeti prema odredbi stavka 1. tog članka stranke mogu podnijeti reviziju protiv drugostupanjske presude ako je drugostupanjski sud u izreci te presude odredio da je protiv nje revizija dopuštena. Drugostupanjski sud može tako odlučiti ako ocjeni da odluka u sporu ovisi o rješenju nekog materijalnopravnog ili postupovnopravnog pitanja važnog za osiguranje jedinstvene primjene zakona i ravnopravnosti građana. U obrazloženju presude drugostupanjski će sud označiti zbog kojeg je pravnog pitanja dopustio reviziju i izložiti razloge iz kojih je smatrao da je ono važno za osiguranje jedinstvene primjene zakona i ravnopravnosti građana.

U ovoj pravnoj stvari vrijednost predmeta spora označena je sa 101.000,00 kn, a kako su tuženici u ovom slučaju jedinstveni suparničari, to se vrijednost predmeta spora ne dijeli na njih, što znači da je vrijednost predmeta ovog spora 101.000,00 kn, dakle radi se o sporu u kojem je dopuštena revizija iz čl. 382. st. 1. toč. 1. ZPP-a, tj. tzv. redovita revizija. U takvom slučaju nema mjesta primjeni odredbe čl. 382. st. 2. ZPP-a, tj. nema mjesta dopuštanju revizije od strane drugostupanjskog suda, a iz razloga koje je taj sud ocijenio važnim.

Stoga je podnesenu reviziju trebalo ocijeniti kao reviziju iz čl. 382. st. 1. toč. 1. ZPP-a zanemarujući pravno pitanje zbog kojeg ju je drugostupanjski sud pogrešno dopustio.

Postupajući na temelju odredbe čl. 392. a) ZPP-a Vrhovni sud Republike Hrvatske ispitao je pobijanu presudu samo u onom dijelu u kojem se ona pobija revizijom i u granicama razloga određeno navedenih u reviziji.

Revidenti osim paušalnog pozivanja na revizijski razlog bitne povrede odredaba parničnog postupka nisu određeno naveli u čemu bi se sastojala ta povreda, zbog čega se ovaj revizijski sud na taj prigovor nije ni osvrtao.

Osporavajući zakonitost pobijane presude revidenti prigovaraju pogrešnoj primjeni materijalnog prava smatrajući da je pogrešna ocjena od strane drugostupanjskog suda da bi oporuka pokojne M. S. bila sastavljena protivno odredbi čl. 69. Zakona o nasljeđivanju i kao takva ništava.

Odredbom čl. 69. Zakona o nasljeđivanju („Narodne novine“, broj: 52/71, 47/78 i 56/00 – dalje: ZN) propisano je da oporučitelj koji zna čitati i pisati može napraviti oporuku tako da će ispravu koju mu je netko drugi sastavio vlastoručno potpisati u prisutnosti svjedoka izjavljujući pred njima da je to njegova oporuka. Svjedoci će se potpisati na samoj oporuci, a korisno je da se naznači njihovo svojstvo.

Prvostupanjski sud polazeći od utvrđene činjenice da je ostaviteljica u prisutnosti dva svjedoka potpisala oporuku sastavljenu po odvjetniku, a nakon što joj je oporuka pročitana i ona potvrdila da je to njezina prava volja, odbio je tužbeni zahtjev tužitelja ocijenivši da je sporna oporuka pravno valjana pošto udovoljava svim zakonskim pretpostavkama za valjanost pisane oporuke pred svjedocima.

Drugostupanjski sud preinačio je prvostupanjsku presudu, te je prihvatio tužbeni zahtjev ocijenivši da je oporuka pravno nevaljana obzirom na činjenicu da je ista napisana na dva lista papira, a ostaviteljica potpisala samo drugi list.

Iz sadržaja citirane odredbe čl. 69. ZN proizlazi da je za valjanost pisane oporuke pred svjedocima potrebno: da ju je oporučitelj vlastoručno potpisao u prisutnosti drugih svjedoka izjavivši pred njima da je to njegova oporuka, te da su se oporučni svjedoci potpisali na toj oporuci.

Druge pretpostavke za valjanost ove oporuke (pisana pred svjedocima) zakon ne predviđa, posebno ne potpisivanje oporučitelja na svim listovima oporuke. Stoga je zaključiti da nepostojanje potpisa oporučitelja i na prvom listu oporuke ovu ne čini nevaljanom, a kako to drugostupanjski sud pogrešno smatra.

Potpisivanjem svih listova oporuke (ako oporuka ima više listova) zakon predviđa kao pretpostavku za valjanost međunarodne oporuke kao posebnog oblika oporuke (čl. 77. c) ZN), no kako se u konkretnom slučaju ne radi o međunarodnoj oporuci to se odredba čl. 77. c) ZN ne može na istu primijeniti niti u svjetlu iste ocjenjivati valjanost ove pisane oporuke pred svjedocima.

Kako dakle sporna oporuka nema nedostataka koji bi je učinili ništavom, trebalo je uz pravilnu primjenu materijalnog prava reviziju prihvatiti te preinačiti pobijanu drugostupanjsku presudu odbijanjem žalbe tužitelja i potvrđivanjem prvostupanjske presude.

Zbog navedenog odlučeno je kao u izreci sve na temelju odredbe čl. 395. st. 1. ZPP-a.

U Zagrebu, 15. rujna 2010.

Predsjednica vijeća:
Gordana Matasić-Špoljarić, v.r.

* * *

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: Rev 1372/08-2

Prema odredbama čl. 69. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine", broj 52/71, 47/78 i 56/00 – dalje: ZN) kojeg treba primijeniti, oporučitelj koji zna čitati i pisati može napraviti oporuku tako da će ispravu koju mu je netko drugi sastavio vlastoručno potpisati u prisutnosti dvaju svjedoka izjavljujući pred njima da je to njegova oporuka. Svjedoci će se potpisati na samoj oporuci, a korisno je da se naznači njihovo svojstvo svjedoka. Kako je u konkretnom slučaju utvrđeno da je predmetna oporuka sastavljena u obliku i na način propisan u čl. 69. ZN, nižestupanjski sudovi su pravilno zaključili da je pobijana oporuka pravno valjana.

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Nenada Perina, kao predsjednika vijeća, Željka Glušića, Aleksandra Peruzovića, Renate Šantek i mr. sc. Lucije Čimić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja L. Š. iz C., kojeg zastupa punomoćnik D. M., odvjetnik u Odvjetničkom društvu M. i P. u Z., protiv tuženice D. K. iz Z., koju zastupa punomoćnik M. M., odvjetnik u Z., radi utvrđenja ništavosti oporuke, odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude Županijskog suda u Zagrebu poslovni broj Gž-6359/07-2 od 13. studenog 2007., kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Zagrebu poslovni broj P-2180/02-57 od 28. svibnja 2007., u sjednici održanoj 11. veljače 2010.,

p r e s u d i o j e:

Revizija tužitelja odbija se kao neosnovana.

Obrazloženje

Prvostupanjskom presudom odbijen je tužbeni zahtjev da se utvrdi da nije istinita i pravovaljana pisana oporuka pred svjedocima koju je 25. ožujka 1997. u Z. sačinila oporučiteljica R. Š..

Naloženo je tužitelju naknaditi tuženici troškove parničnog postupka u iznosu 7.362,70 kn.

Drugostupanjskom presudom odbijena je žalba tužitelja kao neosnovana i potvrđena je prvostupanjska presuda.

Protiv drugostupanjske presude reviziju je izjavio tužitelj zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predlaže da se pobijanu presudu preinači, a podredno da se obje nižestupanjske presude ukinu i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Revizija nije osnovana.

Prema odredbi čl. 392.a Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03 i 88/05 – dalje: ZPP) revizijski sud ispitao je pobijanu presudu samo u onom dijelu u kojem se ona pobija revizijom i u granicama razloga određeno navedenih u reviziji.

Suprotno revizijskim navodima, drugostupanjski sud nije učinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl.

354. st. 2. t. 11. ZPP jer pobijana presuda nema nedostataka, može se ispitati, usuglašena je s prikupljenom procesnom građom te sadrži jasne i uvjerljive razloge o odlučnim činjenicama.

Time što je drugostupanjski sud prihvatio sudsku ocjenu dokaza izvedenu od strane prvostupanjskog suda, uključujući i odbijanje izvođenja drugog liječničkog-oftalmološkog vještačenja, nije počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. t. 11. ZPP jer se u mišljenju vještaka koji je vještačenje proveo nisu pojavile osnovane sumnje u pravilnost danog mišljenja, a što je sve pobliže obrazloženo u presudi prvostupanjskog suda (ul. 2., 4. str. obrazloženja), koje obrazloženje je drugostupanjski sud prihvatio.

Predmet spora je zahtjev za utvrđenje ništavosti pisane oporuke koju je pred svjedocima napravila ostaviteljica R. Š. 25. ožujka 1997. i to zato jer je prema činjeničnim navodima tužbe ostaviteljica u vrijeme sastavljanja oporuke bila gotovo slijepa, kao i zbog toga što svjedoci oporuke nisu bili istovremeno nazočni potpisivanju oporuke od strane ostaviteljice.

U postupku je međutim utvrđeno da su svjedokinje oporuke (M. H. i Š. H.) bile istodobno prisutne u vrijeme sačinjenja oporuke 25. ožujka 1997. te su se potpisale na oporuci odmah nakon što je oporuku potpisala ostaviteljica, time da je ostaviteljica prethodno izjavila da je to njezina oporuka.

Nadalje, u postupku je na osnovu provedbe liječničkog vještačenja pouzdano utvrđeno da je oporučiteljica u vrijeme pravljenja oporuke mogla čitati, a što se odnosi i na sam tekst oporuke, time da za valjanost oporuke nije bitno je li oporuku oporučiteljica doista i sama pročitala.

Tužitelj u reviziji opetovano osporava prednja utvrđenja nižestupanjskih sudova o istodobnoj prisutnosti svjedokinja oporuke te o sposobnosti ostaviteljice da pročita pisani sastavak oporuke, a čime u suštini osporava činjenična utvrđenja nižestupanjskih sudova.

Međutim, revizija se u smislu odredbe čl. 385. st. 2. ZPP ne može isticati zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Prema odredbama čl. 69. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine", broj 52/71, 47/78 i 56/00 – dalje: ZN) kojeg treba primijeniti, oporučitelj koji zna čitati i pisati može napraviti oporuku tako da će ispravu koju mu je netko drugi sastavio vlastoručno potpisati u prisutnosti dvaju svjedoka izjavljujući pred njima da je to njegova oporuka.

Svjedoci će se potpisati na samoj oporuci, a korisno je da se naznači njihovo svojstvo svjedoka.

Kako je u konkretnom slučaju utvrđeno da je predmetna oporuka sastavljena u obliku i na način propisan u čl. 69. ZN, nižestupanjski sudovi su pravilno zaključili da je pobijana oporuka pravno valjana.

Zbog toga je na temelju odredbe čl. 393. ZPP odbijena revizija tužitelja kao neosnovana jer je utvrđeno da ne postoje razlozi zbog kojih je revizija izjavljena.

U Zagrebu, 11. veljače 2010.

Predsjednik vijeća:

Nenad Perin, v. r.

REPUBLIKA HRVATSKA
 VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
 Z A G R E B
 Broj: Rev 1370/07-3

Prema čl. 69. st. 1. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine", broj 52/71., 41/78., 56/00., 48/03., 163/03., 35/05. – dalje: ZN) oporučitelj koji zna čitati i pisati može sastaviti oporuku tako što će ispravu koju mu je drugi sastavio vlastoručno potpisati u prisutnosti dvaju svjedoka izjavljujući pred njima da je to njegova oporuka.

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
 P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Ivica Crnića, kao predsjednika vijeća, Ljubice Munić, mr. sc. Lucije Čimić, Željka Glušića i Ivke Zlokić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja: 1. J. K., 2. E. - N. S. rođ. Š., i 3. J. Š. iz B. A., koje sve zastupa punomoćnik H. K. odvjetnik u O. d. B. & G. B. u Z., protiv tuženika: 1. Z. V. iz Z., i 2. M. E., D., oboje zastupani po punomoćnici A. M., odvjetnici u D., radi nevaljalosti pismene oporuke, odlučujući o reviziji tužitelja: 1. J. K., 2. E. - N. S. i 3. J. Š. protiv presude Županijskog suda u Dubrovniku posl. br. Gž-933/05. od 13. rujna 2007., kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Dubrovniku posl. br. P-664/02. od 11. travnja 2005., u sjednici održanoj dana 27. veljače 2008.,

p r e s u d i o j e:

Odbija se revizija tužitelja: 1. J. K., 2. E. - N. S. i 3. J. Š. kao neosnovana.

Obrazloženje

Prvostupanjskom presudom pod t. I. izreke odbijen je tužbeni zahtjev koji glasi:

“Nije pravovaljana i ne proizvodi pravne posljedice pismena oporuka koju je pred svjedocima dana 16. siječnja 2002. u Z. sačinio oporučitelj Đ. O. pok. I.”.

Pod t. II. izreke naloženo je tužiteljima da tuženicima naknade parnični trošak odmjeren u iznosu 50.673,92 kn.

Drugostupanjskom presudom odbijena je žalba tužitelja kao neosnovana i potvrđena prvostupanjska presuda.

Protiv pravomoćne drugostupanjske presude reviziju su podnijeli tužitelji: 1. J. K., 2. E. - N. S. i 3. J. Š. koji kao revizijske razloge navode bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešnu primjenu materijalnog prava. Tužitelji predlažu da revizijski sud prihvati reviziju i ukine obje nižestupanjske presude, te predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Tuženici nisu odgovorili na reviziju tužitelja.

Revizija tužitelja 1. J. K., 2. E. - N. S. i 3. J. Š. nije osnovana.

Revizijski sud ispitao je pobijanu presudu u onom dijelu u kojem se ona pobija revizijom i u granicama razloga

određeno navedenih u reviziji (čl. 392. a Zakona o parničnom postupku - "Narodne novine", broj 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03. i 88/05. – dalje: ZPP).

U pobijanim presudama navedeni su razlozi o odlučnim činjenicama. Razlozi navedeni u obrazloženju presuda nisu nejasni ni proturječni. O odlučnim činjenicama ne postoji proturječnost između onoga što se u razlozima presude navodi o sadržaju isprava i iskaza danih u tijeku postupka, posebno iskaza svjedoka (odvjetnice B. S. R., dr. N. J., socijalne radnice Z. J., dr. opće med. N. M. P., odvjetnika S. J., svjedoka oporuke V. M. S. i J. K., te očitovanja u pismenoj formi javnog bilježnika V. M., dugogodišnjeg prijatelja ostavitelja B. Č., te A. N. M. člana jedine preostale rodbine pok. ostavitelja) kao i nalaza i mišljenja sudskih medicinskih vještaka prim. dr. sc. M. G. i prim. dr. P. S. od 21. studenoga 2004.

Stoga presuda nema nedostataka zbog kojih se ne može ispitati, pa nije počinjenja bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. t. 11. ZPP na koju ukazuju revidenti.

Prvostupanjski sud je na glavnoj raspravi održanoj 1. travnja 2005. odbio prijedlog tužitelja za provođenje novog vještačenja radi utvrđenja nepostojanja oporučiteljeve sposobnosti za rasuđivanje u vrijeme sastavljanja oporuke, zbog toga što nije bilo primjedbi na nalaz i mišljenje vještaka.

Pravilno su sudovi odbili prijedlog tužitelja za provođenje novog vještačenja pozivom na odredbu čl. 300. st. 1. ZPP, prema kojoj je sud ovlašten odlučiti koje dokaze i dokazna sredstva treba izvesti na sporne činjenice, time da će predložene dokaze koje ne smatra važnim za odluku odbiti (st. 2. istog članka). Nadalje, pravilno sudovi nižeg stupnja navode da samo u slučaju kada se u mišljenju vještaka uoče proturječnosti ili nedostaci, odnosno ako se pojavi osnovana sumnja u pravilnost danog mišljenja, a ti se nedostaci ili sumnje ne mogu otkloniti ponovnim saslušavanjem sud će zatražiti mišljenje drugih vještaka (čl. 261. st. 3. ZPP).

Zbog toga su u cijelosti neosnovani ponovljeni navodi tužitelja u reviziji da im odbijanjem prijedloga za provođenje novog medicinskog vještačenja, nije dana mogućnost da raspravljaju pred sudom. Shodno navedenom nije počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. t. 6. ZPP.

Sud drugog stupnja ocijenio je žalbene navode tužitelja. Bio je to dužan samo u odnosu na one žalbene navode koji su od odlučnog značenja, a ti žalbeni navodi tužitelja su ocijenjeni. Naime, pravilno je drugostupanjski sud ocijenio da revidenti opširno analiziraju izvedene dokaze, kako bi osporili rezultate dobivene provedenim medicinskim vještačenjem, time da ne ukazuju na postojanje druge medicinske dokumentacije koja bi dovela do drugačijeg nalaza i mišljenja o oporučiteljevoj sposobnosti za oporučivanje.

Postupak pred nižestupanjskim sudovima proveden je u skladu sa Zakonom o parničnom postupku čl. 8., čl. 7. i čl. 219. ZPP.

Nije se prema tome ostvario ni istaknuti revizijski razlog bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 1. u vezi s čl. 375. st. 1. ZPP.

U reviziji tužitelji analiziraju i ocjenjuju provedene dokaze. Revidenti time ističu prigovore činjenične naravi. Međutim, odredbom čl. 385. ZPP navedeni su razlozi zbog kojih se revizija može izjaviti, a među njima nije razlog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, pa navodi u tom pravcu nisu ni uzeti u razmatranje.

Predmet spora je zahtjev tužitelja da oporuka koju je sačinio oporučitelj Đ. O. pokojnog I. 16. siječnja 2002. nije pravaoaljana i ne proizvodi pravne posljedice pismene oporuke pred svjedocima.

U postupku koji je prethodio reviziji utvrđeno je:

- da je pok. Đ. O. sačinio oporuku 16. siječnja 2002. uz pomoć J. K.,
- da je oporuku vlastoručno potpisao u prisutnosti svjedokinja oporuke J. K. i V. M. S., te izjavio pred njima da je to njegova oporuka,
- da su se svjedokinje J. K. i V. M. S. potpisale na samoj oporuci uz naznaku da su svjedoci oporuke,
- da je oporuka opskrbljena potvrdom o istinitosti potpisa oporučitelja od strane javnog bilježnika V. M. iz Z.,
- da se pokojni ostavitelj Đ. O. dva puta liječio u bolnici na psihijatrijskom odjelu u D. i to prvi put od 9. siječnja do 3. veljače 1999. zbog delirijuma izazvanog alkoholizmom, te drugi put 26. listopada 1999. do 11. studenoga 1999.,
- da je za vrijeme bolničkog liječenja tijekom 1999. izvršeno psihologijsko testiranje 28. siječnja 1999. i načinjen CT mozga 3. studenoga 1990. kada su utvrđene atrofične promjene na moždanoj kori,
- da je radi tvrdnji tužitelja da oporučitelj nije bio sposoban za rasuđivanje u vrijeme sastavljanja oporuke provedeno medicinsko vještačenje po psihijatrijskoj bolnici V., Centru za forenzičnu psihijatriju,
- da je provedenim medicinskim vještačenjem (25. studenoga 2004.) utvrđeno da analizirajući sve raspoložive podatke o zdravstvenom stanju i načinu funkcioniranja pokojnog oporučitelja, nema dovoljno pouzdano utvrđenih psihopatologijskih argumenata za dovođenje u pitanje njegove sposobnosti za rasuđivanje na dan 16. siječnja 2002.,
- da su medicinski vještaci prilikom izrade nalaza i mišljenja (list 102. do 120. spisa) analizirali kompletnu medicinsku dokumentaciju kao i iskaze liječnika pokojnog O., kao i iskaze ostalih svjedoka,
- da je prema tom nalazu i mišljenju kod oporučitelja utvrđena dijagnoza – organski psihosindrom kroničnog karaktera kao posljedica alkoholizma, ali nema utvrđene alkoholne demencije koja predstavlja moguću posljedicu psihoo-organskog sindroma.

Na temelju takvih utvrđenja sudovi nižeg stupnja su pravilno ocijenili da je pok. Đ. O. u trenutku sastavljanja oporuke (16. siječnja 2002.) bio sposoban za rasuđivanje, tj. bio je u takvom duševnom stanju u kojem je mogao shvatiti prirodu i značenje svojih postupaka.

Prema čl. 69. st. 1. Zakona o nasljeđivanju (“Narodne novine”, broj 52/71., 41/78., 56/00., 48/03., 163/03., 35/05. – dalje: ZN) oporučitelj koji zna čitati i pisati može sastaviti oporuku tako što će ispravu koju mu je drugi sastavio vlastoručno potpisati u prisutnosti dvaju svjedoka izjavljujući pred njima da je to njegova oporuka.

Na temelju tih utvrđenja, a sukladno citiranoj odredbi čl. 69. st. 1. ZN pravilno su sudovi nižeg stupnja ocijenili da je oporuka pok. Đ. O. (16. siječnja 2002.) valjana i proizvodi pravne učinke.

Stoga su odbijanjem tužbenog zahtjeva nižestupanjski sudovi pravilno primijenili materijalno pravo - odredbe čl. 69. st. 1. u vezi čl. 64. st. 1. ZN.

Ne postoji, dakle, ni revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava iz čl. 385. st. 1. t. 3. ZPP, kako to smatraju revidenti.

Na temelju čl. 393. ZPP, odlučeno je kao u izreci ove presude.

U Zagrebu, 27. veljače 2008.

Predsjednik vijeća:

Ivica Crnić, v.r.

* * *

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B
Broj: Rev 1189/06-2

Odredbom čl. 26. st. 2. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine" broj 48/03, 163/03 – dalje ZN) propisano je da je oporuka ništava ako u vrijeme sastavljanja oporučitelj nije imao 16 godina života ili nije bio sposoban za rasuđivanje. Ako se ne dokaže suprotno, smatrat će se da je oporučitelj u trenutku sastavljanja oporuke bio sposoban za rasuđivanje. Oporučitelj nije bio sposoban za rasuđivanje ako u tom trenutku nije bio u stanju shvatiti značenje svojeg očitovanja i njegove posljedice ili nije bio u stanju vladati svojom voljom toliko da postupa u skladu s tim znanjem.

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Katarine Buljan, kao predsjednice vijeća, Jakoba Miletića, dr. sc. Ivana Kaladića, Gordane Matasić-Špoljarić i mr. sc. Andrije Erakovića, kao članova vijeća, u pravnoj stvari 1.tužiteljice R. K., 2.tužiteljice A. K. i 3.tužitelja I. K., svi iz M., svi zastupani po punomoćnicima I. K. i S. P., odvjetnicima u P., protiv tuženika D. B. iz L., kojega zastupaju punomoćnici Ž. V. i G. P., odvjetnici u P., radi utvrđenja pravne nevaljanosti oporuke, odlučujući o reviziji tuženika protiv pravomoćne presude Županijskog suda u Puli od 20. ožujka 2006., broj Gž-1584/05, kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Puli od 02. ožujka 2005., broj P-2736/99, u dijelu u kojem je prihvaćen tužbeni zahtjev, u sjednici održanoj dana 20. lipnja 2007.,

p r e s u d i o j e :

Odbija se revizija kao neosnovana.

Tužiteljima se ne dosuđuje trošak odgovora na reviziju.

Obrazloženje

Prvostupanjskom presudom prihvaćen je dio tužbenog zahtjeva da je pravno nevaljana i bez pravnog učinka pismena oporuka pred svjedocima, koju je dana 20. srpnja 1998. sačinio oporučitelj U. K., a kojom je svojim nasljednikom na kč.br. 894/9 upisano u zk.ul. 1766. k.o. Medulin odredio tuženika, te istovremeno isključio iz nasljeđivanja tužitelje kao nužne nasljednike, te je naloženo tuženiku da tužiteljima naknadi trošak postupka u iznosu 12.788,25 kn.

U preostalom dijelu u kojem je tužitelj tražio da se utvrdi da u ostavinu iza pok. U. K. u predmetu Općinskog suda u Puli koji se vodi pod posl. brojem O-817/99 spada potraživanje ostavitelja prema tuženiku u iznosu od 8.000 DEM,

Zahtjev tuženika za naknadu troška, kao i preostali dio zahtjeva tužitelja za naknadu troška odbijen je kao neosnovan.

Drugostupanjski sud je potvrdio prvostupanjsku presudu u dijelu u kojem je prihvaćen tužbeni zahtjev.

Protiv pravomoćne drugostupanjske presude reviziju je izjavio tuženik zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka, te pogrešne primjene materijalnog prava i predlaže da ovaj sud preinači nižestupanjske presude i odbije tužbeni zahtjev, podredno da ukine drugostupanjsku presudu i predmet vrati drugostupanjskom sudu na ponovno suđenje, ili ukine obje nižestupanjske presude i vrati predmet na ponovno odlučivanje prvostupanjskom sudu.

U odgovoru na reviziju tužitelji predlažu da ovaj sud odbije reviziju kao neosnovanu, te traže trošak odgovora na reviziju.

Revizija je neosnovana.

U revizijskoj fazi postupka sporno je da li je ništava oporuka pred svjedocima, koju je dana 20. srpnja 1998. godine sačinio oporučitelj U. K. ili se radi o valjanjoj oporuci.

Drugostupanjski sud odgovorio je na sve žalbene navode koji su od odlučnog značaja, utvrdio je da činjenica što je sada pok. U. K. u vrijeme kada je sastavio pisanu oporuku pred svjedocima poduzimao i druge pravne poslove, nije od odlučnog značaja za donošenje zakonite odluke u ovom predmetu, jer ti pravni poslovi niti su predmet ovog postupka, a niti su dokaz da je tužitelj u trenutku sastavljanja oporuke bio sposoban da izrazi svoju volju. Stoga se nije ostvario revizijski razlog bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 1. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine" broj 53/91, 91/92, 112/99 i 117/03 – dalje ZPP) u svezi odredbe čl. 375. st. 1. ZPP-a.

Revizijski razlozi koji ukazuju da je sada pok. U. K. u trenutku sačinjavanja oporuke bio sposoban shvatiti prirodu i značaj svojih postupaka i bio sposoban za rasuđivanje, jer mu nije bila oduzeta poslovna sposobnost, te je imao i ovlaštenje za nošenje oružja ukazuju na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje zbog kojeg razloga se revizija ne može izjaviti, kako to proizlazi iz odredbe čl. 385. ZPP-a. Stoga ovaj sud nije cijenio revizijske razloge koji ukazuju na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje.

Nije se ostvario ni revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava.

Odredbom čl. 26. st. 2. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine" broj 48/03, 163/03 – dalje ZN) propisano je da je oporuka ništava ako u vrijeme sastavljanja oporučitelj nije imao 16 godina života ili nije bio sposoban za rasuđivanje.

Ako se ne dokaže suprotno, smatrat će se da je oporučitelj u trenutku sastavljanja oporuke bio sposoban za rasuđivanje.

Oporučitelj nije bio sposoban za rasuđivanje ako u tom trenutku nije bio u stanju shvatiti značenje svojeg očitovanja i njegove posljedice ili nije bio u stanju vladati svojom voljom toliko da postupa u skladu s tim znanjem.

Nižestupanjski sudovi prihvaćaju tužbeni zahtjev da je pismena oporuka pred svjedocima koju je dana 20. srpnja 1998. sačinio oporučitelj U. K. ništava iz razloga što je oporučitelj bio duže vrijeme psihički bolestan. Zbog svoje teške psihičke bolesti (parafrenije koja je prerasla u paranoidnu shizofreniju) oporuku je sačinio vođen promijenjenim, iracionalnim i nerealnim rasuđivanjem te u vrijeme sastavljanja predmetne oporuke nije bio sposoban shvatiti značenje svojeg očitovanja i njegove posljedice. Ovaj sud slaže sa ocjenom nižestupanjskih sudova da je predmetna oporuka ništava. Činjenica što oporučitelj nije bio nikada lišen poslovne sposobnosti te da je u vrijeme kada je sastavio spornu oporuku poduzimao i druge pravne poslove ne ukazuje da je u trenutku sastavljanja sporne oporuke pred svjedocima 20. srpnja 1998. godine bio sposoban za rasuđivanje, jer osobe koje boluju od bolesti od koje je bolovao i sada pok. oporučitelj, prividno (naizgled) funkcioniraju normalno.

Stoga te činjenice nisu od odlučnog značaja za donošenje odluke u ovom predmetu, u kojem su nižestupanjski sudovi utvrdili da U. K. u vrijeme sastava oporuke nije mogao shvatiti značaj svojih postupaka i njihove posljedice.

Iz izloženih razloga ne postoji revizijski razlozi pogrešne primjene materijalnog prava, jer su nižestupanjski sudovi pravilno primijenili odredbu čl. 26. st. 2. ZN, kada su utvrdili da je sporna pismena oporuka sada pok. U. K. pred svjedocima od 20. srpnja 1998. godine ništava.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama razloga određeno navedenih u reviziji, utvrđeno je da ne postoje razlozi zbog kojih je revizija izjavljena, te je presuđeno kao u izreci primjenom odredbe čl. 393. ZPP-a.

U Zagrebu, 20. lipnja 2007.

Predsjednica vijeća:
Katarina Buljan, v.r.

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B
Broj: Rev 1098/06-2

Prema odredbi čl. 64. st. 2. ZN oporuka je ništava ako u vrijeme njenog pravljenja oporučitelj nije imao 16 godina života i nije bio sposoban za rasuđivanje, a prema odredbi čl. 65. st. 1. ZN ništavost oporuke također postoji ako je oporučitelj bio pod prijetnjom ili prinudom da je napravi ili se odlučio da je napravi zbog toga što je bio prevaren ili što se nalazio u zabludi. Oporuka se tumači nakon smrti oporučitelja i to tako da prema odredbi čl. 90. st. 1. ZN odredbe oporuke valja tumačiti prema pravoj namjeri oporučitelja. Stoga oporuka ne može biti ništava zbog njezinog pogrešnog tumačenja.

R J E Š E N J E

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Petra Milasa kao predsjednika vijeća, te Ivana Mikšića, Marijana Ramušćaka, Vlatke Potočnjak-Radej i Gordane Gasparini, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja B. T. iz V., kao nasljednika J. T., I. T. iz S., V. T. iz R. G.C., F., zastupanog po V. G., odvjetniku u B. i L. Ž. iz R. B. G., F., protiv tuženika Ž. K. iz S., kao nasljednika ranije tužene R. T., zastupanog po odvjetnicima Zajedničkog odvjetničkog ureda Z. V., M. V., F. M. iz R., radi utvrđenja pravne nevaljanosti oporuke, odlučujući o reviziji tuženika protiv pravomoćne presude Županijskog suda u Gospiću od 2. lipnja 2006. godine, br. Gž 356/06-2, kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Senju od 15. ožujka 2006. godine, br. P 98/00-72, u sjednici održanoj dana 3. siječnja 2007. godine,

r i j e š i o j e:

Ukidaju se nižestupanjske presude – presuda Županijskog suda u Gospiću od 2. lipnja 2006. godine, br. Gž 356/06-2 i presuda Općinskog suda u Senju od 15. ožujka 2006. godine, br. P 98/00-72, te se predmet vraća prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Obrazloženje

Presudom suda drugog stupnja odbijena je kao neosnovana žalba tuženika, te je potvrđena prvostupanjska presuda kojom je suđeno:

„I. Utvrđuje se da pismena oporuka pred svjedocima koju je dana 7. ožujka 1995.g. sačinio oporučitelj D. T. nije pravno valjana.

II. Nalaže se tuženoj da tužiteljima naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 20.822,80 kn (dvadesettisućaaosamstodvadesetdvije kune i osamdeset lipa), u roku od 15 dana.“

Protiv te drugostupanjske presude reviziju je izjavio tuženik a zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 11. Zakona o parničnom postupku (“Narodne novine”, broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03 – dalje: ZPP) i zbog pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da nižestupanjske presude budu ukinute i predmet da bude vraćen na ponovno suđenje.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Revizija je osnovana.

Predmet ovog spora je tužbeni zahtjev kojim tužitelji kao zakonski nasljednici pok. D. T. traže da se utvrdi pravna nevaljanost njegove pisane oporuke pred svjedocima od 17. ožujka 1995. godine, kojom je određeno da oporučitelj svu svoju pokretnu i nepokretnu imovinu, koja se sastoji od novčanih sredstava u domaćoj i stranoj valuti sa stanjem salda u času njegove smrti te od suvlasničkog dijela nekretnina obiteljska kuća upisana i izgrađena na katastarskoj čestici br. 430/23, okućnica upisana u zk.ul.br. 213 k.o. S. drugi i treći kat obiteljske kuće, ostavlja svojoj supruzi R. T. do njezine smrti, a iza njezine smrti drugi kat, konobicu i pol tavana ostavlja njezinom sinu Ž. K. (tuženiku), dok treći kat i pol tavana ostavlja M. Ž., kćeri njegove sestre L. iz F..

Postojanje pravne nevaljanosti oporuke tužitelji obrazlažu navodima da u spornoj oporuci nije izražena stvarna volja oporučitelja, jer da njegova prava volja nije bila da svoju cjelokupnu imovinu naslijedi supruga R. T., već njezin sin iz ranijeg braka i kći oporučiteljeve sestre – tužiteljice L. Ž., M. Ž., da isti nije bio svjestan „nekim njemu zakonskih svojstava, te da je u najmanju ruku bio u zabludi, ako već ne pod utjecajem prisile“, da je u vrijeme sastavljanja oporuke oporučitelj bio bolestan, jer da je operirao srce, a prethodno i kralježnicu zbog čega da je bio „teški šećeraš“, a što je sve uvjetovalo oboljenjem na živce i psihičke smetnje, da se oporučitelj oženio sa tuženom R. T. 1978. godine i da od tada nije u dobrim odnosima sa svojom rodbinom, da je tužena „na njega vršila veliki pritisak glede nasljedstva, zbog čega tužitelji smatraju da oporuka njihovog brata nije valjana“, te da zbog bolesti i „pod pritiskom kome mora ostaviti imovinu oporučitelj nije mogao shvatiti pravni značaj svojih postupaka“.

U tužbi se ne navodi zakonska odredba na kojoj se temelji tužbeni zahtjev, a pravna osnova tužbenog zahtjeva nije navedena niti u obrazloženju nižestupanjskih presuda, no iz obrazloženja prvostupanjske presude, za koje se u obrazloženju drugostupanjske presude navodi da ga kao pravilno prihvaća i drugostupanjski sud jer da su činjenični i pravni zaključci na kojima je utemeljena prvostupanjska presuda „objašnjeni na iscrpan način i sa posve uvjerljivim razlozima“, pa „kako bi se izbjeglo suvišno ponavljanje u tom pravcu tuženik se upućuje na sasvim logično i sveobuhvatno obrazloženje prvostupanjske presude“, moglo bi se zaključiti da je tužbeni zahtjev prihvaćen na temelju odredaba čl. 64. st. 2. i 65. st. 1. Zakona o nasljeđivanju (“Narodne novine”, broj 52/71 i 47/78 – dalje: ZN).

Prema odredbi čl. 64. st. 2. ZN oporuka je ništava ako u vrijeme njenog pravljenja oporučitelj nije imao 16 godina života i nije bio sposoban za rasuđivanje, a prema odredbi čl. 65. st. 1. ZN ništavost oporuke također postoji ako je oporučitelj bio pod prijetnjom ili prinudom da je napravi ili se odlučio da je napravi zbog toga što je bio prevaren ili što se nalazio u zabludi.

U svezi tih razloga ništavosti sporne oporuke u obrazloženju prvostupanjske presude se navodi da je „očigledno bilo mana u volji oporučitelja ili u najmanju ruku pogrešnom tumačenju njegove volje, a uspoređujući već valjane vještačke nalaze s osnova zdravstvenog stanja oporučitelja vidljivo je da sasvim izvjesno postoje određeni psihički poremećaji kod oporučitelja ili u najmanju ruku nedostatak valjane sposobnosti neophodne za poduzimanje nekih njemu zakonom danih određenja, koja oporučitelj očigledno nije znao ili nije mogao pravilno odgonetnuti odnosno artikulirati“.

Kao dokaz oporučiteljeve nesposobnosti za rasuđivanje, koja se izrijeком niti ne spominje, prvostupanjski sud posebno ističe nalaze i mišljenje vještaka neuropsihijataru citirajući pri tom mišljenje dr. M. V. da je „vrlo vjerojatno da je u trenutku sačinjenja oporuke sposobnost za rasuđivanje kod imenovanog bila smanjena, odnosno psihički poremećaj je bio takvog opsega i intenziteta da mu je onemogućio da u cijelosti shvati stvarno i pravno značenje svojeg postupka. Oporučitelj je sposoban za rasuđivanje ukoliko ima potpuni uvid u ono što radi i potpuno razumije značaj oporuke što se kod pok. D. T. ne može tvrditi.“

Sukladno revizijskim navodima nalazi i mišljenje vještaka a i drugi izvedeni dokazi ne opravdavaju utvrđenje da je oporučitelj D. T. u vrijeme sastavljanja oporuke bio nesposoban za rasuđivanje.

Naime, iz medicinske dokumentacije, na kojoj vještaci temelje svoje nalaze i mišljenja proizlazi da oporučitelj nije liječen od nekog duševnog oboljenja, pa je mišljenje vještakinje V. da je vrlo vjerojatno da je u trenutku pravljenja oporuke sposobnost za rasuđivanje kod oporučitelja bila smanjena, koje nije rezultat ocjene konkretnih postupaka oporučitelja u svezi očitovanja svoje volje, nepotpuno i neargumentirano.

Stoga, ocjenjujući iskaze svjedoka oporuke koji navode da su oporučitelja dobro poznavali, da kod njega nisu primijetili ništa sumnjivo u njegovu ponašanju i da je njegovo ponašanje odavalo čine zdrave i normalne osobe, prvostupanjski sud proizvoljno zaključuje da „takav iskaz svjedoka teško da može protusloviti valjanom i objektivnom nalazu i mišljenju vještaka medicinske struke koji su na temelju medicinske dokumentacije mogli utvrditi psihičko stanje te sposobnost oporučitelja za sačinjenje te oporuke (smanjena mogućnost rasuđivanja, određeni psihički poremećaj, intenzitet pravnog značenja svojeg postupka i sl.), koje posljedice se ne moraju vidljivo uočiti“. Nadalje, u obrazloženju prvostupanjske presude se navodi da je „sasvim izvjesno kod pisanja oporuke po svoj prilici došlo do pogrešnog tumačenja posljednje volje ostavitelja“, jer da se prema odredbi čl. 85. ZN ne može odrediti nasljednik svome nasljedniku ni zapisovniku, a da iz iskaza same tužene R. T. proizlazi da je oporučitelj htio da ona naslijedi njegovu imovinu, ali sa namjerom da je iz kuće ne može nitko „goniti“ i da je ona može koristiti do svoje smrti i da je oporučitelj odredio da se nakon njezine smrti kao nasljednici imaju pojaviti njezin sin i nećakinja M..

Tekst sporne oporuke, koji je pisačim strojem pisao svjedok I. T. diktirao je oporučitelj, pa nije jasno kako je prilikom pisanja poruke moglo doći do pogrešnog tumačenja njegove posljednje volje.

Oporuka se tumači nakon smrti oporučitelja i to tako da prema odredbi čl. 90. st. 1. ZN odredbe oporuke valja tumačiti prema pravoj namjeri oporučitelja.

Stoga oporuka ne može biti ništava zbog njezinog pogrešnog tumačenja.

S obzirom na sadržaj sporne oporuke, te iskaz oporučne nasljednice R. T. moglo bi se zaključiti da je namjera oporučitelja D. T. bila svoju nepokretnu imovinu – obiteljsku kuću ostaviti sinu svoje supruge Ž. K. i kćeri tužiteljice L. Ž., njegove sestre, s tim da supruga oporučitelja R. T. ima pravo doživotnog uživanja na kući, pa ako bi se spornu oporuku tako tumačilo pozivanje prvostupanjskog suda na zabranu određivanja nasljednika svom nasljedniku ili zapisovniku, iz čl. 85. st. 3. ZN, je bespredmetno.

Slijedom izloženog proizlazi da u obrazloženju prvostupanjske presude postoje takovi nedostaci zbog kojih se presuda ne može ispitati, čime je ostvarena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 11. ZPP, pa budući da se u obrazloženju pobijane drugostupanjske presude drugostupanjski sud samo pozvao na razloge prvostupanjske presude istu bitnu povredu, zbog koje je revizija izjavljena, počinio je i drugostupanjski sud.

Stoga je na temelju odredbe čl. 394. st. 1. ZPP obje nižestupanjske presude valjalo ukinuti i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

U Zagrebu, 3. siječnja 2007. godine

Predsjednik vijeća:

Petar Milas, v.r.

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B
Broj: Rev 17/05-2

Oporučitelj može dati izjavu da je to njegova oporuka ne samo riječima navedenim u Zakonu o nasljeđivanju već i drugim izrazima koji na jasan način iskazuju stvarnu, ozbiljnu i slobodnu volju ostavitelja.

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Miroslave Vekić, dipl. iur. kao predsjednice vijeća, te Ivice Crnića, dipl. iur., Damira Mratovića, dipl. iur., Ljubice Munić, dipl. iur. i mr.sc. Olge Jelčić, dipl. iur. kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja I. T. iz O., kojeg zastupa punomoćnik L. Š., dipl. iur., odvjetnik iz Z., protiv tuženica K. L. iz R., B. I. iz P. i D. K. iz Z., sve ih zastupa punomoćnik J. Đ., dipl. iur., odvjetnik iz Z., odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude Županijskog suda u Zagrebu posl. br. GŽ-2523/03-3 od 8. lipnja 2004., kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Zagrebu posl. br. P-4767/97 od 16. prosinca 2002., u sjednici vijeća održanoj dana 29. rujna 2005.,

p r e s u d i o j e:

Odbija se revizija tužitelja I. T. kao neosnovana.

Odbija se zahtjev tuženika za naknadu parničnog troška za odgovor na reviziju.

Obrazloženje

Presudom suda prvog stupnja odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja kojim zahtjeva da se utvrdi da je pravno nevaljana oporuka E. V. iz Z., te se zbog toga ostavina iza oporučiteljice ima rasporediti temeljem zakona na jednake dijelove po nasljednicima utvrđenim na temelju rodoslovlja u spisu broj O-1437/97 Općinskog suda u Zagrebu. Tužitelju je naloženo da I-III-tuženima naknadi trošak u iznosu od 45.493,80 kn s pripadajućim kamatama.

Presudom suda drugog stupnja odbijena je žalba tužitelja kao neosnovana i potvrđena je prvostupanjska presuda.

Protiv pravomoćne drugostupanjske presude reviziju je podnio tužitelj zbog pogrešne primjene materijalnog prava i zbog bitne povrede odredaba o parničnom postupku. Predlaže da Vrhovni sud Republike Hrvatske ukine presude nižestupanjskih sudova i predmet vrati na ponovno suđenje prvostupanjskom sudu.

Tuženice su odgovorile na reviziju tužitelja. Smatraju reviziju neosnovanom i predlažu da ju se odbije. Zahtijevaju da im tužitelj naknadi troškove odgovora na reviziju.

Državno odvjetništvo Republike Hrvatske nije se izjasnilo o reviziji.

Revizija nije osnovana.

Sudovi nižeg stupnja utvrdili su:

- da je oporučiteljica E. V. bila sposobna za rasuđivanje u vrijeme sastavljanja oporuke,
- da na sastavljanje oporuke nije bila navedena prijevarom ni prisilom,
- da je bila pismena, te da joj je vid omogućavao čitanje i potpisivanje oporuke,

- da je oporuka sastavljena po njezinom kazivanju,
- da je nakon što je oporuka napisana istu potpisala pred dva svjedoka i izrazila da je to njezina oporuka.

Na temelju takvih utvrđenja sudovi nižeg stupnja ocjenjuju da je ta oporuka valjana i u skladu s čl. 69. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine", broj 52/71, 47/78, 53/91 i 163/03 – dalje: ZN).

Revident smatra da sudovi nižeg stupnja nisu u pravu kad ocjenjuju da je oporuka valjana u smislu čl. 69. st. 1. ZN. To zato jer da se u sadržaju predmetne oporuke ne navodi da je oporučiteljica bilo gdje izjavila da je to njezina oporuka, čime je stvarno sporna oporuka lišene bitne zakonske potrepštine.

Prema čl. 69. st. 1. ZN oporučitelj koji zna čitati i pisati može napraviti oporuku tako da će ispravu koju mu je netko drugi sastavio vlastoručno potpisati u prisutnosti dvaju svjedoka izjavljujući pred njima da je to njegova oporuka.

Sudovi nižeg stupnja su utvrdili da je oporučiteljica vlastoručno potpisala oporuku od 17. listopada 1996. u prisutnosti svjedoka M. S. i Č. S., te da se pred tim svjedocima izjasnila da je to njezina oporuka. I u osporavanoj oporuci oporučiteljica je izričito navela „... nakon što sam je pročitala i ustanovila da u svemu odgovara mojoj pravoj volji, ovu svoju oporuku pred prisutnim svjedocima potpisujem i tražim da se poslije moje smrti poštuje i izvrši“.

Istina oporučiteljica nije formalno rekla da je to njena oporuka, ali su sudovi prihvatili iskaze svjedoka K. D. da je oporučiteljica nakon potpisivanja oporuke rekla da moli da se doista to i ostvari što je ona zaželjela. Naime, izjava se može dati ne samo riječima navedenim u ZN, već i drugim izrazima koji na jasan način iskazuju stvarnu ostaviteljevu slobodnu i ozbiljnu volju. Citiranim riječima ostaviteljica je jasno izrazila stajalište da je to njezina oporuka.

Uz takva utvrđenja sudova prvog i drugog stupnja ne može se prihvatiti tvrdnja revidenta da su sudovi u ovom predmetu pogrešno primijenili čl. 69. st. 1. ZN.

Revizijom nisu dovedene u sumnju ni ocjene sudova nižeg stupnja da je oporučiteljica potpisala tu oporuku, te da je bila sposobna za rasuđivanje u trenutku sastavljanja oporuke, kao i da na sastavljanje oporuke nije bila navedena ni prijevarom ni prisilom.

U tom smislu ukazuju se neosnovanim prijedlozi revidenta za provođenje daljnjih grafoloških vještačenja.

Iskaze svjedoka sudovi nižeg stupnja ocijenili su u skladu s čl. 8. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03 – dalje: ZPP). Obrazloženja pobijane i prvostupanjske presude nisu proturječna, niti su suprotna izvedenim dokazima. Zato revizijski sud ne prihvaća ni tvrdnju tužitelja da je počinjena bitna povreda odredbe iz čl. 354. st. 2. toč. 13. ZPP, pa ni u postupku pred žalbenim sudom.

Nisu dakle osnovani revizijski razlozi iz čl. 385. st. 1. toč. 1. i 3. ZPP koje ističe tužitelj.

Na temelju čl. 393. ZPP reviziju tužitelja valjalo je odbiti kao neosnovanu.

Odbijen je zahtjev tuženica da im tužitelj naknadi troškove odgovora na reviziju, jer ova radnja nije bila potrebna radi vođenja parnice (čl. 166. st. 1. u vezi s čl. 155. st. 1. ZPP).

U Zagrebu, 29. rujna 2005. godine

Predsjednica vijeća:
Miroslava Vekić, v.r.

REPUBLIKA HRVATSKA
 VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
 Z A G R E B
 Broj: Rev-1920/1999-2

Na ništavost oporuke zbog nedostatka u obliku sud ne pazi po službenoj dužnosti.

R J E Š E N J E

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Jakoba Miletića, kao predsjednika vijeća, te Vjere Delić, Katarine Buljan, Marijana Ramušćaka i Gordane Matasić-Špoljarić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja I. M. Š. iz S., ... i 2. G. C. rođ. Š. iz Z., ..., oba zastupana po punomoćniku M. P., odvjetniku iz B., protiv tuženika I. Š. iz S., ..., zastupanog po punomoćniku M. J., odvjetniku u S., radi utvrđenja pravne nevaljanosti oporuke, rješavajući reviziju tuženika protiv pravomoćne presude Županijskog suda u Bjelovaru, broj: Gž-1065/95 od 10. kolovoza 1995. godine, kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Bjelovaru, broj: P-1292/94 od 11. travnja 1995. godine, u sjednici održanoj 21. studenog 2001. godine,

r i j e š i o j e:

Revizija se prihvaća, ukida presuda Županijskog suda u Bjelovaru, broj: Gž-1065/95 od 10. kolovoza 1995. godine i presuda Općinskog suda u Bjelovaru, broj: P-1292/94 od 11. travnja 1995. godine i predmet vraća prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Obrazloženje

Presudom Županijskog suda u Bjelovaru, broj: Gž-1065/95 od 10. kolovoza 1995. godine potvrđena je presuda Općinskog suda u Bjelovaru, broj: P-1292/94 od 11. travnja 1995. godine, kojom je oporuka sad pok. N. Š. od 11. travnja 1994. godine utvrđena ništavom i pravno nevaljanom, te je tuženik obavezan naknaditi tužiteljima parnični trošak od 1.685,00 kn.

Protiv drugostupanjske pravomoćne presude tuženik je izjavio reviziju pobijajući je iz razloga bitne povrede odredaba parničnog postupka, te pogrešne primjene materijalnog prava, predloživši njeno preinačenje odbijanjem tužbenog zahtjeva podredno ukidanje obih nižestupanjskih presuda i vraćanje predmeta prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Tužitelji su odgovorili na reviziju tuženika predloživši njeno odbijanje.

Državni odvjetnik Republike Hrvatske nije se izjasnio o reviziji.

Revizija je osnovana.

Ispitujući pobijanu presudu ovaj sud nije našao da bi bila počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 10. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", br. 53/91, 91/92 i 112/99 – dalje: ZPP), na koju temeljem odredbe čl. 386. ZPP-a pazi po službenoj dužnosti, a kako na druge bitne povrede osim paušalnog pozivanja na njih revident ne upire, zaključiti je da pobijana presuda nije opterećena bitnom povredom odredaba parničnog postupka.

Predmet spora je pitanje ništavosti i pravna nevaljanost i oporuke sad pok. N. Š. od 11. travnja 1994. godine. Tužitelji osporavaju valjanost oporuke smatrajući da oporučitelj nije bio sposoban za oporučivanje u vrijeme sastavljanja oporuke.

Nižestupanjski sudovi prihvatili su tužbeni zahtjev ocijenivši da oporuka ima nedostatke formalne prirode koji ju čine nevaljanom. Naime, utvrđuju da sporna oporuka ne ispunjava uvjete za valjanost pismene oporuke pred svjedocima (čl. 69. Zakona o nasljeđivanju - "Narodne novine", br. 52/71 i 47/78 – dalje: ZN), pošto oporučitelj nije u prisutnosti dvaju svjedoka istu vlastoručno potpisao izjavljujući pred njima da je to njegova oporuka. Zbog toga se i nisu bavili pitanjem sposobnosti oporučitelja za oporučivanje iz tog osnova ocjenjivali pitanje pravne valjanosti sporne oporuke.

Oporuka jest strogo formalni pravni akt (čl. 67. ZN), što znači da formalni nedostaci oporuke utječu na mogućnost njene ništavosti. Međutim u smislu odredbe čl. 82. st. 1. ZN nastupanje ništavosti formalno manjkave oporuke ovisi o stajalištu osobe koja je ovlaštena tražiti njeno poništenje, te ako ovlaštena osoba ne zatraži poništenje oporuke u određenom roku dolazi do njene konvalidacije.

To znači da odredba čl. 67. ZN, a u kojoj je sadržana sankcija ništavosti za nepridržavanje uvjeta o obliku oporuke nema apsolutni značaj, već naprotiv da je posljedica formalne manjkavosti oporuke njena relativna ništavost. To znači da na ništavost oporuke zbog nedostatka formalne prirode ne pazi sud po službenoj dužnosti već samo na zahtjev ovlaštene osobe koja je to ovlaštena tražiti.

Kako su dakle, nižestupanjski sudovi pogrešno smatrajući da na ništavost oporuke zbog nedostatka u njenom obliku (formalno pravnih razloga), paze po službenoj dužnosti, propustili ocijeniti valjanost oporuke sa aspekta materijalno pravnih razloga, to je činjenično stanje bitno za ovaj spor za sada ostalo nepotpuno utvrđeno.

Zbog toga je, a temeljem odredbe čl. 395. st. 2. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", br. 53/91, 91/92 i 112/99 – dalje: ZPP), obje nižestupanjske presude trebalo ukinuti i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

U nastavljenom postupku prvostupanjski sud će raspraviti pitanje pravne valjanosti sporne odluke sa aspekta postojanja ili ne oporučne sposobnosti oporučitelja. U tu svrhu provest će predložene dokaze, te one koje ocijeni svrsishodnim, te potom donijeti novu zakonitu odluku.

U Zagrebu, 21. studenog 2001. godine

Predsjednik vijeća:

Jakob Miletić, v. r.

* * *

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: Rev 1028/03-2

Prema odredbi čl. 69. ZN oporučitelj koji zna čitati i pisati može napraviti oporuku tako da će ispravu koju mu je netko drugi sastavio vlastoručno potpisati u prisutnosti dvaju svjedoka izjavljujući pred njima da je to njegova oporuka. Svjedoci će se potpisati na samoj oporuci, a korisno je da se naznači njihovo svojstvo svjedoka. Odredbom čl. 77. c) ZN-a, a koja predviđa potpisivanje svih listova oporuke (ako ih oporuka ima) od strane oporučitelja odnosi se međutim na međunarodnu oporuku, kao posebni oblik oporuke reguliran čl. 77. a) – 77. p) ZN-a, no kako to sporna oporuka nije, nemaju se na nju niti primjenjivati odredbe koje se odnose na međunarodnu oporuku, a niti sa stajališta tih odredbi ocjenjivati valjanost ove pismene oporuke sastavljene pred svjedocima.

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Jakoba Miletića, kao predsjednika vijeća, te Katarine Buljan, dr. Ivana Kaladića, Gordane Matasić-Špoljarić i mr. Andrije Erakovića, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice I. M. L. iz K., i II. T. P. iz N. S., Š., oba zastupana po punomoćniku Z. K., odvjetniku u K., protiv tužene M. K. iz K., zastupane po punomoćniku B. M., odvjetniku u K., radi utvrđenja pravne nevaljanosti oporuke, rješavajući reviziju tužitelja protiv pravomoćne presude Županijskog suda u Sisku, broj: Gž-1493/02 od 05. lipnja 2003. godine, kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Kutini, broj: P-310/01 od 25. travnja 2002. godine, u sjednici održanoj 02. lipnja 2004. godine,

p r e s u d i o j e:

Revizija se odbija kao neosnovana.

Obrazloženje

Presudom Županijskog suda u Sisku, broj: Gž-1493/02 od 05. lipnja 2003. godine potvrđena je presuda Općinskog suda u Kutini, broj: P-310/01 od 25. travnja 2002. godine kojom je odbijen tužbeni zahtjev tužitelja upravljen na utvrđenje da je pravno nevaljana pismena oporuka pred svjedocima pokojnog Đ. K. sastavljena 26. svibnja 1999. godine u Kutini, te tužitelji obvezani naknaditi tuženoj parnični trošak od 6.588,00 kn.

Protiv drugostupanjske pravomoćne presude tužitelji su izjavili reviziju pobijajući je iz svih revizijskih razloga (čl. 385. st. 1. toč. 1-3. Zakona o parničnom postupku – “Narodne novine”, broj: 53/91, 91/92 i 112/99 – dalje: ZPP), predloživši ukidanje nižestupanjskih presuda i vraćanje predmeta prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Tužena nije odgovorila na reviziju, niti se o istoj izjasnio Državni odvjetnik Republike Hrvatske.

Revizija nije osnovana.

Osim paušalnog pozivanja na revizijski razlog bitne povrede odredaba parničnog postupka revidenti konkretno ne upiru u čemu bi se sastojala ta povreda, a kako pak ispitujući pobijanu presudu ovaj sud nije našao da bi bila počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 10. ZPP-a na koju temeljem odredbe čl. 386. ZPP-a pazi po službenoj dužnosti, zaključiti je da pobijana presuda nije opterećena bitnom povredom odredaba parničnog postupka.

Ne stoji ni revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava.

Predmet spora je zahtjev tužitelja za utvrđenje pravne nevaljanosti pismene oporuke pred svjedocima pokojnog Đ. K. sastavljene 26. svibnja 1999. godine.

U ovoj revizijskoj fazi postupka tužitelji i dalje odriču valjanost predmetnoj oporuci obzirom da postoji potpis oporučitelja samo na zadnjem listu oporuke, a ne na oba lista koliko ih pobijana oporuka ima.

U postupku pred nižestupanjskim sudovima utvrđeno je:

- da je dana 26. svibnja 1999. godine sad pokojni Đ. K. u Odvjetničkom uredu V. B. sastavio pismenu oporuku pred svjedocima: Z. M. i M. K., a koja oporuka
- da se sastoji od dva lista međusobno povezana spajalicom na koja oba lista su potpisi i pečat odvjetnice V. B., a
- da su se oporučitelj i svjedoci oporuke vlastoručno potpisali na drugom listu oporuke, a koja oporuka
- da predstavlja pravu volju ostavitelja.

Temeljem prednjih utvrđenja nižestupanjski sudovi su odbili tužbeni zahtjev tužitelja ocijenivši da je pobijana oporuka sastavljena u skladu s odredbom čl. 69. tada važećeg Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine", broj: 52/71, 47/78 i 56/00 – dalje: ZN) i kao takva pravno valjana.

Prema odredbi čl. 69. ZN oporučitelj koji zna čitati i pisati može napraviti oporuku tako da će ispravu koju mu je netko drugi sastavio vlastoručno potpisati u prisutnosti dvaju svjedoka izjavljujući pred njima da je to njegova oporuka. Svjedoci će se potpisati na samoj oporuci, a korisno je da se naznači njihovo svojstvo svjedoka.

Iz sadržaja citirane odredbe proizlazi dakle da je pretpostavka za valjanost pismene oporuke pred svjedocima: 1. da ju je oporučitelj vlastoručno potpisao u prisutnosti dvaju svjedoka, te 2. izjavljujući pred njima da je to njegova oporuka, te 3. oporučni svjedoci se potpisali na toj oporuci.

Druge uvjete za valjanost ovog oblika oporuke zakon ne postavlja uključujući i uvjet vlastoručnog potpisivanja oporučitelja na svim listovima oporuke (ako ih oporuka ima, kao što je to slučaj sa spornom oporukom). Stoga nepotpisivanje prvog lista oporuke od strane oporučitelja istu ne čini pravno nevaljanom, a kako to tužitelji pogrešno smatraju.

Odredbom čl. 77. c) ZN-a, a koja predviđa potpisivanje svih listova oporuke (ako ih oporuka ima) od strane oporučitelja odnosi se međutim na međunarodnu oporuku, kao posebni oblik oporuke reguliran čl. 77. a) – 77. p) ZN-a, no kako to sporna oporuka nije, nemaju se na nju niti primjenjivati odredbe koje se odnose na međunarodnu oporuku, a niti sa stajališta tih odredbi ocjenjivati valjanost ove pismene oporuke sastavljene pred svjedocima.

Stoga je pozivanje na odredbu čl. 77. c) ZN-a u svrhu dokazivanja nevaljanosti predmetne oporuke bespredmetno.

Kako je dakle odbijanjem tužbenog zahtjeva materijalno pravo pravilno primijenjeno, reviziju je trebalo odbiti, te odlučiti kao u izreci, sve temeljem odredbe čl. 393. ZPP-a.

U Zagrebu, 02. lipnja 2004. godine

Predsjednik vijeća:

Jakob Miletić, v.r.

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B
Broj: Rev 2291/1997-2

Za valjanost pismene oporuke pred svjedocima odlučno je da li oporučitelj zna čitati ili pisati na jeziku na kojem je oporuka sastavljena. Stoga su sudovi nižeg stupnja pravilno primijenili odredbu čl. 69. Zakona o nasljeđivanju kada su prihvatili tužbeni zahtjev, kojim je utvrđeno da sporna oporuka nije pravno valjana s obzirom da oporučiteljica nije znala čitati i pisati na jeziku na kojem je oporuka napisana. Okolnost što je oporučiteljica bila upoznata sa sadržajem oporuke preko prevoditelja ne čini istu oporuku pravno valjanom, jer je intencija zakonodavca bila da oporučitelj zna čitati i pisati na onom jeziku na kojem je oporuka napisana.

U IME REPUBLIKE HRVATSKE
PRESUDA

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca dr. Ive Grbina kao predsjednika vijeća, te Miroslave Vekić, Miljenke Vraničar, Tome Gložinića i Ljubice Munić kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja F. M. iz I., C. U. i F. M. iz I., M. A., oboje zastupani po punomoćnici A. B., odvjetnici u B., protiv tuženih L. D., L. S. i L. A., svi iz T., svi zastupani po punomoćnici S. N., odvjetnici u B., radi utvrđenja pravne nevaljanosti oporuke, rješavajući reviziju tuženika izjavljenu protiv pravomoćne presude Županijskog suda u Puli od 11. kolovoza 1997. godine, br. Gž 591/97-2, kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Bujama od 19. veljače 1997. godine, br. P 34/97-21, u sjednici održanoj dana 30. studenog 2000. godine,

presudio je:

Odbija se revizija kao neosnovana.

Obrazloženje

Presudom suda drugog stupnja odbijena je žalba tuženika kao neosnovana i potvrđena presuda suda prvog stupnja, kojom je presuđeno:

“I. Pravno je nevaljana pismena oporuka pred svjedocima koju je sačinila 9. listopada 1993. godine oporučiteljica P.L. r. C..

II. Odbija se zahtjev stranaka za naknadom parničnog troška.”

Protiv drugostupanjske presude tuženi su izjavili reviziju zbog zakonskih razloga, te predlažu da se nižestupanjske presude preinače i odbije tužbeni zahtjev uz naknadu parničnog troška tuženima, a podredno da se iste presude ukinu i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovni postupak.

Odgovor na reviziju nije podnesen, a Državni odvjetnik Republike Hrvatske nije se izjasnio o reviziji.

Revizija nije osnovana.

Revizijski razlog bitne povrede odredaba parničnog postupka ne može se ispitati, jer se u reviziji ne navode razlozi za bitnu povredu odredaba parničnog postupka.

U reviziji se pobija pogrešna primjena odredbe čl. 69. Zakona o nasljeđivanju u konkretnom slučaju smatrajući da se radi o restriktivnom tumačenju navedene odredbe.

Odredbom čl. 69. st. 1. Zakona o nasljeđivanju je propisano, da oporučitelj koji zna čitati i pisati može napraviti oporuku tako da će ispravu koju mu je netko drugi sastavio vlastoručno potpisati u prisutnosti dvaju svjedoka, izjavljujući pred njima da je to njegova oporuka.

Utvrđeno je, da je sada pok. L.P., koja nije znala čitati ni pisati na hrvatskom jeziku za svog života dana 9. listopada 1993. godine potpisala oporuku sačinjenu na hrvatskom jeziku pred svjedocima oporuke F.Đ. i G.M., nakon što joj je ta oporuka prevedena po prevodiocu prof. L.D. na jezik kojim se služila - talijanski, na kojem je jedino znala čitati i pisati.

S obzirom na izloženo, ovaj revizijski sud prihvaća motrište sudova nižeg stupnja, da je za valjanost pismene oporuke pred svjedocima odlučno, da li oporučitelj zna čitati ili pisati na jeziku na kojem je oporuka sastavljena, a to je u konkretnom slučaju na hrvatskom jeziku.

Stoga su sudovi nižeg stupnja pravilno primijenili odredbu čl. 69. Zakona o nasljeđivanju kada su prihvatili tužbeni zahtjev, kojim je utvrđeno da sporna oporuka nije pravno valjana s obzirom da oporučiteljica nije znala čitati i pisati na jeziku na kojem je oporuka napisana. Okolnost što je oporučiteljica bila upoznata sa sadržajem oporuke preko prevoditelja ne čini istu oporuku pravno valjanom, jer je intencija zakonodavca bila da oporučitelj zna čitati i pisati na onom jeziku na kojem je oporuka napisana.

Suprotno tumačenje u reviziji ne može se prihvatiti kao zakonito.

Iz navedenih razloga, a kako nije učinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka na koju ovaj revizijski sud pazi po službenoj dužnosti (čl. 386. Zakona o parničnom postupku, koji je objavljen u "Narodnim novinama", broj 53/91, 91/92 i 112/99, u daljnjem tekstu: ZPP), valjalo je reviziju odbiti kao neosnovanu (čl. 393. ZPP).

U Zagrebu, 30. studenog 2000. Godine

Predsjednik vijeća:
dr. Ivo Grbin, v.r.

* * *

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: Rev-1343/1997-2

Za pravnu valjanost pismene oporuke pred svjedocima se traži da oporučitelj zna čitati i pisati, pri čemu nije dovoljno da oporučitelj znade čitati i pisati, već se traži da on - oporučitelj bude u stanju služiti se ovim svojim znanjem.

RJEŠENJE

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Borisa Guttmanna kao predsjednika vijeća, te Stanka Hautza, Ivana Mikšića, Petra Milasa i Ivke Zlokić kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja I. B. koga zastupa punomoćnik D. B., odvjetnik iz B., protiv tuženika M. B. koga zastupa Zajednički odvjetnički ured Z. G., T. F.-G. i H. M., odvjetnici iz B., radi utvrđenja prava vlasništva, te tužitelja B. B. i M. B., zastupani po Zajedničkom odvjetničkom uredu Z. G. i dr., odvjetnicima u B., protiv tuženika I. B. koga zastupa punomoćnik D. B., odvjetnik iz B., radi utvrđenja opstojnosti oporuke, rješavajući reviziju tužitelja B. B. i M. B. protiv presude Županijskog suda u Bjelovaru br. Gž-515/97 od 20. ožujka 1997. godine, kojom je po žalbi tužitelja potvrđena djelomična presuda Općinskog suda u Bjelovaru br. P-1188/94 od 20. studenog 1996. godine, u sjednici održanoj dana 11. svibnja 2000. godine,

r i j e š i o j e :

Revizija tužitelja B.B. i M.B. se prihvaća, te se ukidaju presuda Županijskog suda u Bjelovaru br. Gž-515/97 od 20. ožujka 1997. godine i djelomična presuda Općinskog suda u Bjelovaru br. P-1188/94 od 20. studenog 1996. godine, pa se predmet vraća Općinskom sudu u Bjelovaru na ponovno suđenje.

Obrazloženje

Djelomičnom presudom suda prvog stupnja, koja je potvrđena presudom suda drugog stupnja je suđeno:

“Odbija se tužbeni zahtjev koji glasi:

Utvrđuje se da je iza pok. B.B. postojala pismena oporuka, pisana po M.D. iz V. K., koju je pok. B.B. pred M.D. i M.R., proglasila za svoju oporuku, te ju vlastoručno potpisala, a koja je potom predana na čuvanje M.B. i B.B., koja je izgubljena, a kojom je pok. B.B. svu svoju pokretnu i nepokretnu imovinu ostavila tužiteljici B.B., osim jedne krave koju je ostavila I.B. i šume zvane “ograda”, koju je na jednake dijelove ostavila M.B. i I.B.”

Protiv pravomoćne presude suda drugog stupnja pravodobnu, potpunu i dopuštenu reviziju izjavili su tužitelji zbog bitne povrede odredaba Zakona o parničnom postupku i zbog pogrešne primjene materijalnog prava i predlažu da Vrhovni sud Republike Hrvatske uvažanjem revizije pobijane presude ukine i predmet vrati na ponovno odlučivanje.

Na reviziju nije odgovoreno.

Državni odvjetnik se o reviziji nije izjasnio.

Revizija je osnovana.

Predmet spora u ovom stadiju postupka predstavlja tužbeni zahtjev na utvrđenje opstojnosti i sadržaja oporuke sad pok. B.B. Nižestupanjski sudovi su odbili tužbeni zahtjev tužitelja na utvrđenje postojanja oporuke sad pok. B.B. jer smatraju da je sve i postojala navedena oporuka, da ju je sad pok. B.B. opozvala darovnim ugovorom od 7. prosinca 1981. godine, pa s obzirom na takvo utvrđenje da njen sadržaj nije ni potrebno utvrđivati.

Odredbom čl. 83. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine", br. 52/71 i 47/78 - u daljnjem tekstu: ZN) je propisano: "Oporuka uništena slučajem ili radnjom neke druge osobe, izgubljena, sakrivena ili zametnuta, nakon smrti oporučitelja ili prije njegove smrti bez njegova znanja, proizvest će učinke pravovaljane oporuke ako zainteresirana osoba dokaže da je oporuka postojala, da je uništena, izgubljena, sakrivena ili zametnuta, da je bila sastavljena u obliku propisanom u zakonu i ako dokaže sadržaj onog dijela oporuke na koji se poziva." Iz navedene odredbe proizlazi da zainteresirana osoba koja se poziva na uništenu, izgublenu, sakrivenu ili zametnutu oporuku mora dokazati: 1. da je oporuka postojala, 2. da je bila sastavljena u obliku predviđenom u zakonu, 3. sadržaj oporuke i 4. način njenog nestanka ili uništenja.

Zainteresirane osobe - tužitelji tvrde da je sad pok. B.B. sačinila pismenu oporuku pred svjedocima.

Čl. 69. ZN je propisano da oporučitelj koji zna čitati i pisati može sastaviti oporuku na taj način da će ispravu koju mu je netko drugi napisao vlastoručno potpisati u prisutnosti dva svjedoka, izjavljujući pred njima da je to njegova oporuka. Svjedoci će se potpisati na samoj oporuci, a korisno je naznačiti i njihovo svojstvo svjedoka.

Za pravnu valjanost pismene oporuke pred svjedocima se traži da oporučitelj zna čitati i pisati, pri čemu nije dovoljno da oporučitelj znade čitati i pisati, već se traži da on - oporučitelj bude u stanju služiti se ovim svojim znanjem, te da svoj potpis stavi ispod teksta oporuke te da izjavi pred dva svjedoka na izričit i jasan način da potvrđuje da pismeni sastav što ga potpisuje sadrži njegovu oporuku, pri tome je za napomenuti da moraju biti ispunjene i druge zakonom predviđene pretpostavke da bi oporuka bila valjana.

Dakle, zbog pogrešnog pravnog pristupa, tj. da bi zbog kasnijeg raspolaganja imovinom tužbeni zahtjev na utvrđenje opisano u izreci prvostupanjske presude, bio neosnovan, nižestupanjski sudovi su propustili predmet spora raspraviti s aspekta navedenih odredbi ZN te na temelju provedenih dokaza u naprijed izloženom smislu donijeti presudu pravilnom primjenom odredaba procesualnog i materijalnog prava.

Iz iznesenih razloga, a temeljem odredbe čl. 395. st. 2. Zakona o parničnom postupku («Narodne novine», br. 53/91, 91/92 i 112/99), valjalo je reviziju tužitelja prihvatiti i odlučiti kao u izreci ovog rješenja.

U Zagrebu, 11. svibnja 2000. godine

Predsjednik vijeća:
Boris Guttmann, v.r.

* * *

REPUBLIKA HRVATSKA
 VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
 Z A G R E B
 Broj: Rev 1277/1993-2

Osobom koja ne zna čitati i pisati treba smatrati i onu koja nije u mogućnosti čitati i pisati npr. zbog gubitka ili oštećenja vida.

P R E S U D A
 U IME REPUBLIKE HRVATSKE!

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Stanka Jesenkovića, kao predsjednika vijeća, te Đorđa Bjegovića, Radomire Felicijan-Maoduš, Borisa Guttmanna i Stanislava Plazonića, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja A.R. iz V.G., te Lj.V., koje zastupa punomoćnik A.J., odvjetnik iz Z., protiv tužene T.V. iz R., K. br. ..., koju zastupa punomoćnik O.Š., odvjetnik iz R., radi utvrđenja pravne nevaljanosti oporuke, rješavajući reviziju tužitelja protiv pravomoćne presude Okružnog suda u Rijeci od 9. prosinca 1992. br. Gž-150/92 kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Rijeci od 14. studenog 1991. br. P-1387/90, u sjednici održanoj dana 2. veljače 1995.

p r e s u d i o j e:

Revizija tužitelja odbija se kao neosnovana.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostupanjskom presudom odijen je tužbeni zahtjev tužitelja radi utvrđenja, da je pravno ništava oporuka pok. R.J. sastavljena u R. dana 4. ožujka 1986. godine te je ujedno tužitelj R.A. obvezan naknaditi tuženoj parnični trošak u iznosu od 5.800,00 tadašnjih dinara.

Drugostupanjskom presudom odbijena je žalba tužitelja i potvrđena prvostupanjska presuda.

Protiv navedene pravomoćne drugostupanjske presude tužitelji su izjavili pravovremenu, potpunu i dopuštenu reviziju zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka te pogrešne primjene materijalnog prava i predlažu, da se obje nižestupanjske presude ukinu te predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Prvostupanjski sud je pozivom na odredbu čl. 390. Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP) dostavio izjavljenu reviziju tuženiku i nadležnom državnom odvjetniku.

Tuženik u odgovoru na reviziju osporava osnovanost revizijskih navoda i predlaže da se revizija odbije, dok se državni odvjetnik Republike Hrvatske nije izjasnio o izjavljenoj reviziji.

Revizija nije osnovana.

Nije ostvaren revizijski razlog bitne povrede odredaba parničnog postupka. Revidenti upiru na ostvarenje bitne povrede iz čl. 354. st. 2. toč. 13. ZPP pred prvostupanjskim sudom te one iz čl. 375. st. 1. u vezi čl. 354. st. 1. ZPP pred

drugostupanjskim sudom. Međutim, protivno revizijskim tvrdnjama ovaj Vrhovni sud je našao, da su niži sudovi iznijeli određene i iscrpne razloge kojima u dovoljnoj mjeri potkrijepljuju utvrđenje svih važnih činjenica za razrješenje ovog spora. Pri tome je prvostupanjski sud, pa ocjeni ovog suda u skladu sa odredbom čl. 8. ZPP odlučio koje će činjenice uzeti kao dokazane prema svom uvjerenju na temelju savjesne i brižljive ocjene svakog dokaza zasebno i svih dokaza zajedno, a i na temelju rezultata cjelokupnog postupka, koja utvrđenja je prihvatio drugostupanjski sud te kod toga revidentima odgovorio na sve njihove žalbene navode koji su od odlučnog značenja. Pri tako utvrđenom postupanju nižih sudova kod utvrđenja odlučnih činjenica ne može se prihvatiti kao osnovane prigovore revidenata koji se iscrpljuju u kritici ocjene izvedenih dokaza po nižim sudovima iz čega slijedi da ne postoje one bitne procesne povrede koje revizija ističe, a ne postoji ni ona bitna povreda iz čl. 354. st. 2. toč. 10. ZPP na koju revizijski sud pazi po službenoj dužnosti (čl. 386. ZPP).

Nije ostvaren ni revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava.

Predmet spora u ovoj pravnoj stvari predstavlja zahtjev tužitelja upravljen na utvrđenje pravne nevaljanosti pismene oporuke ostavitelja pok. J.R. sastavljene 4. 3. 1986. pred svjedocima, a zbog navodne nesposobnosti spomenutog oporučitelja, da pročita spornu oporuku zbog smanjenja vida koje je u kritično vrijeme postojalo uslijed izvršenog okulističkog operativnog zahvata.

Prema odredbi čl. 69. Zakona o nasljeđivanju (u daljnjem tekstu: ZN) koji uređuje sastavljanje pismene oporuke pred svjedocima - oporučitelj koji zna čitati i pisati može napraviti oporuku tako, da će ispravu koju mu je netko drugi sastavio vlastoručno potpisati u prisutnosti dvaju svjedoka izjavljujući pred njima, da je to njegova oporuka.

Navedenu odredbu, po shvaćanju ovog revizijskog suda treba tumačiti tako, da kao osobu koja ne zna čitati ili pisati treba smatrati i onu koja nije u mogućnosti, da čita ili piše kao na primjer u slučaju gubitka ili oštećenja vida.

U provedenom postupku niži sudovi su utvrdili da je oporučitelj u kritično vrijeme bio u mogućnosti pročitati sačinjenu oporuku bez obzira na prethodno izvršeni operativni okulistički zahvat - te da je upravo pred oba istovremeno prisutna svjedoka oporuke izričito potvrdio da je to njegova oporuka prije nego je istu potpisao nakon čega su se i svjedoci oporuke na istoj potpisali.

Na temelju navedenih utvrđenja koja revident više ne može s uspjehom pobijati u ovom revizijskom stadiju postupka (čl. 385. st. 3. ZPP) niži sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kad su zaključili da je pravaovaljana sporna pismena oporuka pred svjedocima, jer je sačinjena u skladu sa odredbom čl. 69. ZN.

Iz izloženog slijedi, da ne postoje razlozi zbog kojih je revizija izjavljena, a kako ne postoje ni oni razlozi na koje revizijski sud pazi po službenoj dužnosti - valjalo je reviziju odbiti kao neosnovanu (čl. 393. ZPP).

U Zagrebu, 2. veljače 1995.

Predsjednik vijeća:
Stanko Jesenković, v.r.

Vrhovni sud Republike Hrvatske - VSRH Rev 937/1991**Sentenca:**

Ostaviteljičina izjava može biti dana i riječju “da”, kojom je na jasan način pokazala da se radi o njezinoj oporuci koju ona potpisuje pred prisutnim svjedocima.

Kratki tekst odluke: “Nije u pravu revident kada smatra da bez riječi “to je moja oporuka” nema valjane pismene oporuke sastavljene pred svjedocima koju predviđa odredba iz članka 69. ZN. Ovaj revizijski sud prihvaća pravno stajalište nižeg suda da ostaviteljičina izjava može biti data i s riječju “da”, kojom je na jasan način ostaviteljica pokazala da se radi o njezinoj oporuci koju ona potpisuje pred prisutnim svjedocima. Ova izjava ne mora biti dana samo riječima navedenima u zakonu, već i drugim izrazima koji na jasan način iskazuju ostaviteljičinu volju. A to je sud u konkretnom slučaju i utvrdio, kada je svoju slobodnu i ozbiljnu volju ostaviteljica pred prisutnim svjedocima izrazila riječju “da”. To više što je sud tijekom postupka, a što i nije osporavano, utvrdio da je ostaviteljica imala govornu manu zbog koje se teško izražavala i teško je komunicirala.”

* * *

Vrhovni sud Republike Hrvatske - VSRH Rev 460/1992**Sentenca:**

Valjana je pismena oporuka pred svjedocima koja nije sastavljena po neposrednom kazivanju oporučitelja već treće osobe, ako su ispunjene ostale pretpostavke za valjanost pismene oporuke.

Kratki tekst odluke: “Drugostupanjski je sud pravilno preinačio presudu prvostupanjskog suda u pobijanom dijelu kojim je udovoljeno tužbenom zahtjevu tužiteljice kojim traži da se utvrdi da je ništava pismena oporuka pred svjedocima sada pok. brata tužiteljice, a bivšeg supruga tužene, kojom je tužena imenovana nasljednicom ostavitelja jer je utvrđeno da su ispunjene sve zakonske pretpostavke za valjanost takve oporuke. Naime, utvrđeno je da je pisac sporne oporuke u odvjetničkoj pisarnici najprije sastavio pismenu oporuku pred svjedocima tuženoj kojom ona svoju imovinu ostavlja ostavitelju i da se tužena ponovno vratila u odvjetničku pisarnicu izjavivši da i njezin suprug, odnosno oporučitelj, koji zbog invalidnosti nogu nije mogao pristupiti, hoće da i njemu sastavi takvu oporuku, što je on i učinio. Utvrđeno je nadalje da je to pismeno oporučitelj potpisao u prisutnosti dvaju svjedoka, izjavivši pred njima da je to njegov testament, a zatim su se potpisali svjedoci na oporuci. Nema uporišta u Zakonu o nasljeđivanju, i to u odredbama članka 69. toga zakona kojima su određene pretpostavke za valjanost pismene oporuke pred svjedocima, da se takva oporuka mora neminovno sastaviti po neposrednom kazivanju oporučitelja, kako to pogrešno smatra prvostupanjski sud i tužiteljica (zbog čega smatraju da je sporna oporuka ništava). Za valjanost takve oporuke moguće je i da netko treći dade piscu oporuke podatke o volji oporučitelja i predmetu oporuke, kao što je to bilo u ovom slučaju, a nije bitno da to učini sam oporučitelj izravno. Bitno je za takvu vrstu oporuke da je ispravu o oporuci koju je netko drugi napisao, a ne oporučitelj, oporučitelj (koji zna čitati i pisati) vlastoručno potpisao u prisutnosti dvaju svjedoka, izjavljujući pred njima da je to njegova oporuka i da su se svjedoci oporuke potpisali na oporuci, što sve u konkretnom slučaju predleži.”

* * *

Županijski sud u Rijeci - ŽS Ri Gž 1465/2000

Sentenca: Tazbinsko srodstvo nastaje upravo na temelju činjenice postojanja braka, pa prestankom braka, u konkretnom slučaju smrću jednog bračnog druga, prestaje i tazbinski odnos. Stoga činjenica da je jedan od svjedoka pismene oporuke bila osoba iz čl. 73. st. 2. ZN u vrijeme nakon prestanka braka, ne ukazuje na nepravovaljanost oporuke.

Kratki tekst odluke: „Oporučiteljica je pismenom oporukom pred svjedocima (čl. 69 ZN-a) raspolagala svojom imovinom, time da po navodima tužbe je jedan od svjedoka oporuke bio bračni drug srodnika oporučiteljice u pobočnoj liniji (čl. 73 st. 2 ZN-a). Međutim, budući da je brak srodnika oporučiteljice u pobočnoj liniji prestao smrću i to prije potpisivanja sporne oporuke, takva činjenica ne ukazuje na nepravovaljanost oporuke, jer je smrću bračnog druga svjedoka oporuke prestalo tazbinsko srodstvo, a samim time takav svjedok pismene oporuke više nije osoba iz odredbe čl. 73 st. 2 ZN-a.“

* * *

Županijski sud u Zagrebu - ŽS Zg Gž 1523/1997

Sentenca:

Okolnost da oporučitelj nije pročitao pismenu oporuku pred svjedocima koju je pisao oporučni nasljednik, nije od utjecaja, kad su ispunjene ostale pretpostavke za njezinu valjanost.

Kratki tekst odluke: “Na pravilno i potpuno utvrđeno činjenično stanje, pravilno je primijenjeno materijalno pravo iz odredbe čl. 69 Zakona o nasljeđivanju (“Narodne novine” broj 52/71 i 47/78, dalje: ZN), kad je suđeno kao u izreci pobijane presude (odbijen je tužbeni zahtjev na utvrđenje da nije pravno valjana pismena oporuka oporučitelja). U svezi navoda žalbe žalitelja, treba reći, da za valjanost pismene oporuke pred svjedocima nije potrebno da oporučitelj oporuku pročita, a nije odlučna ni okolnost da je oporuku pisala osoba koja je u oporuci navedena kao nasljednik. Utvrđeno je da je ostaviteljica bila pismena osoba i da je znala čitati i pisati i da je obzirom na zdravstveno stanje vida bila u mogućnosti pročitati pismeni sastavak svoje oporuke.”

* * *

REPUBLIKA HRVATSKA
 ŽUPANIJSKI SUD U GOSPIĆU
 Poslovni broj: Gž-307/06-2

Naknadno sačinjenje pisane oporuke pred svjedocima od strane primateljice uzdržavanja, ne znači nužno i ispunjenje pretpostavki za raskid ugovora o doživotnom uzdržavanju u smislu odredbe članka 116. Zakona o nasljeđivanju.

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E

P R E S U D A

Županijski sud u Gospiću, kao drugostupanjski sud, u vijeću sastavljenom od sudaca toga suda, Pavla Rukavina, kao predsjednika vijeća, Milke Vraneš i Matilde Rukavina, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice M. J. iz G., ..., zastupana po zakonskom nasljedniku V. J. iz N., ..., a ovaj po ZOU N. D., N. Š. i S. P., Pisarnica u G., protiv tuženika Ž. S. iz K., ..., zastupana po punomoćniku Đ. L., odvjetnici iz O., ..., radi raskida ugovora o doživotnom uzdržavanju, rješavajući žalbu tužitelja protiv presude Općinskog suda u Gospiću, broj: P-283/05-21 od 09. veljače 2006. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 24. svibnja 2006. godine

p r e s u d i o j e

O d b i j a se kao neosnovana žalba tužitelja i potvrđuje se presuda Općinskog suda u Gospiću, broj: P-283/05-11 od 09. veljače 2006. godine.

Obrazloženje

Presudom suda prvog stupnja presuđeno je:

Odbija se tužba i tužbeni zahtjev tužitelja koji glasi:

I. Raskida se ugovor o doživotnom uzdržavanju između M. J. iz G., ..., kao primateljice uzdržavanja i Ž. S. iz K., ..., kao davateljice uzdržavanja, sklopljen dana 12. travnja 2001.g., a ovjeren u spisu Općinskog suda u Gospiću, poslovni broj: R2-39/01, te se nalaže tuženici da naknadi tužiteljici parbeni trošak, a sve ovo u roku od 15 dana pod prijetnjom ovrhe.

II. Nalaže se tužitelju da tuženiku naknadi troškove parničnog postupku u iznosu od 4.420,00 kn sve u roku od 15 dana pod prijetnjom ovrhe.

Protiv navedene presude u zakonskom roku iz svih žalbenih razloga iz čl. 353. st. 1. t. 1.-3. Zakona o parničnom postupku («NN», broj: 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03, dalje: ZPP) žali se tužitelj.

U žalbi predlaže, da drugostupanjski sud prvostupanjsku presudu preinači, tako da u cijelosti usvoji tužbeni zahtjev ili da istu ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno raspravljanje i odlučivanje.

Na žalbu tužitelja odgovor nije podnesen.

Žalba nije osnovana.

Prema podacima u spisu i rezultatima postupka koji je prethodio donošenju pobijane presude, nisu počinjene bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. t. 11. ZPP-a, a na koje povrede se poziva tužitelj.

Presuda nije nerazumljiva, nije proturječna izvedenim dokazima i utvrđenim činjenicama dade se ispitati. Izreka je sukladna (konkludentna) obrazloženju.

Nisu počinjene ni daljnje bitne povrede, odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. t. 2., 4., 8. i 9. ZPP-a, a na koje povrede ovaj sud također pazi po službenoj dužnosti, temeljem odredbe čl. 365. st. 2. ZPP-a.

U provedenom postupku sud prvog stupnja je dovoljno ispitao sve okolnosti koje su pravno-relevantne za donošenje zakonite odluke u ovom sporu, pa je na temelju predloženih i provedenih dokaza, te njihove ocjene (čl. 8. ZPP-a pravilno u obrazloženju presude, utvrdio potrebno činjenično stanje, koje zbog toga u cijelosti prihvaća i ovaj sud.

Tako sud prvog stupnja na temelju rezultata provedenih dokaza što nesporno, a što nedvojbeno utvrđuje slijedeće činjenice:

- da je između M. J., kao primateljice uzdržavanja i Ž. S., kao davateljice uzdržavanja sklopljen ugovor o doživotnom uzdržavanju dana 21. travnja 2001.g.,

- da je predmet tog ugovora nekretnina, odnosno stan smješten u zgradi u G., ..., sagrađen na k.č.br. 3410/1 poduložak 49, z.k. ul. 2309 k.o. G., a koji se sastoji od 3 sobe, kuhinje, izbe, kupaonice, hodnika i lođe u površini od 55,60 m² i smješten na prvom katu, koji primateljica uzdržavanja ostavlja u nasljedstvo davateljici uzdržavanja, s tim da se davateljica uzdržavanja obvezuje doživotno uzdržavati M. J.,

- da je predmetni ugovor ovjeren od strane naslovnog suda i da su ugovorne strane upozorene na posljedice ugovora shodno čl. 122. st. 4. i 5. Zakona o nasljeđivanju («NN», broj: 52/71, 78/78 i 56/00, dalje: ZN), te da je isti ugovor potpisan po ugovornim strankama,

- da je primateljica uzdržavanja osoba starije životne dobi narušenog zdravlja i da je u više navrata hospitalizirana zbog epi ataka s gubitkom svijesti, s tim da je posljednji put u Općoj bolnici u Gospiću provela od 21. kolovoza do 10. rujna 2004.g.,

- da je primateljica uzdržavanja umrla, dana 22. studenog 2004.g. u P., te da je u vrijeme smrti imala navršених 83 godine života,

- da je V. J., zakonski nasljednik M. J. kao aktivno legitimiran nastavio predmetni postupak radi raskida ugovora o doživotnom uzdržavanju,

- da je sačinjena pismena oporuka pok. ostaviteljice M. J. pred svjedocima dana 18. rujna 204. godine,

- da je davateljica uzdržavanja Ž. S. zajedno sa suprugom M. S. poštivala preuzete obveze predmetnog ugovora, te da je ugovor zaključila u dobroj vjeri, a ne u svrhu postizanja nerazmjerne imovinske koristi ili zloupotrebe istog ugovora,

- da je navedeni ugovor zaključen tri i pol godine prije smrti primateljice uzdržavanja i da je u tom vremenu davateljica uzdržavanja savjesno i pošteno izvršavala svoje obveze,

- da je između primateljice uzdržavanja M. J. i davateljice uzdržavanja Ž. S. postojala ne samo obveza u formi ugovora već i naglašena emotivna veza bake i unuke koja je u velikoj mjeri utjecala na kvalitetno izvršavanje tog ugovora,

- da je primateljica uzdržavanja potaknuta utjecajem sina V. J. pristala raskinuti ugovor, tim da je u to vrijeme njezina prava percepcija i mogućnost rasuđivanja bila smanjena što je razvidno iz medicinske dokumentacije

koja prileži spisu (list 14 spisa), pri čemu sud drži a raskid predmetnog ugovora o doživotnom uzdržavanju nije bila prava volja tužiteljice,

- da je u vrijeme sklapanja ugovora postojala valjana volja očitovanja na prihvrat ugovornih prava i obveza po strankama, te da je zaključeni ugovor o doživotnom uzdržavanju sklopljen i realiziran u dobroj vjeri, pa je kao takav pravno valjan,

- da je pritisnuta utjecajem zakonskog nasljednika V. J. primateljica uzdržavanja sačinila oporuku pred svjedocima dana 18. rujna 2004. godine, ali ista oporuka ne utječe na pravnu valjanost ugovora koji se u posljednja dva mjeseca nije mogao provoditi upravo jer je tužitelj svojim postupanjem i potaknut vlastitim interesom za sklapanje oporuke onemogućio provođenje ugovora o doživotnom uzdržavanju u posljednja dva mjeseca života majke M. J.,

- da su troškovi podizanja spomenika bili namireni od uštedevine primateljice uzdržavanja još puno ranije prije sklapanja ugovora i da su ugovorne strane imale o tom spoznaju pri potpisivanju ugovora kao i to a tužiteljica raspolaže vlastitom uštedevinom i za troškove sahrane.

Temeljem tako utvrđenog činjeničnog stanja sud zaključuje da je predmetni ugovor o doživotnom uzdržavanju pravno valjan i zaključen u dobroj vjeri sukladno načelu poštenja i savjesnosti, te da ne postoje razlozi zbog kojih bi isti trebao biti raskinut, slijedom čega odbija tužbeni zahtjev tužitelja.

Ovako utvrđeno činjenično stanje i pravni zaključak suda prvog stupnja prihvaća i ovaj drugostupanjski sud.

Naime, nakon što je dostatno ispitao sve pravno odlučne okolnosti, provedene dokaze je prvostupanjski sud valjano analizirao i ocijenio, te na taj način pravilno utvrdio činjenično stanje, koje je omogućilo pravilan zaključak o tome da nisu ispunjeni uvjeti za raskid predmetnog ugovora, slijedom čega pravilnom primjenom materijalnog prava čl. 116. u svezi čl. 119. ZN odbija tužbeni zahtjev tužitelja.

Činjenični i pravni zaključci tužitelja na kojima je utemeljena pobijana presuda, objašnjeni su na iscrpan način i posve uvjerljivim razlozima, u kojima je sadržana cjelovita i ispravna ocjena svih provedenih dokaza. Pravilnost takve ocjene, žalbenim navodima tužitelja, kojima daje uglavnom svoju subjektivnu ocjenu, dokaza i predlaže nove dokaze što je u suprotnosti s odredbom čl. 352. st. 1. ZPP-a, nije dovedena u dvojbu, pa je kao pravilnu prihvaća i ovaj drugostupanjski sud, i kako bi se izbjeglo suvišno ponavljanje, tužitelja se sa njegovim žalbenim prigovorima, upućuje na detaljno i sveobuhvatno obrazloženje prvostupanjske presude.

Prema tome, polazeći od pravilno i potpuno utvrđenog činjeničnog stanja, koje tužitelj bezuspješno osporava, prvostupanjska presuda je donesena i uz pravilnu primjenu materijalnog prava, tako da ne postoje razlozi zbog kojih se ista pobija.

Slijedom obrazloženog, ukazuje se žalba tužitelja neosnovanom, zbog čega je ista odbijena, a prvostupanjska presuda potvrđena pozivom na čl. 368. ZPP-a.

U Gospiću, 24. svibnja 2006. godine

PREDSJEDNIK VIJEĆA:

Pavao Rukavina, v.r.

* * *

4. VALJANOST USMENE OPORUKE

Komentar: Značajka svih presuda koje se odnose na materiju oporuke u izvanrednim okolnostima odnosno usmene oporuke je strogost tj. kognitnost primjene pravnih propisa koja ju uređuju, pa u tom smislu stranke od tih pravila ne mogu odstupiti.

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B
Broj: Rev 540/08-2

Prema odredbi čl. 37. st. 1. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine", broj 48/03 i 163/03 – dalje: ZN) oporučitelj može očitovati svoju posljednju volju usmeno pred dva istodobno nazočna svjedoka samo u izvanrednim okolnostima zbog kojih nije u stanju oporučiti ni u jednom drugom valjanom obliku.

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca mr. sc. Jasne Brežanski kao predsjednice vijeća, Davorke Lukanović Ivanišević, Ivke Zlokić, Nenada Perina i Željka Glušića kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja J. P. iz P., kojeg zastupa punomoćnik R. F., odvjetnik u P., protiv I. tuženice K. M. iz G., II. tuženice M. B. iz P., III. tuženice F. P. iz B., IV. tuženice A. G. iz M., V. tuženice R. U. iz Š. i VI. tuženika I. R. iz P., koje sve zastupaju punomoćnici A. Z. i V. Z., odvjetnici u P., radi utvrđenja valjanosti usmene oporuke, odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude Županijskog suda u Puli poslovni broj GŽ-3373/05-2 od 18. rujna 2007., kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Puli poslovni broj P-3416/04-15 od 23. rujna 2005., u sjednici održanoj 05. svibnja 2009.,

p r e s u d i o j e:

Revizija tužitelja odbija se kao neosnovana.

Obrazloženje

Prvostupanjskom presudom odbijen je tužbeni zahtjev da se utvrdi da je usmena oporuka, izjavljena pred svjedocima dr. D. J. L. i S. Ž. 23. prosinca 2003., a proglašena 07. prosinca 2004. u spisu Općinskog suda u Puli poslovni broj O-307/04 pravno valjana te da se kao univerzalni nasljednik cjelokupne pokretne i nepokretne imovine te prava iza pok. R. R. umrlog ... 2004. proglasi tužitelj J. P. uz naknadu prouzročenog parničnog troška.

Naloženo je tužitelju naknaditi tuženicima troškove parničnog postupka u iznosu 20.144,60 kn.

Drugostupanjskom presudom odbijena je žalba tužitelja kao neosnovana i potvrđena je prvostupanjska presuda.

Protiv drugostupanjske presude reviziju je podnio tužitelj zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predlaže da se obje presude u postupku koji je prethodio reviziji ukinu i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Revizija nije osnovana.

Prema odredbi čl. 392. a. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03 i 88/05 – dalje: ZPP) revizijski sud ispitao je pobijanu presudu samo u onom dijelu u kojem se ona pobija revizijom i u granicama razloga određeno navedenih u reviziji.

U revizijskom stadiju postupka tužitelj se poziva na postojanje bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. t. 11. ZPP jer da pobijana presuda ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati, da presuda nema uopće razloge, odnosno da u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama i konačno da pobijana presuda nema dovoljnu kritičnost u pogledu sagledavanja prvostupanjske presude.

Međutim, kako se u daljnjem tekstu revizije uopće ne navode razlozi koji bi u bilo čemu obrazložili i pobliže objasnili postojanje tog revizijskog prigovora, to takve neodređene revizijske navode ne samo da nije moguće prihvatiti nego na njih nije moguće ni određenije odgovoriti.

Predmet spora je zahtjev za utvrđenje valjanosti usmene oporuke koju je prema navodima tužbe sačinio oporučitelj R. R. 23. prosinca 2003. pred svjedocima dr. D. J. L. i S. Ž.. U postupku koji je prethodio reviziji utvrđeno je:

- da je pok. R. R. hospitaliziran na Internom odjelu Opće bolnice P. 12. prosinca 2003. zbog bolesti pluća,
- da je 23. prosinca 2003. premješten na Neurološki odjel te bolnice. Zaprimila ga je svjedokinja dr. D. J. L., a prilikom uzimanja anamneze bila je prisutna i medicinska sestra S. Ž.. Na upit liječnice koga treba obavijestiti u slučaju pogoršanja njegova zdravstvenog stanja, pacijent je imenovao tužitelja te izjavio „da je J. pravi čovik i da će mu sve puštiti“,
- da tu izjavu tužitelj smatra usmenom oporukom pred svjedocima,
- da je tada prilikom ovakvog očitovanja pok. R. R. on bio potpuno pokretan, šetao je po bolničkim hodnicima, prostorno i vremenski orijentiran te sposoban da na komadu papira napiše „svoju izjavu“,
- da se pok. stanje naglo pogoršalo tek 03. siječnja 2004. kada je pao u komu te je ... 2004. preminuo.

Prema odredbi čl. 37. st. 1. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine", broj 48/03 i 163/03 – dalje: ZN) oporučitelj može očitovati svoju posljednju volju usmeno pred dva istodobno nazočna svjedoka samo u izvanrednim okolnostima zbog kojih nije u stanju oporučiti ni u jednom drugom valjanom obliku.

Na osnovu izloženih odlučih činjenica, nižestupanjski sudovi su osnovano zaključili da u konkretnom slučaju (bez upuštanja revizijskog kao i drugostupanjskog suda u pitanje je li navedena izjava uopće sadrži dovoljno jasno očitovanje volje da bi imala značaj očitovanja posljednje volje) ne postoje izvanredne okolnosti u objektivnom i subjektivnom smislu koje bi isključile mogućnost sastava oporuke u pisanom obliku i to bilo privatne ili javne oporuke.

Zato nije relevantno što drugostupanjski sud u pobijanoj presudi nije za razliku od prvostupanjskog suda izrazio razloge o postojanju „prave volje ostavitelja“, kao i što neki zakonski nasljednici nisu osporavali valjanost izjave pok. R. R. te da se tužitelj jedini brinuo o njemu. To sve zato jer je pravilno utvrđeno da nisu postojale izvanredne okolnosti koje bi isključivale mogućnost sastavljanja bilo vlastoručne bilo pisane oporuke pred svjedocima ili javne oporuke.

Konačno, revizijski navodi koji uopće ne sadrže određeno tvrdnju o tome da tužitelj nije bio pismen „... ako oporučitelj nije bio pismen“... ne mogu biti prihvaćeni, a glede okolnosti da nije provedeno liječničko vještačenje u odnosu na zdravstveno stanje pok., treba odgovoriti da ono po tužitelju tijekom prvostupanjskog postupka i nije bilo predloženo.

Na osnovu rečenog valjalo je na temelju odredbe čl. 393. ZPP odbiti reviziju tužitelja kao neosnovanu jer ne postoje razlozi zbog kojih je revizija izjavljena.

U Zagrebu, 05. svibnja 2009.

Predsjednica vijeća:
mr. sc. Jasna Brežanski, v.r.

* * *

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B
Broj: Rev 1279/07-2

Iz odredbe čl. 37. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine", broj: 48/03 – dalje: ZN) proizlazi da oporučitelj može očitovati svoju posljednju volju usmeno pred dva istodobno nazočna svjedoka samo u izvanrednim okolnostima zbog kojih nije u stanju oporučiti ni u jednom drugom valjanom obliku.

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Stanka Jesenkovića, kao predsjednika vijeća, mr. sc. Jasne Brežanski, Ivke Zlokić, Nenada Perina i Katarine Buljan, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja A. M. iz S., kojeg zastupa punomoćnica M. V., odvjetnica iz Z., protiv tuženika I. Š. Š. B. iz G. B., II. M. P. iz S., koje zastupa punomoćnik D. M., odvjetnik iz Z. i III. B. P. iz G., radi utvrđenja valjanosti oporuke, odlučujući o reviziji tužitelja protiv pravomoćne presude Županijskog suda u Zlataru broj Gž-1008/07 od 5. rujna 2007., kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Donjoj Stubici broj P-601/04 od 1. travnja 2005., u sjednici održanoj 1. travnja 2008.,

p r e s u d i o j e:

Revizija se kao neosnovana odbija.

Obrazloženje

Presudom suda prvog stupnja, koja je potvrđena presudom suda drugog stupnja je suđeno:

"I. Odbija se tužitelj s tužbenim zahtjevom koji glasi:

"Utvrdjuje se da je pravno valjana usmena oporuka oporučiteljice D. M., rođ. P., od dana 2. svibnja 2004., kojom je navedena oporučiteljica svojim jedinim nasljednikom na cijeloj svojoj imovini imenovala tužitelja A. M. iz S..

Nalaže se tuženicima da solidarno u roku od 15 dana po pravomoćnosti ove presude naknade tužitelju parnični trošak."

II. Tužitelj je dužan I i II-tuženicima naknaditi ovom parnicom prouzročeni trošak u iznosu od 10.736,00 kn, u roku od 15 dana."

Protiv citirane presude suda drugog stupnja tužitelj je izjavio reviziju, pa istu pobija zbog bitne povrede odredaba Zakona o parničnom postupku i zbog pogrešne primjene materijalnog prava i predlaže da pobijana presuda bude preinačena odnosno da ista bude ukinuta i predmet vraćen na ponovni postupak i odlučivanje.

Protivna stranka nije dostavila odgovor na reviziju.

Revizija nije osnovana.

Odredbom čl. 392. a) Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", broj: 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03 – dalje: ZPP) je propisano da revizijski sud ispituje pobijanu presudu samo u onom dijelu u kojem se ona pobija revizijom i u granicama razloga određeno navedenih u reviziji.

Revident izrijekom ne ukazuje koja je bitna povreda počinjena pred nižestupanjskim sudovima, ali opisno ukazuje na bitnu povredu odredaba ZPP-a iz čl. 354. st. 1. u svezi s odredbom čl. 8. ZPP-a, koja nije ostvarena, jer

je drugostupanjski sud ocijenio sve provedene dokaze, pa nije počinjena ta povreda pred drugostupanjskim sudom, a revizija se ne može izjaviti zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 1. ZPP koja je učinjena pred prvostupanjskim sudom.

Dakle, nije ostvaren revizijski razlog bitne povrede odredaba ZPP-a.

Revizijom se ukazuje na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, a iz tih razloga se po odredbi čl. 385. ZPP-a revizija ne može izjaviti.

Iz odredbe čl. 37. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine", broj: 48/03 – dalje: ZN) proizlazi da oporučitelj može očitovati svoju posljednju volju usmeno pred dva istodobno nazočna svjedoka samo u izvanrednim okolnostima zbog kojih nije u stanju oporučiti ni u jednom drugom valjanom obliku.

S obzirom na utvrđenje nižestupanjskih sudova da nije postojala volja sada pok. D. M. da oporuči niti je udovoljeno uvjetu da očitovanje bude dato u nazočnosti dvoje istodobno prisutnih svjedoka, to su nižestupanjski sudovi pravilno zaključili, a s obzirom na citiranu odredbu ZN, da nije pravno valjana usmena oporuka D. M. rođ. P.. Radi iznijetog nižestupanjski sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kad su tužbeni zahtjev tužitelja odbili kao neosnovan. Navedeno iz razloga kao što to zaključuju i nižestupanjski sudovi, jer oporučitelj može očitovati svoju posljednju volju usmeno pred dva istodobno nazočna svjedoka, pa kako je utvrđeno da takvo očitovanje nije dato pred dva istodobno nazočna svjedoka, to ni usmena oporuka D. M. nije pravno valjana.

Iz iznijetih razloga, temeljem odredbe čl. 393. ZPP-a je odlučeno kao u izreci.

U Zagrebu, 1. travnja 2008.

Predsjednik vijeća:
Stanko Jesenković, v.r.

* * *

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B
Broj: Rev 664/07-2

Prigovor da su u nižestupanjskom postupku činjenice pogrešno utvrđene ne može se isticati u reviziji.

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca tog suda Ljubice Munić, kao predsjednice vijeća, Ivica Crnića, mr. sc. Lucije Čimić, Gordane Matasić Špoljarić i Katarine Buljan, kao članova vijeća u pravnoj stvari tužiteljice N. B.-M. iz Z., koju zastupa punomoćnik S. H., dipl. iur., odvjetnik u Z., protiv tuženika Đ. P. iz N., P. Š. iz S., A. Š. iz V., A. U. iz B., A. P. iz G. i M. D. iz V., sve ih zastupa punomoćnik V. B., dipl. iur., odvjetnik u Z., radi utvrđenja pravne valjanosti usmene oporuke, odlučujući o reviziji svih tuženika protiv presude Županijskog suda u Zagrebu poslovni broj Gž-330/05-2 od 17. listopada 2006. kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Zagrebu poslovni broj P-6964/00-38 od 22. listopada 2004., u sjednici održanoj 26. ožujka 2008.

p r e s u d i o j e:

Odbija se revizija tuženika Đ. P., P. Š., A. Š., A. U., A. P. i M. D. kao neosnovana.

Obrazloženje

Presudom suda prvog stupnja pod točkom I. izreke prihvaćen je tužbeni zahtjev i utvrđeno je da je pravno valjana i istinita usmena oporuka oporučiteljice M. J. od 9. siječnja 2000. proglašena na ročištu održanom 30. ožujka 2000. u

predmetu O-1251/00 kojom navedena oporučiteljica svojom nasljednicom glede nepokretne imovine imenuju N. B.-M.. Pod točkom II. izreke te presude tuženicama je naloženo da solidarno plate tužiteljici parnični trošak u iznosu 16.624,50 kuna.

Presudom suda drugog stupnja odbijene su žalbe svih tuženika kao neosnovane i potvrđena je presuda suda prvog stupnja.

Protiv pravomoćne presude suda drugog stupnja reviziju su podnijeli svi tuženici koji kao revizijske razloge navode bitnu povredu odredaba parničnog postupka i pogrešnu primjenu materijalnog prava. Revidenti predlažu da revizijski sud prihvati reviziju i pobijanu i prvostupanjsku presudu ukine i predmet vrati na ponovno suđenje pred drugim vijećem Županijskog suda odnosno pred drugim sucem pojedincem prvostupanjskog suda.

Tužiteljica nije odgovorila na tu reviziju.

Revizija tuženika Đ. P., P. Š., A. Š., A. U., A. P. i M. D. nije osnovana.

Revizijski sud ispitao je pobijanu presudu samo u onom dijelu u kojem je ona pobijana revizijom i u granicama razloga određeno navedenih u reviziji (čl. 392.a Zakona o parničnom postupku - "Narodne novine", broj 53/91., 91/92., 111/99., 88/01., 117/03. i 88/05. - dalje: ZPP).

Općinski sud je ocijenio dokaze u skladu s čl. 8. ZPP. U reviziji tuženik zapravo daje svoju ocjenu izvedenih dokaza. Ta ocjena je u skladu s odredbom čl. 8. ZPP-a pridržana za prvostupanjski sud pa navodi revizije kojima revidenti ocjenjuju dokaze nisu pravno odlučni. U reviziji (kao i u žalbi) tuženici zapravo osporavaju i činjenična utvrđenja prvostupanjskog suda koja je, odlučujući o žalbi, ocijenio i prihvatio i sud drugog stupnja. Međutim, prema čl. 385. st. 1. ZPP-a revizija se osnovano može izjaviti samo zbog revizijskih razloga bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Takvi revizijski navodi, u kojem se zapravo ističe prigovor da su činjenice pogrešno utvrđene, ne dovode tuženike, s obzirom na rečenu odredbu čl. 385. st. 1. ZPP-a, u povoljniji pravni položaj u ovoj parnici.

U obrazloženju svoje presude drugostupanjski sud je ocijenio žalbene navode koji su od odlučnog značenja (čl. 375. st. 1. ZPP-a), pa se ne može kao osnovana prihvatiti revizijska tvrdnja da taj sud nije primijenio rečeni propis.

Tuženici smatraju da je počinjena bitna povreda odredbe čl. 8. ZPP-a, jer da svjedoke usmene oporuke A. F. i T. F. nije neposredno saslušala sutkinja koja je donijela presudu prvog stupnja, nego su njihovi iskazi, koji su prije toga dati pred sutkinjom koja je prestala biti sutkinjom tog suda, samo pročitani. Iz zapisnika o glavnoj raspravi održanoj 7. listopada 2004. vidljivo je da su tom ročištu prisustvovali tuženik Đ. P. i punomoćnik svih tuženika, koji nisu predložili da se ti svjedoci opet neposredno saslušavaju, već su prihvatili odluku raspravne sutkinje da se pročita spis. Tuženici, dakle, nisu stavili dokazni prijedlog da se opet, neposredno saslušavaju svjedoci usmene oporuke. Zato nije bilo zakonske osnove da sud po službenoj dužnosti opet izvodi dokaz neposrednim saslušanjem tih svjedoka. Na strankama je obveza da predlože izvođenje određenih dokaza (čl. 7. st. 1. i čl. 219. st. 1. ZPP-a), pa ako to stranke ne učine sud je ovlašten utvrditi činjenično stanje na temelju već izvedenih dokaza. Nije, dakle, počinjena bitna povreda čl. 8. ZPP-a kako to smatraju tuženici.

Pogrešno smatraju tuženici da je teret dokaz u parnici uvijek na tužitelju. Naime, tužitelj je dužan dokazivati istinitost svojih tvrdnji, a tuženik mora dokazivati istinitost svojih navoda ili prigovora (čl. 219. st. 1. ZPP-a). Tako je na tuženicama bio i teret dokazati svoje tvrdnje da oporučiteljica nekoliko sati prije smrti nije bila sposobna oporučivati odnosno da svjedok usmene oporuke T. F. nije čuo njezinu posljednju volju, jer sam jako slabo čuje. U tom smislu sud nije bio u mogućnosti provjeriti tvrdnje tuženika, budući da oni i nisu dali dokaze za svoju tvrdnju da oporučiteljica nije bila sposobna za oporučivanje i jer su odustali od izvođenja dokaza medicinskim vještačenjem u odnosu na T. F.. Pravila o teretu dokazivanja (čl. 221.a ZPP-a u vezi s čl. 8. tog Zakona) u osnovi obvezuju sud da uzme da nije istinita tvrdnja za istinitost koje stranka, koja se na određenu činjenicu poziva u svoju korist, nije bila kadra pružiti sudu dovoljno odgovarajućih dokaznih sredstava (idem est non esse aut non probari – svejedno je: ne postojati ili ne biti dokazno).

Što se, pak, tiče revizijske tvrdnje tuženika da u iskazima svjedoka usmene oporuke A. F. i T. F. postoje razlike, valja odgovoriti da je riječ o razlikama koje nisu bitne, jer se ne odnose na odlučne činjenice, tj. uvjete u kojima je oporučiteljica izrazila svoju volju, sposobnost oporučiteljice za rasuđivanje i njezinu jasno izraženu volju

kome ostavlja imovinu. Zato su i u tom smislu sudovi nižeg stupnja, ocjenjujući dokaze, valjano primijenili odredbu čl. 8. ZPP-a.

Zbog toga se ne može prihvatiti tvrdnja revidenata da postoji bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 385. st. 1. t. 1. i 2. ZPP-a.

Tužbom se zahtijeva da se utvrdi pravna valjanost usmene oporuke, koju tuženici osporavaju.

U postupku koji je prethodio reviziji utvrđeno je:

- da je pok. M. J. od 1991. do smrti 2000. živjela u zajedničkom domaćinstvu s tužiteljicom;
- da je ostaviteljica do posljednjeg dana bila pokretna i svjesna, te da do samog dana smrti njeno zdravstveno stanje nije upućivalo na skorbu smrt;
- da je ostaviteljici pozlilo noću 8/9. siječnja 2000., te da joj je 9. siječnja 2000. u 1,06 pružena intervencija po Hitnoj pomoći Z.;
- da tužiteljica u vrijeme te intervencije nije bila u stanu u Z., ..., jer je prenoćila kod svekra u D., odakle se ujutro 9. siječnja 2000. (nedjelja) vratila;
- da je ostaviteljica tužiteljicu po dolasku obavijestila da se ne osjeća dobro, da je noću već tražila liječničku pomoć, te je od tužiteljice zatražila da pozove njene prijatelje T. i A. F.;
- da je pred A. i T. F., koji su kod ostaviteljice bili oko 10,30 sati, ostaviteljica, koja je bila slaba i tiha, ali razgovijetna, izjavila da osjeća da umire i da svoj stan i kuću u B. ostavlja tužiteljici;
- da je kod ostaviteljice istog dana u 11,37 ponovno intervenirala Hitna pomoć, te je preporučena hospitalizacija, koju je ostaviteljica odbila, a izjavu o odbijanju za nju potpisala tužiteljica;
- da je istog dana u 14 sati ostaviteljica umrla.

Revizijski sud, na temelju takvih činjenica, prihvaća pravnu ocjenu suda drugog stupnja da su u konkretnom slučaju postojale izuzetne prilike, i u subjektivnom i u objektivnom smislu, za izjavu usmene oporuke u smislu čl. 78. st. 1. Zakona o nasljeđivanju („Narodne novine“, broj 52/71., 47/78. i 56/00.). U tom smislu prihvaća se obrazloženje suda drugog stupnja koje glasi: „I po ocjeni ovog suda naglo pogoršanje zdravstvenog stanja oporučiteljice, opća slabost koja ju je onemogućavala kao pismenu osobu da osobno sastavi oporuku, pa čak i da se potpiše (nije mogla potpisati ni odbijanje hospitalizacije), njeno predosjećanje skore smrti koja je i nastupila tri sata po usmenom oporučivanju, opravdavaju pristupanje izjavi posljednje volje u formi usmene oporuke, kao bližeg, jednostavnijeg i manjeg napor-nog postupka u usporedbi s pisanom oporukom.“

Činjenica da su oporučiteljica i tužiteljica zajedno živjele u stanu u vlasništvu oporučiteljice od 1991. do 2000., ne oduzima pravo oporučiteljici da, u izvanrednim okolnostima koje su nastale, izjavi usmenu oporuku u korist tužiteljice, niti je to razlog da takva oporuka ne bude pravno valjana. Naime, pogrešno smatraju tuženici da je upitna pravna valjanost usmene oporuke samo zbog činjenice da je u nekim drugim, redovitim prilikama oporučiteljica mogla izjaviti svoju posljednju volju u obliku pisane oporuke, te da je za to imala priliku kroz devet godina koliko su oporučiteljica i tužiteljica živjele u istom stanu.

Nadalje, činjenica da je u potvrdi Hitne pomoći iz Z. od 7. srpnja 2000. navedeno da je poziv za intervenciju 9. siječnja 2000. u 11,37 sati uputila susjeda nije odlučan za rezultat ovog parničnog postupka, kako to pogrešno smatraju revidenti. To zato jer nije odlučno tko je pozvao hitnu pomoć, već tko je bio u stanu sada pokojne M. J. u vrijeme kad je ona usmeno izjavila svoju posljednju volju (9. siječnja 2000. oko 10,30 sati). Utvrđeno je da su u to vrijeme u stanu bili A. F. i T. F., kao svjedoci usmene oporuke.

Nije, dakle, osnovan ni revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava kojega tuženici ističu pozivom na čl. 385. st. 1. t. 3. ZPP-a.

Zbog toga je valjalo odlučiti kao u izreci ove presude (čl. 393. ZPP-a).

U Zagrebu, 26. ožujka 2008.

Predsjednica vijeća:

Ljubica Munić, v.r.

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Ocijenjeno je da nisu postojale izuzetne prilike koje bi opravdavale izjavljivanje posljednje volje usmeno pred svjedocima kad je oporučitelj, koji zbog bolesti nije bio u stanju pisati, mogao posljednju volju izjaviti u obliku sudske oporuke ili pisane oporuke pred svjedocima.

Broj: Rev 127/07-2

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca mr. sc. Jasne Brežanski, kao predsjednice vijeća, Stanka Jesenkovića, Ivke Zlokić, Nenada Perina i Aleksandra Peruzovića, kao članova vijeća, u pravnoj stvari I. tužitelja O. H. iz K., II. tužiteljice V. H. iz D., i III. tužitelja M. K. iz S., koje zastupa Z. Ž., odvjetnica u Z., protiv tuženika M. G. iz Z., kojeg zastupa M. M., odvjetnik iz Z., radi utvrđenja, rješavajući reviziju tuženika izjavljenu protiv pravomoćne presude Županijskog suda u Zagrebu broj Gž-2001/06 od 6. lipnja 2006., kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Zagrebu broj P-7876/97 od 25. listopada 2005., u sjednici održanoj 27. prosinca 2007.,

p r e s u d i o j e:

Odbija se revizija tuženika kao neosnovana.

Odbacuje se dopuna revizije tuženika od 10. listopada 2006. kao nepravodobna.

Obrazloženje

Presudom suda drugog stupnja potvrđena je presuda suda prvog stupnja kojom je utvrđeno da nije pravno valjana usmena oporuka pok. Š. P. rođene H. od 11. rujna 1996. i naloženo tuženiku da naknadi tužiteljima parnični trošak u iznosu od 18.827,04 kn.

Protiv ove pravomoćne drugostupanjske presude tuženik je izjavio reviziju zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i zbog pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se ona preinači tako da se tužbeni zahtjev odbije ili da se obje nižestupanjske presude ukinu i predmet vrati na ponovno suđenje sudu prvog stupnja.

Tužitelji su podnijeli odgovor na reviziju, s prijedlogom da se pravovremena revizija tuženika odbije kao neosnovana, a nepravovremena dopuna revizije tuženika odbaci.

Revizija nije osnovana.

Postupak pred nižestupanjskim sudovima proveden je u skladu s odredbama Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", broj: 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03 – u daljnjem tekstu: ZPP), pa nije opravdan revizijski razlog bitne povrede odredaba parničnog postupka.

U pobijanoj presudi nema takvih proturječnosti ni drugih nedostataka zbog kojih se ona ne bi mogla ispitati, pa nije učinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 11. ZPP-a.

Nije se ostvario ni revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava.

U postupku je utvrđeno:

- da je Š. P. više godina živjela u izvanbračnoj zajednici (oko 30-ak godina) sa M. G.;
- da je Š. P. dana 11. rujna 1996. pred svjedocima V. B. i D. B. dala izjavu da stan u kojem stanuje ostavlja svom nevjenčanom mužu M. G.;
- da je Š. P. nakon date izjave pred svjedocima umrla 14. rujna 1996., dakle nakon tri dana;

- da su tužitelji rješenjem prvostupanjskog suda broj O-8020/96 upućeni na parnicu protiv tuženika (sina M. G. koji je umro 24. srpnja 2000.) radi utvrđivanja da usmena oporuka pok. Š. P. od 11. rujna 1996. nije istinita i pravno valjana iz razloga što nisu postojali uvjeti za sačinjavanje usmene oporuke;
- da je ostaviteljica bolovala od artritisa, te su joj otjecale i boljele noge i imala je kvrgave ruke, bila je naglašene debljine, imala je vidljive znakove degenerativnih promjena na zglobovima šaka, koljenima i na gležnjevima, a mjesec dana prije smrti bila je vezana za krevet;
- da je ostaviteljica sve do svoje smrti bila u psihički normalnom stanju kontaktibilna i potpuno prisebna;
- da ostaviteljica zbog bolesnih ruku nije bila u stanju napraviti oporuku, ali je mogla diktirati sadržaj oporuke.

Ostaviteljica je po nalaženju sudova u vrijeme kad je sačinjavala usmenu oporuku imala mogućnost sačiniti sudsku ili pismenu oporuku pred svjedocima.

Sudovi zaključuju da nisu postojale izuzetne prilike koje bi upućivale na činjenicu da ostaviteljica nije bila u mogućnosti napraviti pismenu oporuku.

Takav zaključak sudova je pravilan, pa ga prihvata i ovaj sud.

Prema naime odredbi čl. 78. st. 1. Zakona o nasljeđivanju oporučitelj može izjaviti svoju posljednju volju usmeno pred svjedocima samo ako uslijed izuzetnih prilika nije u mogućnosti da napravi pismenu oporuku.

Ostaviteljica je u mogućnosti napraviti pismenu oporuku, ona je dva ili tri tjedna razgovarala sa šogorom tuženika koji je odvjetnik, te je ostaviteljici savjetovao da može sastaviti pismenu oporuku pred svjedocima ili sudom, kad ne može pisati zbog bolesnih ruku. S obzirom da je bila u psihički normalnom stanju kontaktibilna i prisebna mogla je tražiti da joj u kuću dođe odvjetnik ili javni bilježnik, pa i sudac ako sama nije mogla doći da joj se pravilno sačini odgovarajuća oporuka.

Sudovi su prema tome pravilno primijenili materijalno pravo kad su prihvatili tužbeni zahtjev tužitelja i utvrdili da predmetna usmena oporuka nije pravno valjana.

Utvrđeno je tako da ne postoje razlozi zbog kojih je revizija izjavljena, pa je na temelju odredbe čl. 393. ZPP-a revizija tuženika odbijena kao neosnovana.

Prema odredbi čl. 382. st. 4. ZPP-a revizija se izjavljuje u roku od 30 dana od dostave drugostupanjske presude. I dopuna reviziji mora biti podnesena unutar tog zakonskog roka za podnošenje revizije.

Kako je drugostupanjska presuda dostavljena 18. srpnja 2006. punomoćnici tuženika, a dopuna revizije podnesena 10. lipnja 2006., dakle nepravovremeno, pa ju je temeljem čl. 392. st. 1. ZPP-a trebalo odbaciti.

U Zagrebu, 27. prosinca 2007.

Predsjednica vijeća:
mr. sc. Jasna Brežanski, v.r.

* * *

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B
Broj: Rev 160/07-2

Prema čl. 78. st. 1. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine", broj 52/71, 77/78 i 56/00 – dalje: ZN) oporučitelj može izjaviti svoju posljednju volju usmeno pred dva svjedoka samo ako uslijed izuzetnih prilika nije u mogućnosti napraviti pismenu oporuku. Kako su sudovi pravilno ocijenili da nisu postojale izuzetne prilike niti u objektivnom, a niti u subjektivnom smislu koje su onemogućavale pok. N. P. da napravi pismenu oporuku, odbijanjem tužbenog zahtjeva pravilno su primijenili materijalno pravo odredbe čl. 78. st. 1. ZN.

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Ivica Crnića, kao predsjednika vijeća, Damira Mratovića, Ljubice Munić, mr. sc. Lucije Čimić i Željka Glušića, kao članova vijeća, u pravnoj stvari I-tužitelja Đ. K. iz K., i II-tužiteljice B. B. iz Z. – D., oboje zastupani po punomoćniku M. M., odvjetniku u Z., protiv I-tuženika I. P. iz K., i II-tuženice A. Z. iz K., oboje zastupani po punomoćniku B. G., odvjetniku u K., radi utvrđivanja postojanja i valjanosti usmene oporuke, odlučujući o reviziji tužitelja Đ. K. i B. B. protiv pravomoćne presude Županijskog suda u Zagrebu posl. br. Gž-898/06-2 od 16. svibnja 2006., kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Sesvetama posl. br. P-208/04. od 6. listopada 2005., u sjednici održanoj dana 14. ožujka 2007.,

p r e s u d i o j e:

Revizija I-tužitelja Đ. K. i II-tužiteljice B. B. odbija se kao neosnovana.

Obrazloženje

Prvostupanjskom presudom odbijen je tužbeni zahtjev na utvrđenje da postoji valjana usmena oporuka ostavitelja N. P. iz K., kojom je ostavitelj N. P. dana 9. svibnja 2002. izjavio svoju posljednju volju pred svjedocima S. P. i A. P., oboje iz K., i kojom je svu svoju imovinu ostavio Đ. K. iz K., i B. B. iz Z., na jednake dijelove (t. I. izreke). T. Đ. K. i B. B. naloženo je da solidarno plate tuženima I. P. i A. Z. troškove postupka u iznosu 16.071,40 kn (t. II. izreke).

Drugostupanjskom presudom odbijena je kao neosnovana žalba I i II tužitelja i potvrđena prvostupanjska presuda.

Protiv pravomoćne drugostupanjske presude I-tužitelj Đ. K. i II-tužiteljica B. B. izjavili su reviziju, zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predlažu da revizijski sud prihvati reviziju i obje nižestupanjske presude ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

I i II-tuženici nisu odgovorili na reviziju tužitelja.

Revizija I-tužitelja Đ. K. i II-tužiteljice B. B. nije osnovana.

Revizijski sud ispitao je pobijanu presudu u onom dijelu kojim se ona pobija revizijom i u granicama razloga određeno navedenih u reviziji (čl. 392. a) Zakona o parničnom postupku - "Narodne novine", broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03 i 88/05 – dalje: ZPP).

Nije ostvarena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 11. ZPP na koju se ukazuje revizijom, jer presuda nema nedostataka zbog kojih se ne može ispitati. U presudi su navedeni razlozi

o odlučnim činjenicama, ti razlozi nisu nejasni, niti proturječni i ne postoji proturječnost o odlučnim činjenicama između onoga što se u razlozima presude navodi o sadržaju isprava i iskaza (svjedoka) danim u tijeku postupka, i samih tih isprava i iskaza.

U postupku koji je prethodio reviziji utvrđeno je da je u času sastavljanja navodne usmene oporuke (9. svibnja 2002.) sada pok. N. P. bio u ubrojivom stanju, da je bio pokretan, da je znao čitati i pisati, da je kontaktirao s više osoba, da su mu telefon i liječnička pomoć bili lako dostupni, da se tog dana nije obratio za liječničku pomoć, što je objektivno mogao. Nadalje, utvrđeno je da je sada pok. N. P. sutradan sa II-tužiteljicom B. B. otišao na tržnicu i da je sve bilo u redu te da je liječničku pomoć tražio tek 11. svibnja 2002. Iz iskaza svjedoka M. P., prvog susjeda pok. N. P., koji o ovim stvarima ima mnogobrojna i pouzdana saznanja, proizlazi da je ostavitelj kad ga je posjetio u bolnici u N. M. bio u svjesnom stanju. Iskazu tog svjedoka prvostupanjski sud je poklonio punu vjeru, a iz istog proizlazi da je pok. N. P. i kasnije mogao sačiniti oporuku u jednom od drugih valjanih oblika.

Iz tih utvrđenja pravilno sudovi nižeg stupnja ocjenjuju da na strani pok. N. P. 9. svibnja 2002. nisu postojale izuzetne prilike u subjektivnom smislu koje bi ga onemogućavale da napravi oporuku u jednom drugom valjanom obliku (vlastoručnu oporuku, pisanu oporuku pred svjedocima ili javnu oporuku), a isto je mogao i slijedećeg dana 10. svibnja 2002. umjesto da je otišao na tržnicu s II-tužiteljicom B. B.

Naime, sudovi su ocijenili da nisu postojale izuzetne prilike odnosno izvanredne okolnosti u subjektivnom smislu koje podrazumijevaju zdravstveno stanje oporučitelja ili općenito njegovo subjektivno stanje koje ga sprečava da sačini oporuku u jednom, drukčijem pravno valjanom obliku.

Osim toga, pravilno su sudovi nižeg stupnja ocijenili da nisu postojale ni izuzetne prilike izvanredne okolnosti u objektivnom smislu (vremenske nepogode, ratno stanje, i njima srodne okolnosti) koje bi onemogućavale pok. N. P. da sačini oporuku u jednom od drugih valjanih oblika. Pored toga pravilno sudovi zaključuju da stranke u postupku nisu tvrdile niti dokazivale da bi 9. svibnja 2002. postojale izuzetne prilike, odnosno izvanredne okolnosti koje bi u objektivnom smislu onemogućavale pok. N. P. da napravi pisanu oporuku ili oporuku u drugom valjanom obliku.

Slijedom navedenog pravilno su nižestupanjski sudovi ocijenili provedene dokaze po utvrđenju svih činjenica odlučnih za ishod ovog odnosa među strankama, pa revidenti nisu doveli u sumnju pravilnost ocjene izvedenih dokaza.

Prema čl. 78. st. 1. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine", broj 52/71, 77/78 i 56/00 – dalje: ZN) oporučitelj može izjaviti svoju posljednju volju usmeno pred dva svjedoka samo ako uslijed izuzetnih prilika nije u mogućnosti napraviti pismenu oporuku.

Kako su sudovi pravilno ocijenili da nisu postojale izuzetne prilike niti u objektivnom, a niti u subjektivnom smislu koje su onemogućavale pok. N. P. da napravi pismenu oporuku, odbijanjem tužbenog zahtjeva pravilno su primijenili materijalno pravo odredbe čl. 78. st. 1. ZN.

Ne postoji, dakle ni revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava iz čl. 385. st. 1. toč. 3. ZPP-a, kako to smatraju revidenti.

Na temelju čl. 393. ZPP-a odlučeno je kao u izreci ove presude.

U Zagrebu, 14. ožujka 2007.

Predsjednik vijeća:

Ivica Crnić, v.r.

* * *

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B
Broj: Rev 1071/06-2

Odredbom iz čl. 78. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine" broj 52/71 i 47/78 – dalje ZN) propisano je da oporučitelj može izjaviti svoju posljednju volju usmeno uz dva svjedoka samo ako uslijed izuzetnih prilika nije u mogućnosti da napravi pismenu oporuku, s time da usmena oporuka prestaje važiti kad protekne 30 dana od prestanka izuzetnih prilika u kojima je napravljena.

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Stanka Jesenkovića, kao predsjednika vijeća, te mr. sc. Jasne Brežanski, Davorke Lukanović-Ivanišević, Ivke Zlokić i Nenada Perina, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice Z. M. iz Z., zastupane po punomoćnicima M. O. i D. O., odvjetnicima u Z., protiv tuženika 1. B. V. i 2. Z. V., oba iz Z., SR S., zastupanih po punomoćniku O. R., odvjetniku u Z., radi utvrđenja, rješavajući reviziju tužiteljice izjavljenu protiv pravomoćne presude Županijskog suda u Zagrebu, broj Gž-2854/04-2 od 04. listopada 2005. , kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Zagrebu, broj P 859/00 od 02. lipnja 2003. , u sjednici održanoj dana 3. srpnja 2007. ,

p r e s u d i o j e :

Odbija se revizija tužiteljice kao neosnovana.

Obrazloženje

Presudom suda prvog stupnja u toč. I. izreke odbijen je tužbeni zahtjev tužiteljice kojim je tražila da se utvrdi da je usmena oporuka sada pok. V. G. iz Z., ..., izjavljena 19. travnja 1999. pred svjedocima I. M. i Š. T. istinita i pravno valjana te da joj tuženici solidarno naknade parnični trošak.

U toč. II. izreke naloženo je tužiteljici platiti tuženicima troškove parničnog postupka u iznosu od 3.275,00 kn sa zakonskom zateznom kamatom tekućom od dana donošenja ove presude do isplate, u roku od 15 dana pod prijetnjom ovrhe.

Presudom suda drugog stupnja odbijena je žalba tužiteljice kao neosnovana, pa je gore navedena presuda suda prvog stupnja potvrđena

Protiv pravomoćne presude suda drugog stupnja reviziju je izjavila tužiteljica pozivajući se na revizijske razloge bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predložila je da se revizija prihvati i nižestupanjske presude preinače tako što bi se tužbenom zahtjevu udovoljilo, a tuženicima naložilo naknaditi parnični trošak tužiteljici, a podredno da se nižestupanjske presude ukinu i predmet vrati na ponovno suđenje.

Odgovor na reviziju nije podnesen, a nadležni se državni odvjetnik o reviziji nije izjasnio.

Revizija nije osnovana.

Ispitujući pobijanu presudu u okviru istaknutih revizijskih razloga, a pazeći po službenoj dužnosti na bitnu

povredu odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 10. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine" broj 53/91, 91/92 i 112/99 – dalje ZPP) sukladno čl. 386. ZPP-a, ovaj je revizijski sud utvrdio da nisu ostvareni kako istaknuti revizijski razlozi, tako niti onaj na kojeg ovaj sud pazi po službenoj dužnosti.

Suprotno reviziji, nižestupanjske presude sadrže jasne razloge o odlučnim činjenicama, ti razlozi nisu proturječni i nerazumljivi i nema proturječja između sadržaja zapisnika i danih iskaza svjedoka kao i vještaka u postupku, sa onim što se navodi u obrazloženju nižestupanjskih presuda. Utoliko nije počinjena bitna povreda iz čl. 354. st. 2. toč. 13. ZPP-a na koju se sadržajem revizija poziva.

Suprotno reviziji i materijalno je pravo pravilno primijenjeno kada je tužbeni zahtjev ocijenjen neosnovanim i odbijen.

Naime, odredbom iz čl. 78. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine" broj 52/71 i 47/78 – dalje ZN) propisano je da oporučitelj može izjaviti svoju posljednju volju usmeno uz dva svjedoka samo ako uslijed izuzetnih prilika nije u mogućnosti da napravi pismenu oporuku, s time da usmena oporuka prestaje važiti kad protekne 30 dana od prestanka izuzetnih prilika u kojima je napravljena.

U konkretnom slučaju, u postupku suda prvog stupnja je utvrđeno, a ta je utvrđenja prihvatio i sud drugog stupnja, da su svjedoci Š. T. i I. M. posjetili pokojnicu dana 19. travnja 1999. zbog njezinog lošeg zdravstvenog stanja već od ranije i da je te prigode trpjela bolove i odbijala pozivanje liječnika, s time da je prilikom posjete ležala u krevetu i nije ustajala.

Utvrđeno je da je pokojnica po zvanju inženjerka elektrotehnike, u trenutku i ove posjete bila sposobna oporučivati, da je bila pismena i da se mogla potpisati te da nije patila od neuroloških poremećaja niti imala kljenut, odnosno oduzetost.

Slijedom takvih utvrđenja pravilan je zaključak nižestupanjskih sudova o nepostojanju iznimnih prilika koje bi opravdavale sačinjavanje usmene oporuke, sve i u situaciji tada date izjave da svoju imovinu ostavlja tužiteljici jer da joj i inače pomaže. Naime, iznimne okolnosti koje ima u vidu navedena zakonska odredba a uslijed kojih oporučiteljica ne bi bila u stanju pravovremeno sačiniti pisanu oporuku, nisu u konkretnom slučaju koje bi opravdavale usmeno oporučivanje. Niti smrt oporučiteljice nakon tri dana ne znači postojanje iznimnih okolnosti koje bi usmenu oporuku činile pravovaljanom, jer je smisao odredbe čl. 78. ZN taj, da u trenutku izvjesnosti skore smrti oporučiteljica nema mogućnosti sačiniti pisanu oporuku jer ju u tome sprječavaju okolnosti koje su iznenada i nepredviđeno nastupile. Bolest tužiteljice, bolovi u trbuhu i sama činjenica što je u trenutku posjete ležala u krevetu, pored utvrđene činjenice da je oporučiteljica bila sposobna pisati, ukazuju na nepobitan zaključak da iznimnih okolnosti u konkretnom slučaju nije bilo.

Prema tome, a suprotno reviziji, ukoliko je na strani oporučiteljice i postojala namjera i volja da navedenog dana oporuči, nisu na njezinoj strani postojale iznimne prilike koje ima u vidu prije navedena zakonska odredba, a koje bi spriječile pokojnicu da sastavi pismenu oporuku.

Revizijskim navodima stoga odluka suda nije dovedena u sumnju, zbog čega je reviziju kao neosnovanu valjalo odbiti i tako odlučiti kao u izreci ove presude, pozivom na odredbu iz čl. 393. ZPP-a.

U Zagrebu, 3. srpnja 2007.

Predsjednik vijeća:
Stanko Jesenković, v. r.

* * *

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B
Broj: Rev 697/05-2

Prema odredbi čl. 78. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine", broj: 52/71 i 47/78 – dalje: ZN), je propisano da oporučitelj može izjaviti svoju posljednju volju usmeno pred dva svjedoka samo ako uslijed izuzetnih prilika nije u mogućnosti da napravi pisanu oporuku. Dakle, po navedenoj zakonskoj odredbi pored ostaloga traži se za valjanost usmene oporuke postojanje iznimnih prilika uslijed kojih oporučitelj nije u mogućnosti da sastavi oporuku u drugom zakonom propisanom obliku.

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Stanka Jesenkovića, kao predsjednika vijeća, te Miljenke Vraničar, mr. sc. Jasne Brežanski, Ivke Zlokić i Nenada Perina, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice I. M. C. iz U., A. N.. Y. zastupane po 2-tužiteljici M. C. iz U., A. N.. Y., a obje zastupane po punomoćniku D. V., odvjetniku iz R., protiv tuženice B. C. iz R., zastupane po punomoćniku N. V., odvjetniku iz R., radi osporavanja pravne valjanosti oporuke, rješavajući reviziju tužene protiv pravomoćne presude Županijskog suda u Rijeci od 03. studenog 2004. godine, broj: Gž-2173/04, kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Krku od 13. veljače 2004. godine, broj: P-597/02, u sjednici održanoj dana 17. siječnja 2006. godine,

p r e s u d i o j e:

Revizija se kao neosnovana odbija.

Obrazloženje

Presudom suda prvog stupnja, koja je potvrđena presudom suda drugog stupnja je suđeno:

"I. Utvrđuje se da usmena oporuka pok. T. C. proglašena dana 17. svibnja 1998. godine prema izjavama svjedoka P. S. i M. B. – nije pravno valjana.

II. Tužena je dužna naknaditi parnični trošak tužiteljicama u iznosu od 338.133,54 kn u roku od 15 dana."

Protiv navedene pravomoćne presude suda drugog stupnja pravovremenu, potpunu i dopuštenu reviziju je izjavila tužena zbog bitne povrede odredaba ZPP-a i zbog pogrešne primjene materijalnog prava i predlaže da revizija bude uvažena, pobijana drugostupanjska presuda Županijskog suda u Rijeci ukinuta, kao i prvostupanjska presuda, i predmet vraćen prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje pred drugog suca, odnosno da revizija bude uvažena, pobijana presuda ukinuta i preinačena tako da tužiteljice budu u cijelosti odbijene s tužbom i tužbenim zahtjevom i presuđene na naknadu parničnog troška tuženoj.

Tužiteljice su dostavile odgovor na reviziju tužene i predlažu da revizija kao neosnovana bude odbijena.

Revizija nije osnovana.

Odredbom čl. 392. a) Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", broj: 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03 – dalje: ZPP), je propisano da revizijski sud ispituje pobijanu presudu samo u onom dijelu u kojem se ona pobija revizijom i u granicama razloga određeno navedenih u reviziji.

Revizijom se ukazuje na bitnu povredu odredaba ZPP-a iz čl. 354. st. 1. toč. 11. koja nije ostvarena, jer nižestupanjske presude nemaju nedostataka zbog kojih se ne mogu ispitati. Izreke presuda nisu nerazumljive i ne proturječe same sebi i razlozima datim u obrazloženju iste. Presude sadrže razloge o odlučnim činjenicama, a ti razlozi su jasni i nisu proturječni, a ne postoji proturječnost između onoga što se u razlozima presude navodi o sadržaju isprava ili zapisnika, o iskazima danim u postupku i samih tih isprava ili zapisnika.

Revizijom se ukazuje i na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje. Odredbom čl. 385. ZPP-a su propisani razlozi zbog kojih se može podnijeti revizija, međutim uz razloge zbog kojih se može podnijeti revizija

nije propisano da se ista može podnijeti i zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Razmotrivši rezultate postupka ovaj sud je našao da su niži sudovi kod utvrđivanja odlučnih činjenica odlučili koji će se dokazi izvesti radi utvrđenja takvih činjenica u skladu s ovlaštenjem iz čl. 220. st. 2. ZPP-a, pa kad su postupajući u okviru svojih spomenutih ovlaštenja ocijenili da nema potrebe za izvođenjem određenih dokaza ponuđenih od revidenta i pri tome dali potrebne razloge u smislu odredbe čl. 8. ZPP-a, onda svojim postupanjem nisu ostvarili bitnu povredu ZPP-a iz čl. 354. st. 1. u svezi s odredbom čl. 8. ZPP-a na koju se opisno ukazuje u reviziji. Izvedene dokaze sud je prosudio po slobodnom uvjerenju i pri tome je stečeno uvjerenje opravdao uvjerljivim i logičnim razlozima, pa nije ostvaren revizijski razlog na kojeg se također opisno ukazuje iz odredbe čl. 354. st. 1. u svezi s odredbom čl. 8. ZPP-a.

Neprikladnosti u vođenju postupka dostave poziva, nenavođenje suda drugog stupnja u glavi presude «i dopunske žalbe tužene», nisu od takvog značaja da bi za revidenta bila donijeta povoljnija odluka.

Prijeporno je i u ovom stadiju postupka da li je pravno valjana usmena oporuka pok. T. C. proglašena dana 17. svibnja 1998. godine izjavljena svjedocima P. S. i M. B..

U postupku je utvrđeno:

- da je sad pok. T. C. primljen u bolnicu dana 16. ožujka 1998. godine i da je hospitaliziran zbog naglo natekle otekline desnog stopala i potkoljenice i to s povišenom temperaturom i infektom na stopalu;
- da je nakon početne stabilizacije zdravstvenog stanja kod T. C. nakon 22. ožujka 1998. godine, došlo do naglog pogoršanja zdravstvenog stanja uz kliničku sliku plućne embolije uslijed čega je kod istog dana 23. ožujka 1998. godine nastupila smrt.

Prema odredbi čl. 78. Zakona o nasljeđivanju («Narodne novine», broj: 52/71 i 47/78 – dalje: ZN), je propisano da oporučitelj može izjaviti svoju posljednju volju usmeno pred dva svjedoka samo ako uslijed izuzetnih prilika nije u mogućnosti da napravi pisanu oporuku. Dakle, po navedenoj zakonskoj odredbi pored ostaloga traži se za valjanost usmene oporuke postojanje iznimnih prilika uslijed kojih oporučitelj nije u mogućnosti da sastavi oporuku u drugom zakonom propisanom obliku. Za postojanje iznimnih prilika mjerodavno je vrijeme u kome je učinjena izjava posljednje volje, a ne vrijeme prije toga. Dakle, u konkretnom slučaju je odlučno da li bi sad pok. T. C. dana 17. ožujka 1997. godine bio u takvom stanju i iznimnim prilikama koje ga apsolutno isključuje od mogućnosti sastava pisane oporuke, ili je njegovo stanje bilo takvo da je ipak mogao sastaviti pisanu oporuku bilo vlastoručno ili pak oporuku pred dva svjedoka ili sudsku oporuku odnosno u obliku javnobilježničkog akta.

S obzirom na utvrđenje nižestupanijskih sudova da je u vrijeme kazivanja usmene oporuke sad pok. T. C. bio u takvom stanju da se s njim moglo normalno komunicirati, da je suvislo odgovarao na pitanja, da je bio u takvom stanju da se mogao potpisati, kao i da je svega nekoliko dana ranije tj. 13. ožujka 1998. godine potpisivao ugovore o oročenju devizne štednje, a na sam dan zaprimanja u bolnicu da je u svom stanu u R. u Splitskoj ulici ostavio i vlastoručno pisanu poruku koja se sastojala od nekoliko riječi, kao i da je unatoč visokoj životnoj dobi pa i po dolasku u bolnicu bio u relativno dobrom fizičkom stanju, orijentiran u vremenu i prostoru i da se s njim moglo normalno komunicirati da se mogao i potpisati i po pravnom stajalištu ovog revizijskog suda pravilno su zaključili nižestupanijski sudovi da na strani oporučitelja nisu postojale takve subjektivne i objektivne okolnosti koje bi isključivale mogućnost sastava pisane oporuke, osim toga da nisu postojale ni iznimne prilike zbog kojih pok. T. C. nije mogao sačiniti redovnu oporuku, jer se pok. T. C. nalazio u bolnici u gradu Rijeci, - sjedištu Općinskog suda u Rijeci, te gradu u kojem sjedište ima veliki broj javnih bilježnika radi čega je postojala mogućnost pozivanja u bolnicu suca ili javnog bilježnika ili pak mogućnost sastava pismene oporuke pred dva svjedoka, kakav oblik sačinjenja oporuke je predviđen odredbom čl. 69. ZN.

Utvrdivši da u nazočnom slučaju nisu postojale iznimne prilike (čl. 78. ZN), kao ni takve okolnosti subjektivne naravi zbog kojih bi pok. T. C. bio u nemogućnosti sastaviti redovnu oporuku, to su i po pravnom stajalištu ovog revizijskog suda pravilno zaključili da usmena oporuka pok. T. C. proglašena dana 17. svibnja 1998. godine izjavljena pred svjedocima nije pravno valjana.

Parnični trošak tuženoj je po nižestupanijskim sudovima odmjereno sukladno odredbi čl. 154. st. 1. ZPP-a i u visini propisanoj Tarifom o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika («Narodne novine», broj: 9/94), pa se i u tom dijelu revizija pokazuje neutemeljenom.

Iz iznijetih razloga, temeljem odredbe čl. 393. ZPP-a je odlučeno kao u izreci.

U Zagrebu, 17. siječnja 2006. godine

Predsjednik vijeća:
Stanko Jesenković, v.r.

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B
Broj: Rev 961/07-2

Odredbom čl. 29. st. 1. ZN propisano je da je valjana ona oporuka koja je napravljena u obliku utvrđenim zakonom i uz pretpostavke predviđene zakonom. Odredbom čl. 37. ZN propisano je da oporučitelj može očitovati svoju posljednju volju usmeno pred dva istodobno nazočna svjedoka samo u izvanrednim okolnostima zbog kojih nije u stanju oporučiti ni u jednom drugom valjanom obliku.

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A I R J E Š E N J E

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Katarine Buljan, kao predsjednice vijeća, te Jakoba Miletića, dr. sc. Ivana Kaladića, Gordane Matasić-Špoljarić i Davorke Lukanović-Ivanišević, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja S. S. iz N. S., S., kojeg zastupa punomoćnica M. T., odvjetnica u S. B., protiv 1. tuženika Z. T. iz N. G. i 2. tuženika M. G. iz Z., oboje zastupani po punomoćnici I. P., iz N. G., radi utvrđenja pravovaljanosti oporuke, odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude Županijskog suda u Slavenskom Brodu broj Gž-250/07 od 30. travnja 2007. kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Novoj Gradiški broj P-298/06 od 10. listopada 2006., u sjednici održanoj dana 13. ožujka 2008.,

p r e s u d i o j e:

Revizija tužitelja protiv presude Županijskog suda u Slavenskom Brodu broj Gž-250/07 od 30. travnja 2007. kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Novoj Gradiški broj P-298/06 od 10. listopada 2006. u dijelu u kojem je odbijen tužbeni zahtjev te u odluci o trošku postupka odbija se kao neosnovana.

r i j e š i o j e:

Odbacuje se kao nedopuštena revizija tužitelja protiv presude Županijskog suda u Slavenskom Brodu broj Gž-250/07 od 30. travnja 2007. kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Novoj Gradiški broj P-298/06 od 10. listopada 2006. u dijelu u kojem je odbijen zahtjev tužitelja za oslobođenje od plaćanja sudske pristojbe

Obrazloženje

Prvostupanjskom presudom odbijen je tužbeni zahtjev na utvrđenje da je pismeno vlastoručno sastavljeno dana 19. srpnja 2004. u N. G. na adresi, a potpisano po svjedocima B. B. i Ž. G. te supotpisano po Lj. M., a na kojem pismenu je otisnut rukoznak desnog kažiprsta ruke J. V. njezina oporuka u izvanrednim okolnostima te je u smislu propisa iz čl. 37. u vezi čl. 38. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine", broj 48/03 i 163/03 – dalje: ZN) pravovaljana. Odbijen je i zahtjev tužitelja za naknadu troška postupka i zahtjev za oslobađanje od plaćanja sudskih pristojbi te mu je naloženo da tuženicima naknadi trošak postupka u iznosu od 11.407,00 kn sa zateznom kamatom. Ujedno su tuženici oslobođeni plaćanja sudskih pristojbi.

Drugostupanjski sud je potvrdio prvostupanjsku presudu i odbio zahtjev tuženika za naknadu troška odgovora na žalbu.

Protiv drugostupanjske presude reviziju je podnio tužitelj zbog pogrešne primjene materijalnog prava i predlaže da ovaj sud prihvati reviziju, ukine obje nižestupanjske presude te predmet vrati na ponovno suđenje sudu prvog stupnja pred drugim sucem.

Tuženici nisu odgovorili na reviziju.

Revizija nije osnovana.

Nižestupanjski sudovi odbijaju tužbeni zahtjev kao neosnovan sa ocjenom da pismeno sastavljeno 19. srpnja 2004. u N. G. koji su potpisali svjedoci B. B. i Ž. G. te Lj. M., a na kojem pismenu je otisnut rukoznak desnog kažiprsta ruke J. V. nije oporuka sada pok. J. V. u izvanrednim okolnostima, jer ne ispunjava pretpostavke propisane odredbom čl. 37. ZN za valjanost oporuke u izvanrednim okolnostima.

Odredbom čl. 29. st. 1. ZN propisano je da je valjana ona oporuka koja je napravljena u obliku utvrđenim zakonom i uz pretpostavke predviđene zakonom.

Odredbom čl. 37. ZN propisano je da oporučitelj može očitovati svoju posljednju volju usmeno pred dva istodobno nazočna svjedoka samo u izvanrednim okolnostima zbog kojih nije u stanju oporučiti ni u jednom drugom valjanom obliku.

J. V. je bila pismena, ali je u vrijeme sastavljanja oporuke bila teški duševni bolesnik s organskim psihičkim promjenama tj. staračkom demencijom i u teškom zdravstvenom stanju. Tužitelj nije bio u mogućnosti doputovati u N. G. te je angažirao prijatelje da odvezu njegovu suprugu i kćerku kod oporučiteljice od kojih je jedan sačinio pismenu oporuku na koju je stavljen otisak kažiprsta ruke J. V., a ona je klimanjem glave potvrdila prihvaćanje sadržaja pročitane joj oporuke te su potom oporuku potpisali i svjedoci. Oporučiteljica je kasnije u noći umrla.

Prema tome 19. srpnja 2004. J. V. nije izrazila svoju posljednju volju usmeno pred dva istodobno nazočna svjedoka, nije ni diktirala sadržaj pismena od 19. srpnja 2004. za koje tužitelj tvrdi da predstavlja njezinu usmenu oporuku već je samo klimanjem glave navodno potvrdila prihvaćanje sadržaja pročitanoj joj pismena.

Za valjanost oporuke u izvanrednim okolnostima u ovom predmetu nedostaje osnovna pretpostavka, a to je usmeno očitovana posljednja volja oporučiteljice. Kraj činjenice da je J. V. bila u teškom zdravstvenom stanju te obzirom na tešku bolest od koje je bolovala, a koja se očitovala u staračkoj senilnoj demenciji te kako ista svoju posljednju volju nije očitovala usmeno niti je diktirala sadržaj spornog pismena i po ocjeni ovog suda nisu ispunjene pretpostavke da se pismeno poblizje označeno u izreci prvostupajnske presude smatra usmenom oporukom sada pok. J. V..

Stoga su, i bez obzira na činjenicu da li su postojale izvanredne okolnosti za sastavljanje usmene oporuke, nižestupajnski sudovi pravilno primijenili materijalno pravo kada su odbili tužbeni zahtjev, jer nisu ispunjene pretpostavke predviđene odredbom čl. 37. st. 1. ZN da se pismeno sastavljeno 19. srpnja 2004. u N. G. a na kome je otisak desnog kažiprsta J. V. smatra njezinim oporukom u izvanrednim okolnostima, jer nije napravljena u obliku propisanom zakonom.

Veći dio revizijskih navoda ukazuje na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje što ne predstavlja revizijski razlog kako to proizlazi iz odredbe čl. 385. ZPP-a te se ovaj sud ne osvrće na spomenute revizijske navode.

Iz iznesenih razloga je primjenom odredbe čl. 393. ZPP ovaj sud odbio reviziju kao neosnovanu u dijelu u kojem je odlučeno o tužbenom zahtjevu te o odluci o trošku postupka.

O zahtjevu tužitelja za oslobođenje od plaćanja sudske pristojbe nižestupajnski sudovi su odlučili presudom umjesto rješenjem. Tim rješenjem postupak se pravomoćno ne završava pa stoga protiv dijela drugostupajnske presude kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Novoj Gradiški broj P-298/06 od 10. listopada 2006. u dijelu u kojem je odbijen zahtjev tužitelja za oslobođenje od plaćanja sudske pristojbe revizija nije dopuštena (čl. 400. st. 1. ZPP).

Stoga je ovaj sud u tom dijelu primjenom odredbe čl. 400. st. 3. ZPP-a u svezi odredbe čl. 392. ZPP odbacio reviziju kao nedopuštenu.

U Zagrebu, 13. ožujka 2008.

Predsjednica vijeća:
Katarina Buljan, v.r.

* * *

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B
Broj: Rev 405/05-2

Prema odredbi čl. 78. st. 1. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine", broj 52/71, 47/78) oporučitelj može izjaviti svoju posljednju volju usmeno pred dva svjedoka, samo uslijed izvanrednih okolnosti nije u mogućnosti da napravi pismenu oporuku. U konkretnom slučaju nisu ispunjene pretpostavke iz navedene zakonske odredbe, jer ostaviteljica nije izričito izjavom rasporedila svoju imovinu za slučaj smrti, već je samo govorila o svojoj namjeri da će oporukom ostaviti navedeni stan, a osim toga nisu postojale izuzetne prilike koje bi ostaviteljicu onemogućile da sastavi pismenu oporuku, bilo vlastoručno (čl. 68. Zakona o nasljeđivanju – dalje ZN), bilo pred svjedocima (čl. 69. ZN).

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Katarine Buljan, kao predsjednice vijeća, te Jakoba Miletića, dr. sc. Ivana Kaladića, Gordane Matasić-Špoljarić i mr. sc. Andrije Erakovića, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja 1. F. K., 2. A. K. iz N., C. – koje zastupa V. Š., odvjetnik u Z., protiv tuženika 1. H. K. iz M., koga zastupa B. P., odvjetnica u Z., 2. E. Š. iz V., 3. M. F. iz S., koje zastupa J. K., odvjetnik u V., radi utvrđenja, rješavajući reviziju tužitelja izjavljenu protiv pravomoćne presude Županijskog suda u Zagrebu od 16. prosinca 2003. godine, br. Gž-5282/02-2, kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Zagrebu od 12. rujna 2002. godine, br. P-4679/00., u sjednici održanoj dana 1. lipnja 2005. godine,

p r e s u d i o j e:

Revizija tužitelja odbija se kao neosnovana.

Obrazloženje

Prvostupanjskom presudom odbijen je tužbeni zahtjev za utvrđenje da je pok. B. K. iz Z., rođena 24. prosinca 1928. godine umrla 28. ožujka 1999. godine, sastavila usmenu oporuku dana 28. ožujka 1999. godine, pred svjedocima B. H.-K. iz Z., i T. S.-S. iz Z., te odvjetnikom N. K. iz Z., kojom je ostavila stan u Z. na adresi tužiteljima svakom u 1/2 dijela, te su tužitelji dužni I-tuženiku naknaditi parnične troškove u iznosu od 3.294,00 kn, a II i III-tuženicima u iznosu od 7.428,80 kn.

Drugostupanjskom presudom odbijena je žalba tužitelja i potvrđena prvostupanjska presuda.

Protiv pravomoćne drugostupanjske presude pravovremenu, dopuštenu i potpunu reviziju izjavili su tužitelji zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se nižestupanjske presude ukinu i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju II i III-tuženici su osporili osnovanost revizijskih navoda i predložili da se revizija odbije kao neosnovana, a I-tuženik na reviziju nije odgovorio.

Nadležni državni odvjetnik se o reviziji nije izjasnio.

Revizija nije osnovana.

U postupku je utvrđeno:

- da je sada pok. ostaviteljica B. K.-R. naglo umrla 28. ožujka 1999. godine, u prisutnosti svjedokinje B. H.-K.,

- da je ostaviteljica toga dana pred B. H.-K. i T. S.-S. koje su joj kao prijateljice došle pomoći u pakiranju stvari radi selidbe u drugi stan, govorila da bi stan trebao pripasti tužiteljima, jer je drugi stan koji je pismenom oporukom ostavila tužiteljima prodala, te da će u tu svrhu kontaktirati s odvjetnikom,
- da se tužiteljica koja je inače bila srčani bolesnik toga dana sve do časa smrti dobro osjećala,
- da tada nisu postojale nikakve izvanredne okolnosti u subjektivnom i objektivnom smislu koje bi ostaviteljicu onemogućile da svoju volju izrazi u pismenom obliku.

Zaključivši da je ostaviteljica toga dana samo govorila o svojoj namjeri da će oporukom stan u Ribnjaku 38 ostaviti tužiteljima, a ne i da je dala izričitu izjavu o raspoređivanju svoje imovine, nižestupanjski sudovi su odbili tužbeni zahtjev, a time su materijalno pravo pravilno primijenili.

Prema odredbi čl. 78. st. 1. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine", broj 52/71, 47/78) oporučitelj može izjaviti svoju posljednju volju usmeno pred dva svjedoka, samo uslijed izvanrednih okolnosti nije u mogućnosti da napravi pismenu oporuku.

U konkretnom slučaju nisu ispunjene pretpostavke iz navedene zakonske odredbe, jer ostaviteljica nije izričito izjavom rasporedila svoju imovinu za slučaj smrti, već je samo govorila o svojoj namjeri da će oporukom ostaviti navedeni stan, a osim toga nisu postojale izuzetne prilike koje bi ostaviteljicu onemogućile da sastavi pismenu oporuku, bilo vlastoručno (čl. 68. Zakona o nasljeđivanju – dalje ZN), bilo pred svjedocima (čl. 69. ZN).

Stoga nije osnovan tužbeni zahtjev za utvrđenje da je ostaviteljica 28. ožujka 1999. godine, sastavila usmenu oporuku kojom je stan u Z., ostavila tužiteljima svakom u 1/2 dijela.

Suprotno tvrdnji revidenata drugostupanjski je sud ocijenio navode u njihovoj žalbi protiv prvostupanjske presude, koji su od odlučnog značenja i nije učinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 12. u vezi čl. 375. st. 1. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", broj 53/91, 91/92, 112/99 – dalje ZPP).

Drugostupanjski sud je do zaključka da je ostaviteljica imala samo namjeru oporučno raspolagati sa navedenim stanom, osnovano došao temeljem ocjene izvedenih dokaza u prvostupanjskom postupku, te nije bilo potrebe za održavanje glavne rasprave pred drugostupanjskim sudom.

S obzirom na izvedene dokaze nije bilo neophodno saslušati i vještaka medicinske struke.

Kako nisu ostvareni istaknuti revizijski razlozi, a u postupku pred nižestupanjskim sudovima nije došlo do bitne povrede odredaba parničnog postupka na koju revizijski sud pazi po službenoj dužnosti (čl. 386. ZPP), valjalo je reviziju odbiti kao neosnovanu (čl. 393. ZPP).

U Zagrebu, 1. lipnja 2005.

Predsjednica vijeća:
Katarina Buljan, v.r.

* * *

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B
Broj: Rev 707/04-2

Iznenadna smrt oporučiteljice u razdoblju očekivanja da joj se donese čist papir, ne znači postojanje iznimnih okolnosti koje bi usmenu oporuku činile pravovaljanom, jer je smisao odredbe čl. 78. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine" br. 52/71 i 47/78 – u daljnjem tekstu: ZN), da u trenutku izvjesnosti skore smrti oporučitelj nema mogućnosti sačiniti pisanu oporuku, jer ga u tome sprječavaju okolnosti koje su iznenada i nepredviđeno nastupile. Dugotrajna bolest, amputacija jedne noge, pa i fizička nepokretnost, pored činjenice da je oporučiteljica mogla pisati, želeći samo prepisati već vlastoručno napisanu oporuku, ukazuju da iznimne okolnosti, u smislu navedene zakonske odredbe, nisu postojale. Valja povrh iznijetog naglasiti da oporučne namjere ostaviteljice, izjavljene u obliku razgovora pred jednim svjedokom šest dana prije smrti, a pred drugim večer prije smrti, bez obzira što je smrt nastupila nenadano tijekom noći, nemaju značenje usmene oporuke.

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Petra Milasa, kao predsjednika vijeća, te Ivana Mikšića, Marijana Ramušćaka, Vlatke Potočnjak-Radej i Gordane Gasparini, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja D. M. iz N., zastupanog po I. M., odvjetniku u V., protiv tuženih A. i I. M. iz N., zastupanih po Đ. P., odvjetniku u V., radi utvrđenja pravne valjanosti usmene oporuke, odlučujući o reviziji tužitelja protiv pravomoćne presude Županijskog suda u Vukovaru od 22. travnja 2004. br. Gž-181/04, kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Vinkovcima od 2. listopada 2003. br. P-1361/03, u sjednici održanoj 09. ožujka 2005.,

p r e s u d i o j e :

Odbija se revizija tužitelja kao neosnovana.

Obrazloženje

Drugostupanjskom presudom Županijskog suda u Vukovaru od 22. travnja 2004. br. Gž-181/04 potvrđena je presuda Općinskog suda u Vinkovcima od 2. listopada 2003. br. P-1361/03, kojom je odbijen tužitelj s tužbenim zahtjevom na utvrđenje pravne valjanosti usmene oporuke pok. M. M. od 1. travnja 2002. godine.

Protiv pravomoćne drugostupanjske presude tužitelj je izjavio reviziju iz svih revizijskih razloga, predlažući ukidanje nižestupanjskih presuda vraćanjem predmeta prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Bitnu povredu odredaba parničnog postupka revident nalazi u proturječju razloga drugostupanjske presude s iskazima saslušanih svjedoka, upirući na obrazloženje drugostupanjske presude da je usmena oporuka sačinjena godinu dana prije smrti oporučiteljice, te da je oporučiteljica bila invalid bez noge pet godina prije smrti, iako je prvostupanjski sud utvrdio da je sporna oporuka izjavljena šest dana prije smrti oporučiteljice i da je ista bila invalid bez noge pet mjeseci prije smrti.

Pogrešnu primjenu materijalnog prava revident nalazi u stajalištu sudova da nisu postojale iznimne okolnosti koje bi činile usmenu oporuku pravovaljanom, ustrajući u vlastitom stajalištu da su invalidnost i nepokretnost oporučiteljice one iznimne okolnosti koje opravdavaju sačinjenje usmene oporuke, a što naročito proizlazi iz činjenice da je molila svjedoke oporuke da joj pribave papir za oporuku, a što oni nisu na vrijeme učinili.

Primjerak pravovremene, potpune i dopuštene revizije prvostupanjski je sud primjenom odredbe čl. 390. st. 1. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine" br. 53/91, 91/92, 112/99 i 117/03 – u daljnjem tekstu: ZPP) dostavio protivnoj stranci na odgovor i Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske ovlaštenom na podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti.

U odgovoru na reviziju tuženici pobijaju revizijske navode i predlažu njeno odbijanje kao neosnovane, dok se Državno odvjetništvo Republike Hrvatske nije izjasnilo o podnijetoj reviziji.

Revizija tužitelja nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja da se usmena oporuka njegove majke, oporučiteljice M. M., koju je izjavila pred svjedocima 1. travnja 2002., utvrdi pravno valjanom.

U postupku je utvrđeno da je M. M. umrla 7. travnja 2002. nakon višegodišnjeg pobolijevanja izazvanog šećernom bolešću i amputacijom jedne noge pet mjeseci prije smrti, da je šest dana prije smrti, dakle 1. travnja 2002. svjedokinji A. A. rekla da se samo njezin sin D. brine za nju, pa će mu ostaviti svoj dio kuće, da je to i inače često govorila, da je u tom smislu sastavila i pisanu oporuku, koju nije potpisala, jer je molila da joj donesu papir kako bi je mogla čitko prepisati i potpisati. Utvrđeno je također da je svjedokinja A. A. imala namjeru donijeti papir 8. travnja 2004., ali je oporučiteljica umrla dan ranije, dakle 7. travnja 2002. godine. Svjedokinji J. P. je također dulje vrijeme govorila da želi svoj dio kuće ostaviti sinu D., a to je ponovila i večer prije smrti, no nitko nije očekivao da će te noći preminuti.

Sudovi su odbili tužbeni zahtjev stajalištem da dugogodišnja bolest oporučiteljice i amputacija jedne noge pet mjeseci prije smrti nisu iznimne okolnosti koje bi opravdavale pravovaljanost usmene oporuke, tim više što razgovori svjedoka s oporučiteljicom u različite dane i njene izjave da je notirala tekst oporuke, pa ga još mora čitko prepisati i potpisati, ne upućuju na zaključak da je usmena oporuka uopće izjavljena.

Neosnovane su revizijske tvrdnje o proturječju razloga drugostupanjske presude sa stanjem spisa, jer iako proturječja, na koja ukazuje revident, postoje, ona nisu od odlučnog značenja za pravilno presuđenje ove pravne stvari. Naime, kad je u postupku utvrđeno da je oporučiteljica često govorila kako će svoj dio kuće ostaviti sinu D. (ovdje tužitelju), takve izjave je dala odvojeno, u razgovoru sa svjedokinjom A. A. šest dana prije smrti, a s J. P. večer prije smrti, onda je potpuno neodlučno da li je takve razgovore vodila i godinu dana prije smrti, kako doista pogrešno navodi drugostupanjski sud, i da li joj je jedna noga bila amputirana pet godina ili pet mjeseci prije smrti. Stoga bitne povrede odredaba parničnog postupka, na koje ukazuje revident, nisu ostvarene.

Ni materijalno pravo nije pogrešno primijenjeno stajalištem o nepostojanju iznimnih okolnosti koje bi opravdavale pravnu valjanost usmene oporuke, jer invalidnost oporučiteljice koja se sastojala u amputaciji jedne noge pet mjeseci prije smrti i u poodmaklom stadiju šećerne bolesti u zadnjih nekoliko godina, nisu takve iznimne okolnosti uslijed kojih oporučiteljica ne bi bila u stanju pravovremeno sačiniti pisanu oporuku. Dokaz tome je i činjenica da je oporučiteljica vlastoručno napisala tekst oporuke, ali ga nije potpisala, želeći to prepisati na čisti papir, kojeg joj je trebala za par dana donijeti A. A..

Iznenadna smrt oporučiteljice u razdoblju očekivanja da joj se donese čist papir, ne znači postojanje iznimnih okolnosti koje bi usmenu oporuku činile pravovaljanom, jer je smisao odredbe čl. 78. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine" br. 52/71 i 47/78 – u daljnjem tekstu: ZN), da u trenutku izvjesnosti skore smrti oporučitelj nema mogućnosti sačiniti pisanu oporuku, jer ga u tome sprječavaju okolnosti koje su iznenada i nepredviđeno nastupile. Dugotrajna bolest, amputacija jedne noge, pa i fizička nepokretnost, pored činjenice da je oporučiteljica mogla pisati, želeći samo prepisati već vlastoručno napisanu oporuku, ukazuju da iznimne okolnosti, u smislu navedene zakonske odredbe, nisu postojale.

Valja povrh iznijetog naglasiti da oporučne namjere ostaviteljice, izjavljene u obliku razgovora pred jednim svjedokom šest dana prije smrti, a pred drugim večer prije smrti, bez obzira što je smrt nastupila nenadano tijekom noći, nemaju značenje usmene oporuke.

Stoga odbijanjem tužbenog zahtjeva na utvrđenje da je usmena oporuka oporučiteljice M. M. od 01. travnja 2002. pravno valjana, materijalno pravo nije pogrešno primijenjeno.

Kako nisu ostvareni revizijski razlozi bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, na koje ukazuje revident, kao ni oni na koje revizijski sud primjenom odredbe čl. 386. ZPP-a, glede bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 10. ZPP-a i pravilne primjene materijalnog prava, pazi po službenoj dužnosti, valjalo je na temelju odredbe čl. 393. ZPP-a odbiti reviziju tužitelja kao neosnovanu.

U Zagrebu, 9. ožujka 2005. godine

Predsjednik vijeća:

Petar Milas, v. r.

REPUBLIKA HRVATSKA
 VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
 Z A G R E B
 Broj: Rev 597/03-2

Odredbom čl. 78. st. 1. ZN propisano je da oporučitelj može izjaviti svoju posljednju volju usmeno pred dva svjedoka samo ako uslijed iznimnih prilika nije u mogućnosti sastaviti pismenu oporuku. U skladu sa tom zakonskom odredbom za pravnu valjanost usmene oporuke moraju biti ispunjene slijedeće pretpostavke: - da oporučitelj izjavi svoju posljednju volju (kojom raspolaže svojom imovinom za slučaj smrti) pred dva svjedoka; - da u trenutku takve izjave posljednje volje postoje izuzetne (izvanredne) okolnosti zbog kojih oporučitelj nije u stanju oporučiti ni u jednom drugom valjanom obliku. Dakle, dopuštenost usmene oporuke vezana je uz postojanje određenih izvanrednih prilika, koje moraju ne samo objektivno postojati nego moraju (u određenom konkretnom slučaju) i spriječiti oporučitelja u sastavljanju pismene oporuke.

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
 P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Petra Milasa, kao predsjednika vijeća, te Marijana Ramušćaka, Vlatke Potočnjak-Radej, Gordane Gasparini i Branka Hrvatina, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice V. M. iz Z., koju zastupa punomoćnik T. M.-P. odvjetnica u Z., protiv I-tuženice D. L. iz Z., koju zastupa punomoćnik M. R., odvjetnik u Z., II-tuženice K. P. iz Z., III-tuženice D. P. iz Z., IV-tuženice M. B. iz Z., V-tuženice J. Č. iz Z., VI-tuženika A. S. iz M., VII-tuženika D. M. iz M., kojeg zastupa punomoćnik A. S. iz M., VIII-tuženice J. B. iz S., koju zastupa punomoćnik A. S. iz M., IX-tuženika J. Ž. iz Z., kojeg zastupa punomoćnik M. R., odvjetnik u Z. i X-tuženice E. D. iz Z., koju zastupa punomoćnik M. B. odvjetnica u B., radi utvrđenja da je usmena oporuka ostavitelja pok. D. Ž. od 25. lipnja 1997., a proglašena na zapisniku Općinskog suda u Zagrebu dana 13. studenoga 1997. istinita i pravovaljana, odlučujući o reviziji tužiteljice protiv pravomoćne presude Županijskog suda u Zagrebu od 30. srpnja 2002., br. Gž-4992/99-2, kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Zagrebu od 22. veljače 1999., br. P-4295/98, u sjednici održanoj dana 15. prosinca 2004. godine,

p r e s u d i o j e :

Odbija se revizija tužiteljice kao neosnovana.

Obrazloženje

Drugostupanjskom presudom Županijskog suda u Zagrebu od 30. srpnja 2002., br. Gž-4992/99-2 potvrđena je prvostupanjska presuda Općinskog suda u Zagrebu od 22. veljače 1999., br. P-4295/98 kojom je suđeno:

“I. Odbija se tužbeni zahtjev tužiteljice koji glasi:

‘1. Utvrđuje se da je usmena oporuka D. Ž. kojom je svu svoju imovinu ostavio tužiteljici V. M. istinita i pravovaljana.

2. Tuženi su dužni naknaditi parnični trošak tužiteljici sa zakonskim zateznim kamatama od presuđenja do isplate prema Zakonu o visini stope zakonske kamate, sve u roku od 15 dana, pod prijetnjom ovrhe.’

II. Nalaže se tužiteljici da I-tuženoj, IX-tuženom i X-tuženoj naknadi parnični trošak i to svakom po 610,00 kn i to u roku od 15 dana.”

Protiv pravomoćne drugostupanjske presude tužiteljica je izjavila reviziju zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, predlažući da ovaj sud prihvati reviziju i preinači pobijanu presudu ili podredno istu ukine.

Revizijski razlog bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 1. u vezi sa čl. 298. Zakona o parničnom postupku (“Narodne novine” br. 53/91, 91/92 i 112/99 – u nastavku teksta ZPP) revident obrazlaže

time što je prvostupanjski sud zaključak o neosnovanosti tužbenog zahtjeva “izveo imajući na umu samo činjenice iznesene od stranaka u postupku”, a nije primijenio odredbu čl. 298. ZPP prema kojoj će se predsjednik vijeća postavljajući pitanja i na drugi svrsishodan način brinuti da se u tijeku rasprave iznesu sve odlučne činjenice, da se dopune nepotpuni navodi stranaka o važnim činjenicama, da se označe ili dopune dokazna sredstva koja se odnose na navode stranke i, uopće, da se dadu sva razjašnjenja potrebna da bi se utvrdilo činjenično stanje važno za odluku. Uz to je, tvrdi revident, počinjena i bitna povreda odredbe parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 13. ZPP jer u presudi nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama jer te činjenice zbog neprimjene odredbe čl. 298. ZPP od strane suda, nisu u postupku niti utvrđivane.

Stoga revident nalazi da su ove povrede uzrokovale i pogrešnu primjenu materijalnog prava, zbog čega predlaže da ovaj sud prihvati reviziju i “preinači pobijanu presudu ili podredno istu ukine”.

Primjerak pravovremene, potpune i dopuštene revizije prvostupanjski je sud primjenom odredbe čl. 390. st. 1. ZPP dostavio protivnoj stranci na odgovor i Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske ovlaštenom na podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti.

Odgovor na reviziju nije podnjet, niti se državni odvjetnik izjasnilo o podnijetoj reviziji.

Revizija tužiteljice nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužiteljice da sud utvrdi da usmena oporuka, sada pok. D. Ž., proglašena na zapisniku kod Općinskog suda u Zagrebu od 13. studenoga 1997. postoji i da je pravovaljana.

Na tu parnicu, radi utvrđenja pravne valjanosti usmene oporuke, tužiteljica je upućena rješenjem Općinskog suda u Zagrebu od 7. svibnja 1998. br. O-5930/97.

Sudovi nižeg stupnja odbili su tužbeni zahtjev na utvrđenje pravne valjanosti usmene oporuke, a takvu odluku temelje na utvrđenju da u konkretnom slučaju, u vrijeme kada se tvrdi da je sporna oporuka izjavljena, nisu postojale takve izuzetne prilike koje bi onemogućile oporučitelja sačiniti pismenu oporuku, zbog čega nisu ostvarene pretpostavke za njezinu valjanost propisane odredbom čl. 78. st. 1. Zakona o nasljeđivanju (“Narodne novine” br. 52/71 i 47/78 – u nastavku teksta ZN).

Naime, nižestupanjski su sudovi utvrdili da nemogućnost pronalaska ranije sastavljene pisane oporuke kao razlog zbog kojeg je izjavljena, ovdje sporna, usmena oporuka nema značaj izuzetnih prilika koje bi onemogućavale oporučitelja da sastavi pisanu oporuku.

Takvo utvrđenje sudovi temelje na činjenicama koje je tužiteljica izričito navela u tužbi – da je, sada pok. D. Ž. izjavio usmenu oporuku pred svjedocima jer pisanu oporuku koju je ranije sačinio nije mogao pronaći niti sjetiti se gdje se ona nalazi i upravo na tu, određenu okolnost tužiteljica je u tužbi i predlagala dokaz saslušanjem svjedoka.

Tužiteljica nije niti tijekom prvostupanjskog postupka, pa niti u žalbi protiv presude suda prvog stupnja iznosila drugih tvrdnji o postojanju nekih činjenica iz kojih bi proizlazio zaključak o postojanju drugih konkretnih izvanrednih okolnosti izuzev onih iznesenih u tužbi.

Stoga su nižestupanjski sudovi za svoje odluke dali jasne razloge o odlučnim činjenicama na kojima se presude temelje, a te činjenice proizlaze iz stanja spisa, zbog čega nije počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 13. ZPP na koju ukazuje revizija tužiteljice.

U odnosu na daljnje navode revizije o počinjenoj bitnoj povredi odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 1. u vezi sa čl. 298. ZPP valja ukazati da je prema karakteru odredbe čl. 298. ZPP to povreda koja se može (neprimjenjivanjem te odredbe) učiniti samo u tijeku rasprave u postupku pred prvostupanjskim sudom. Prema odredbi čl. 385. st. 2. ZPP revizija se može izjaviti zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 1. ZPP koja je učinjena u postupku pred drugostupanjskim sudom. Stoga ovaj sud bitnu povredu (iz čl. 354. st. 1 u vezi sa čl. 298 ZPP) na koju ukazuje revizija, a koja bi bila učinjena u postupku pred prvostupanjskim sudom nije razmatrao.

Nije osnovan niti revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava – konkretno čl. 78. ZN.

Naime, odredbom čl. 78. st. 1. ZN propisano je da oporučitelj može izjaviti svoju posljednju volju usmeno pred dva svjedoka samo ako uslijed iznimnih prilika nije u mogućnosti sastaviti pismenu oporuku.

U skladu sa tom zakonskom odredbom za pravnu valjanost usmene oporuke moraju biti ispunjene slijedeće pretpostavke:

- da oporučitelj izjavi svoju posljednju volju (kojom raspolaže svojom imovinom za slučaj smrti) pred dva svjedoka;
- da u trenutku takve izjave posljednje volje postoje izuzetne (izvanredne) okolnosti zbog kojih oporučitelj nije u stanju oporučiti ni u jednom drugom valjanom obliku.

Dakle, dopuštenost usmene oporuke vezana je uz postojanje određenih izvanrednih prilika, koje moraju ne samo objektivno postojati nego moraju (u određenom konkretnom slučaju) i spriječiti oporučitelja u sastavljanju pismene oporuke.

Da li su postojale izuzetne prilike u konkretnom slučaju ocjenjuju sudovi prema okolnostima svakog pojedinog slučaja.

Zaključak nižestupanjskih sudova da u konkretnom slučaju nemogućnost pronalaska ranije sastavljene pismene oporuke nema značaj izuzetnih prilika koje bi onemogućavale oporučitelja da sastavi novu pismenu oporuku je pravilan, pa je slijedom toga i materijalno pravo pravilno primijenjeno, kada je odbijen tužbeni zahtjev kojim se traži utvrđenje da je pravno valjana usmena oporuka (pred dva svjedoka), sastavljena u takvim okolnostima.

Kako nisu ostvareni revizijski razlozi bitne povrede odredbe parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava na koje ukazuje revident, a niti oni na koje ovaj sud primjenom odredbe čl. 386. ZPP-a - glede bitne povrede odredbe parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 10. ZPP i pravilne primjene materijalnoga prava - pazi po službenoj dužnosti, valjalo je na temelju odredbe čl. 393. ZPP-a odbiti reviziju tužiteljice kao neosnovanu.

U Zagrebu, 15. prosinca 2004. godine

Predsjednik vijeća:

Petar Milas, v. r.

* * *

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B
Broj: Rev-769/03-2

Okolnost da svjedoci usmene oporuke nisu odmah napisali izjavu posljednje volje oporučitelja nije od utjecaja na valjanost usmene oporuke.

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Borisa Guttmanna, kao predsjednika vijeća, te Vlatke Potočnjak-Radej, Ivana Mikšića, Marijana Ramušćaka i Petra Milasa, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice J. M. iz A., zastupane po B. P. odvjetnici u O. protiv tuženih T. Š. iz O., zastupane po D. P. odvjetnici u O., K. B. iz N., zastupane po mr. D. M. odvjetniku u O. i V. D. iz N., zastupane po M. B. odvjetnici u O., radi pravne valjanosti usmene oporuke, odlučujući o reviziji tužiteljice protiv pravomoćne presude Županijskog suda u Osijeku od 11. studenog 1999. godine, br. Gž-2135/99, kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Osijeku od 06. rujna 1999. br. P-310/99, u sjednici vijeća održanoj 07. listopada 2003. godine,

p r e s u d i o j e :

Odbija se revizija tužiteljice kao neosnovana.

Obrazloženje

Prvostupanjskom presudom Općinskog suda u Osijeku od 06. rujna 1999. br. P-310/99 odbijena je tužiteljica s tužbenim zahtjevom za utvrđenje usmene oporuke pok. L. Š. pravno valjanom, slijedom čega je obvezna naknaditi tuženicima troškove parničnog postupka.

Drugostupanjskom presudom Županijskog suda u Osijeku od 11. studenog 1999. godine, br. GŽ-2135/99 navedena presuda je potvrđena.

Protiv pravomoćne drugostupanjske presude tužiteljica je uložila reviziju zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predlaže da revizijski sud ukine nižestupanjske presude i vrati predmet prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Revizijski razlog bitne povrede odredaba parničnog postupka revidentica nalazi u suprotnosti razloga pobijanih presuda s izrekom, te nepostojanju razloga o odlučnim činjenicama, što je rezultiralo i pogrešnom primjenom materijalnog prava.

Posebno ističe da oporučitelj – premda sposoban za rasuđivanje i kazivanje posljednje volje - nije objektivno bio u mogućnosti angažirati odvjetnika, sud ili svjedoke za sastav oporuke, dakle da su ostvarene objektivne pretpostavke koje ukazuju na postojanje izvanrednih okolnosti zbog kojih je izjava posljednje volje oporučitelja pravno valjana.

Primjerak pravovremene, potpune i dopuštene revizije prvostupanjski je sud primjenom odredbe čl. 390. st. 1. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine" br. 53/91, 91/92 i 112/99 – u daljnjem tekstu: ZPP) dostavio protivnoj stranci na odgovor i Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske ovlaštenom na podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti.

Odgovor na reviziju nije podniet, niti se Državno odvjetništvo Republike Hrvatske izjasnilo o podnijetoj reviziji.

Revizija tužiteljice nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužiteljice za utvrđenje pravne valjanosti usmene oporuke ostavitelja L. Š., koji je umro 25. veljače 1997. bez pisane oporuke.

U postupku je utvrđeno da je oporučitelj bio dulje vrijeme teško bolestan (karcinom želuca i pluća), uslijed slabosti nepokretan, stalno u krevetu, da je 10-tak dana pred smrt napustio suprugu s kojom je bio u braku 34 godine, zatraživši od tužiteljice kao nećakinje da ga uzme k sebi, što je ova i učinila prenijevši oporučitelja u svoj stan. Prema iskazima saslušanih svjedoka (D. B., T. B., E. F. i J. K.) oporučitelj je tri dana pred smrt, kad su svjedoci bili u posjetu tužiteljici, rekao tužiteljici da sada ima dovoljno svjedoka neka ode po odvjetnika da sačini oporuku kojom svu imovinu ostavlja tužiteljici.

Tužiteljica nije postupila po želji oporučitelja već je za dva dana otišla do odvjetnika i dogovorila da ovaj idućeg dana dođe sačiniti oporuku, ali je do idućeg dana oporučitelj umro.

Sudovi su odbili tužbeni zahtjev radi utvrđenja pravne valjanosti usmene oporuke smatrajući da u konkretnom slučaju nisu postojale izuzetne prilike koje bi usmenu oporuku činile pravovaljanom. Ovakvu odluku sudovi temelje na činjenici da je oporučitelj bio pismen, sposoban za rasuđivanje, dakle u mogućnosti izraziti svoju posljednju volju pred nazočnim svjedocima, što nije učinio. Iz njegovih riječi kojima je pozivao tužiteljicu neka ide po odvjetnika, sudovi zaključuju da je oporuka tek trebala biti sačinjena, pa kako do toga nije došlo, smatraju da nedostaju člankom 78. st. 1. ZN-a propisane pretpostavke pravne valjanosti usmene oporuke.

Ovakvo stajalište nižestupanjskih sudova je pravilno.

Za pravnu valjanost usmene oporuke moraju biti ispunjene zakonom propisane subjektivne i objektivne pretpostavke, a to su prema odredbi čl. 78. st. 1. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine" br. 52/71 i 47/78 – u daljnjem tekstu: ZN), da oporučitelj izjavi svoju posljednju volju pred dva svjedoka (subjektivne pretpostavke) i da postoje izuzetne prilike u tom trenutku koje onemogućuju oporučitelja sačiniti pisanu oporuku (objektivne pretpostavke).

Kako druge pretpostavke za pravnu valjanost usmene oporuke zakon ne propisuje, pogrešno je stajalište nižestupanjskih sudova da usmena oporuka u konkretnom slučaju ne bi bila pravovaljana zato što svjedoci oporuke nisu napisali izjavu posljednje volje oporučitelja, niti je oporučitelj točno nabrojio svoju imovinu i odredio što od toga ostavlja tužiteljici.

Izjava oporučitelja da će tužiteljici ostaviti svu imovinu bila bi dovoljno jasna, jer za pravnu valjanost izjave posljednje volje nije potrebno nabrojanje imovine, kad oporučitelj sve što ima ostavlja jednoj osobi, pa sudovi griješe kad pravne nedostatke sporne oporuke nalaze u njenoj nepreciznosti, zato što oporučitelj nije naveo o kojoj se imovini radi. Ni činjenica što svjedoci nisu odmah sačinili pisanu izjavu posljednje volje oporučitelja ne čini usmenu oporuku nepravovaljanom, kako to izričito propisuje odredba čl. 80. st. 2. ZN-a.

Temeljno pitanje spora je da li su se kritične zgode – tri dana prije smrti oporučitelja – ostvarile, pored subjektivnih, i objektivne pretpostavke za pravnu valjanost usmene oporuke, dakle da li su postojale takve izuzetne okolnosti koje su sprječavale oporučitelja sačiniti pisanu oporuku.

Iako je u postupku utvrđeno da je oporučitelj bio fizički tako slab da nije mogao pisati, da je ležao nepokretan u krevetu, da se sve događalo tri dana prije njegove smrti, da je nazočne molio da idu po odvjetnika kako bi sve što ima ostavio tužiteljici, a tužiteljica nije odmah postupila po želji ostavitelja, ipak sve to nije dovoljno za postojanje izuzetnih prilika u smislu odredbe čl. 78. st. 1. ZN-a.

Oporučitelj je godinama bolovao od karcinoma želuca i pluća, dulje vrijeme je ležao u krevetu, umro je u dobi od 65 godina, pa sve to zajedno upućuje na pravilnost utvrđenja nižestupanjskih sudova da izjava oporučitelja tri dana prije smrti, kako bi tek želio sačiniti oporuku kojom bi svu imovinu ostavio nećakinji (ovdje tužiteljici), ne sadrži elemente izuzetnih okolnosti u smislu odredbe čl. 78. st. 1. ZN-a. Oporučitelj naime nije ni rekao da svu imovinu ostavlja tužiteljici, već da bi to želio učiniti, njegova je izjava stoga izrečena u kondicionalu, pa se ne može smatrati izjavom posljednje volje nego tek namjerom da se to u dogledno vrijeme učini. Kad nazočni svjedoci nisu sačinili oporuku, a mogli su to učiniti odmah, niti je tužiteljica postupila po traženju oporučitelja već je tek za dva dana otišla po odvjetnika i pozvala ga da idućeg dana dođe sačiniti oporuku, a oporučitelj je u međuvremenu umro, onda sve iznijeto ne ukazuje na postojanje izuzetnih prilika koje bi opravdavale pravnu valjanost usmene oporuke.

Stoga odbijanjem tužbenog zahtjeva materijalno pravo nije pogrešno primijenjeno.

Kako nisu ostvareni revizijski razlozi bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava na koje ukazuje revidentica, kao ni oni na koje revizijski sud primjenom odredbe čl. 386. ZPP-a glede bitnih povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 10. ZPP-a i glede pravilne primjene materijalnog prava, pazi po službenoj dužnosti, valjalo je temeljem odredbe čl. 393. ZPP-a odbiti reviziju tužiteljice kao neosnovanu.

U Zagrebu, 07. listopada 2003. godine

Predsjednik vijeća:
Boris Guttman, v.r.

* * *

REPUBLIKA HRVATSKA
 VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
 Z A G R E B
 Broj: Rev-724/00-2

Pogoršanje zdravstvenog stanja oporučiteljice koje je nastupilo nakon sačinjenja predmetne oporuke i to čak više godina iza njenog sačinjenja, ne utječe na valjanost njene oporuke, a to je uostalom i u skladu s odredbom iz čl. 64. st. 3. ZN. Niti činjenice da bi tekst oporuke bio napisan po trećoj osobi, a oporučiteljica ga prepisala svojom rukom, kraj utvrđene činjenice da je u vrijeme pisanja oporuke ona bila sposobna shvatiti značaj onoga što čini, pa i kraj činjenice da u tekstu oporuke na kraju nije u cijelosti ispisana godina sačinjenja oporuke, ali da je uredno napisan unutar sadržaja datum same oporuke, ne dovode u sumnju nižestupanjske odluke i pravni zaključak sudova iznesen u pravcu da bi predmetna oporuka ostaviteljice predstavljala njezinu vlastoručno napisanu i izraženu posljednju volju, datuma koji proizlazi iz sadržaja te oporuke, a pisanu niz godina prije njene smrti.

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
 P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Miroslave Vekić, kao predsjednice vijeća, te Tome Gložinića, Damira Mratovića, Davorke Lukanović-Ivanišević i Petra Milasa, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja D. M. iz V., protiv tuženika Z. T. iz Z., zastupanog po punomoćniku S. Č., odvjetniku iz V., radi utvrđenja pravne nevaljanosti oporuke, rješavajući reviziju tužitelja izjavljenu protiv pravomoćne presude Županijskog suda u Vukovaru od 19. listopada 1999. godine, br. Gž-697/99-3, kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Vinkovcima od 30. ožujka 1999. godine, br. P-890/97., u sjednici održanoj dana 25. rujna 2003. godine,

p r e s u d i o j e:

Odbija se revizija tužitelja kao neosnovana.

Obrazloženje

Presudom suda prvog stupnja u toč. I. izreke tužitelj je odbijen s tužbenim zahtjevom kojim je tražio da se utvrdi da je pravno nevaljana pismena vlastoručna oporuka koju je sačinila oporučiteljica N. M. iz V., te je ujedno tužitelj odbijen sa zahtjevom za naknadu mu parničnog troška.

U toč. II. izreke naloženo je tužitelju naknaditi tuženiku parnični trošak u iznosu od 488,00 kn u roku od 15 dana.

Presudom suda drugog stupnja odbijena je žalba tužitelja kao neosnovana, pa je gore navedena presuda suda prvog stupnja potvrđena, te je tuženik odbijen sa zahtjevom za naknadu mu parničnog troška u postupku po pravnom lijeku.

Protiv pravomoćne presude suda drugog stupnja reviziju je izjavio tužitelj pozivajući se na revizijske razloge bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predlaže da se nižestupanjske presude preinače tako što bi se udovoljilo tužbenom zahtjevu i tuženika obvezalo na naknadu parničnog troška tužitelju zajedno sa troškovima revizije, a podredno da se nižestupanjske presude ukinu i predmet vrati sudu prvog stupnja na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tuženik se ovoj usprotivio smatrajući ju neosnovanom, pa je predložio da se ona odbije.

Nadležni se državni odvjetnik o reviziji nije izjasnio.

Revizija nije osnovana.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama istaknutih revizijskih razloga, a pazeći po službenoj dužnosti na bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 10. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", broj

53/91, 91/92 i 112/99 – dalje: ZPP), sukladno čl. 386. ZPP, ovaj je revizijski sud utvrdio da nisu ostvareni kako istaknuti revizijski razlozi, tako niti onaj na kojega ovaj sud pazi po službenoj dužnosti.

Kada se tužitelj u svojoj reviziji poziva na bitne povrede iz čl. 354. st. 1. u svezi s čl. 7. st. 1., čl. 8. te čl. 250. ZPP, a sadržajno s tim u svezi tvrdeći da nisu potpuno utvrđene činjenice da li je oporučiteljica bila stabilna i sposobna se oduprijeti utjecajima, te činjenice glede vremena i mjesta sačinjena oporuke i krivotvorenosti datuma oporuke, tada se zapravo takvi revizijski navodi svode na osporavanje utvrđenog činjeničnog stanja, a što nije dopušteni revizijski razlog s obzirom na odredbu iz čl. 385. st. 3. ZPP.

Ukoliko bi se pak isticanje bitnih povreda iz čl. 354. st. 1. ZPP, odnosilo na povrede koje bi bile počinjenje pred drugostupanjskim sudom, valja reći da ne predlaže ni takve povrede, jer je drugostupanjski sud ocijenio na valjani način istaknute žalbene navode, a odlučne za ovo presuđenje te dao valjane i neproturječne razloge u prilog odbijanja žalbe tužitelja, a potvrđivanja prvostupanjske presude.

U postupku je i pravilno primijenjeno materijalno pravo kada je tužitelj s tužbenim zahtjevom odbijen.

Naime, u ovome postupku traži se utvrđivanje pravne nevaljanosti oporuke oporučiteljice N. M. iz V., a iz razloga jer da ostaviteljica nije bila sposobna za rasuđivanje u vrijeme sačinjenja oporuke, a zbog toga što je bolovala od arterioskleroze i drugih oboljenja.

Međutim, u postupku suda prvog stupnja je utvrđeno, a koja je utvrđenja prihvatio i sud drugog stupnja, da je doduše pok. N. M. godinama patila od arterioskleroze mozga s time da je u početku tijekom bolesti bio polagan i dugo se zadržavao u tzv. neurasteničnom stadiju sa raznim vrstama smetnji, ali da su njezine intelektualne funkcije bile sačuvane sve do 1986. godine, kada nastupaju pogoršanja, a u zadnje četiri godine života da dolazi do razvijenog stadija sa težim mnestičkim poremećajem i smetnjama inteligencije.

Utvrđeno je da je pokojna sačinila vlastoručnu oporuku dana 15. studenoga 1984. godine, kojom je oporučila za korist svojega sina, a tuženika, a ovom je oporukom ujedno stavila izvan snage ranije sačinjenu oporuku kojom je bila oporučila za korist svoga supruga, a tužitelja.

Slijedom takvih utvrđenja pravilan je zaključak nižestupanjskih sudova da oporuka ostaviteljice ne trpi od nedostataka koji bi je činili nevaljanom po čl. 66. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine", broj 52/71 i 47/78 – dalje ZN).

Pogoršanje njezinog zdravstvenog stanja koje je nastupilo nakon sačinjenja predmetne oporuke i to čak više godina iza njenog sačinjenja, ne utječe na valjanost njene oporuke, a to je uostalom i u skladu s odredbom iz čl. 64. st. 3. ZN.

Niti činjenice da bi tekst oporuke bio napisan po trećoj osobi, a oporučiteljica ga prepisala svojom rukom, kraj utvrđene činjenice da je u vrijeme pisanja oporuke ona bila sposobna shvatiti značaj onoga što čini, pa i kraj činjenice da u tekstu oporuke na kraju nije u cijelosti ispisana godina sačinjenja oporuke, ali da je uredno napisan unutar sadržaja datum same oporuke, ne dovode u sumnju nižestupanjske odluke i pravni zaključak sudova iznesen u pravcu da bi predmetna oporuka ostaviteljice predstavljala njezinu vlastoručno napisanu i izraženu posljednju volju, datuma koji proizlazi iz sadržaja te oporuke, a pisanu niz godina prije njene smrti.

Valjalo je zato u svemu reviziju tužitelja kao neosnovanu odbiti i tako odlučiti kao u izreci ove presude pozivom na odredbu iz čl. 393. ZPP.

U Zagrebu, 25. rujna 2003.

Predsjednica vijeća:
Miroslava Vekić, v.r.

* * *

REPUBLIKA HRVATSKA
 VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
 Z A G R E B
 Broj: Gzz 346/01-2

Odredbom čl. 84. st. 2. ZN propisano je, da je nasljednik na temelju oporuke osoba koju je oporučitelj odredio da naslijedi cjelokupnu njegovu imovinu, ili dio imovine određen prema cijeloj imovini. Prema odredbi čl. 89. ZN nasljednici i druge osobe kojima su oporukom ostavljene neke koristi, dovoljno su određeni ako oporuka sadrži podatke na temelju kojih se može utvrditi tko su oni.

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
 P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu, u vijeću sastavljenom od sudaca Stanka Jesenkovića, kao predsjednika vijeća, te Miljenke Vraničar, Ivke Zlokić, Nenada Perina i mr. sc. Olge Jelčić, kao članova vijeća u pravnoj stvari tužitelja Š. K. iz Š., koga zastupa punomoćnik B. J., odvjetnik u S., protiv tuženice M. K., iz W., koju zastupa punomoćnik M. P., odvjetnik u O., radi utvrđenja ništavosti oporuka, rješavajući zahtjev za zaštitu zakonitosti Državnog odvjetništva Republike Hrvatske od 3. rujna 2001. godine br. G-DO-877/01 protiv pravomoćne presude Županijskog suda u Bjelovaru od 17. svibnja 2001. godine, br. GŽ-386/01-2, kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Orahovici od 24. studenog 2000. godine, br. P-38/00-40, u sjednici održanoj dana 23. rujna 2003. godine,

p r e s u d i o j e :

Odbija se zahtjev za zaštitu zakonitosti Državnog odvjetništva Republike Hrvatske kao neosnovan.

Obrazloženje

Presudom prvostupanjskog suda odbijen je tužbeni zahtjev kojim je predloženo da se utvrdi da su ništave oporuke napisane 18. prosinca 1979. godine i 20. prosinca 1979. godine, a proglašene u ostavinskom postupku u predmetu br. O-133/95, dana 27. ožujka 1997. godine, kojima bi pokretna i nepokretna imovina iza pok. J. K. u O., umrlog 1995. godine, ostala u nasljeđe tuženici. Tužitelj je dužan tuženici naknaditi troškove parničnog postupka u iznosu od 7.600,00 kn.

Drugostupanjskom presudom potvrđena je presuda prvostupanjskog suda.

Državno odvjetništvo Republike Hrvatske podiglo je zahtjev za zaštitu zakonitosti zbog pogrešne primijene materijalnog prava i predložilo je da se nižestupanjske presude preinače i u cijelosti prihvati tužbeni zahtjev.

Na zahtjev za zaštitu zakonitosti nije odgovoreno.

Zahtjev za zaštitu zakonitosti nije osnovan.

Predmet spora u ovom postupku je pitanje valjanosti vlastoručne oporuka sad pok. J. K. od 18. i 20. prosinca 1979. godine napisanih u bilježnici u kojoj je on opisao i svoj životopis, a kojim oporukama je oporučitelj odredio da njegovim nasljednikom ima biti onaj tko tu «knjigu» dobije u ruku. U postupku je utvrđeno da je navedenu bilježnicu oporučitelj ostavio na tavanu zajedničke kuće tuženice i njegove u N., te da ju je pronašla tuženica, koja u toj kući živi.

Prema pravnom shvaćanju nižestupanjskih sudova, iz navedenih oporuka može se sa sigurnošću utvrditi oporučiteljeva volja glede njegova nasljednika u smislu odredbe čl. 89. Zakona o nasljeđivanju (Narodne novine 52/71, 47/78; dalje ZN), zbog čega osporene oporuke nisu ništave.

U zahtjevu za zaštitu zakonitosti je istaknuto, da su nižestupanjski sudovi pogrešno primijenili materijalno pravo, jer da osporena pismena ne mogu predstavljati oporuku, jer u istima uopće nije navedena osoba koja bi oporučitelja

naslijedila, a niti se iz tih pismena može zaključiti koja bi osoba trebala ili ga mogla naslijediti.

Odredbom čl. 84. st. 2. ZN propisano je, da je nasljednik na temelju oporuke osoba koju je oporučitelj odredio da naslijedi cjelokupnu njegovu imovinu, ili dio imovine određen prema cijeloj imovini. Prema odredbi čl. 89. ZN nasljednici i druge osobe kojima su oporukom ostavljene neke koristi, dovoljno su određeni ako oporuka sadrži podatke na temelju kojih se može utvrditi tko su oni.

Iz okolnosti da je u oporuci oporučitelj na nedvojben način odredio da će njegov nasljednik biti osoba koja dođe u posjed knjige koja sadrži oporuke, da je tu knjigu pohranio na tavanu zajedničke kući njega i tuženice u N., koja mu je bila supruga, da prilikom predaje određene osobne dokumentacije, kratko vrijeme prije svoje smrt, svjedokinji N. M., oporučitelj joj nije predao i knjigu sa spornim oporukama iako je tuženica nastavila živjeti u zajedničkoj kući, te da je ugovorom sklopljenim 1990. godine tužitelju darovao svoj suvlasnički dio nekretnina u k.o. D., kako je bilo određeno oporukom od 18. prosinca 1979. godine, stajalište je ovoga suda da je u osporenim oporukama jasno izražena volja oporučitelja, da ga naslijedi osoba koja bude poslije njegove smrti posjedovala navedenu kuću i tako došla u posjed osporenih oporuka i da su postupci oporučitelja nakon sastavljanja oporuka bili u skladu s tako izraženom voljom..

Stoga po ocjeni ovoga suda, nižestupanjski sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo, zbog čega je zahtjev za zaštitu zakonitosti odbijen kao neosnovan na temelju čl. 408. st. 2. u svezi čl. 393. ZPP.

U Zagrebu, 23. rujna 2003. godine

Predsjednik vijeća:
Stanko Jesenković, v. r.

* * *

REPUBLIKA HRVATSKA
 VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
 Z A G R E B
 Broj: Rev 2432/1992-2

Postojanje iznimnih prilika treba ocjenjivati prema trenutku izjave usmene oporuke, a ne prema vremenu prije toga.

R J E Š E N J E

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Ilije Čuljata kao predsjednika vijeća, te Augusta Husineca, Veseljka Šeparovića, Gordane Gasparini i Vladimira Drakulića kao članova vijeća u pravnoj stvari tužitelja 1. K.J. pok. I. i 2. K.P. žene J., oboje iz S., . . ., koje zastupa A.M., odvjetnik iz S., protiv tužene Općine Kaštela, radi utvrđenja, rješavajući reviziju tužitelja protiv pravomoćne presude Okružnog suda u Splitu od 24. siječnja 1992.g. br. Gž 3377/91, kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Splitu od 19. lipnja 1991.g. br. P 915/89, nakon dana 26. siječnja 1993.g.,

r i j e š i o j e:

Prihvaća se revizija tužitelja te se ukida presuda Okružnog suda u Splitu od 24. siječnja 1992.g. br. Gž 3377/91 i presuda Općinskog suda u Splitu od 19. lipnja 1991.g. br. P 915/89, te se predmet vraća sudu prvog stupnja na ponovno suđenje, pred drugim sucem pojedincem.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Okružnog suda u Splitu od 24. siječnja 1992.g. br. Gž 3377/91 odbijena je žalba tužitelja kao neosnovana i potvrđena presuda Općinskog suda u Splitu br. P 915/89 od 19. lipnja 1991.g. kojom je pod I odbijen tužbeni zahtjev tužitelja koji glasi:

“Utvrđuje se da je ostaviteljica pok. L.M. pok. L. izjavila svoju posljednju volju usmenom oporukom pred svjedocima u svojoj kući u K. . par dana prije smrti, koja je svu svoju nepokretnu i pokretnu imovinu ostavila u nasljedstvo tužiteljima K.J. i K.P., s tim da je ta usmena oporuka ostaviteljice istinita, zakonita i pravno valjana, te da je dužna tužena naknaditi tužiteljima parnični trošak.”

Pod II presude suda prvog stupnja usvojen je protutužbeni zahtjev te utvrđeno da ostavinu iza pok. L.M. iz K. . sačinjavaju slijedeće nekretnine: čest. zem. 1428/3, z.u. 1760, čest. zem. 1836/12, 1836/24 i 1904/3, sve zvane S., posjedovni list br. 163 k.o. K... te grobnica na mjesnom groblju u K.... Utvrđuje se da ostavinu pok. L.M. sačinjavaju pokretnine: devizna štedna knjižica IKB Split br. 21454905 na iznos od 31.644,07 DEM, štedna knjižica poštanske štedionice B. br. 4-4826216 na iznos od 180.000 (bivših) dinara, a sve sa pripadajućim zakonskim kamatama, predmeti i pokućstva koji se nalaze u stanu ostaviteljice u K..., br. .. Pod III prvostepene presude utvrđuje se da Općini Kaštela pripada pravo vlasništva pokretnina i nekretnina iz toč. 2. tužbenog zahtjeva te je Općina Kaštela ovlaštena zatražiti i postići upis prava vlasništva na navedenim nekretninama uz istodobno brisanje prava vlasništva sa imena ostaviteljice L.M..

Pod IV dužni su tužitelji tužiteljici u roku od 15 dana i pod prijetnjom izvršenja isplatiti tuženoj na ime parničnog troška iznos od 2.400 HRD.

Protiv citirane pravomoćne presude suda drugog stupnja pravodobno su izjavili reviziju tužitelji zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 1. i 13., bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 1. u vezi čl. 5. i čl. 7. ZPP, kao i čl. 365. st. 3. Zakona o parničnom postupku, te zbog pogrešne primjene materijalnog prava.

Na reviziju tužitelja nije odgovoreno, niti se nadležni javni tužitelj izjasnio o reviziji.

Revizija tužitelja je osnovana.

Neosnovano tužitelji prigovaraju u reviziji da je počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka, jer da je postupak proveden po sucu pojedincu, umjesto vijeću obzirom na veliku vrijednost spora. Naime, tužitelji su očito zaboravili da je između stranaka na ročištu od 27.II.1991.g. sklopljen sporazum da se postupak dalje vodi pred sucem pojedincem, a ne u vijeću.

Ostvaren je revizijski razlog bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 13. Zakona o parničnom postupku (koji je preuzet kao zakon Republike Hrvatske «Narodne novine» br. 53/91), jer su presude sudova nižeg stupnja nerazumljive i ne sadrže podatke o odlučnim činjenicama za rješenje ovog spora.

Tužitelji su u toku postupka i u žalbi predlagali dokaze na okolnosti u kojima je sastavljena usmena oporuka, ali niži sudovi nisu prihvatili ove prijedloge, već je samo na temelju iskaza tužitelja zaključeno da usmena oporuka ostaviteljice nije pravno valjana jer da nisu postojale iznimne prilike pod kojima je ona sastavljena.

Ovakav zaključak sudova nižeg stupnja nema činjeničnog osnova, pa je presuda suda prvog stupnja u tom dijelu nerazumljiva.

Naime, pogrešan je zaključak općinskog suda, a koji prihvaća i okružni sud, da se zdravstveno stanje pok. L.M. ne može smatrati izuzetnom prilikom u smislu njenog neočekivanog i iznenadnog pojavljivanja, kao što se radilo o stanju koje je bilo prisutno dulje vrijeme, te da ukoliko je pok. L.M. doista željela sačiniti oporuku, da za to nije bilo stvarne zapreke da se učini u vidu sastavljanja sudske oporuke ili druge pismene oporuke.

Ovakvo stajalište nižih sudova je pogrešno, jer pitanje iznimnih prilika u kojima se može sastaviti valjana usmena oporuka, treba ocjenjivati prema času sastavljanja usmene oporuke, a ne uzimati u obzir kakve su prilike bile prije odlučivanja ostaviteljice da sačini usmenu oporuku.

Sud prvog stupnja nije saslušao svjedoke usmene oporuke, iako je njihovo saslušanje bilo predloženo na odlučnu okolnost kakve su bile prilike i zdravstveno stanje ostaviteljice u vrijeme sastava usmene oporuke.

Potpuno je nejasno i nerazumljivo upućivanje suda da je ostaviteljica mogla sastaviti pismenu oporuku ili oporuku pred sudom u razdoblju koje je bilo prije odluke ostaviteljice da sastavi usmenu oporuku.

Naime, postavlja se pitanje zašto bi ostaviteljica bila dužna sastaviti oporuku nakon što je nastupilo njezino teško bolesno stanje? Kada će ostaviteljica sastaviti oporuku je pitanje njezine volje, pa ako u tom momentu postoje iznimne prilike, kako ih određuje Zakon o nasljeđivanju, onda je ostvaren jedan od osnovnih uvjeta za valjanost usmene oporuke.

Usmena oporuka prestaje važiti kad protekne 30 dana od prestanka iznimnih prilika u kojima je napravljena (čl. 78. st. 2. Zakona o nasljeđivanju).

U konkretnom slučaju sud je trebao utvrditi i ocijeniti da li su u času kad je ostaviteljica odlučila sastaviti usmenu oporuku postojale iznimne prilike koje propisuje Zakon o nasljeđivanju.

Iz navedenih razloga u ponovljenom postupku općinski sud će saslušati svjedoke usmene oporuke i utvrditi kakvo je zdravstveno stanje oporučiteljice bilo u času sastava usmene oporuke i je li ona u takvom stanju, i u to vrijeme kada je odlučila sastaviti usmenu oporuku, mogla sastaviti pismenu oporuku.

Okolnost da je ostaviteljica prije sastava usmene oporuke bila u mogućnosti sastaviti pismenu oporuku, ne utječe na valjanost usmene oporuke ako su u momentu sastava usmene oporuke postojale iznimne prilike.

U odnosu na protutužbeni zahtjev osnovano tužitelju ukazuju da su sudovi nižeg stupnja pogrešno tumačili odredbe Ugovora o doživotnom uzdržavanju od 18.XII.1985.g., te da su pogrešno zaključili da sve one nekretnine i pokretnine koje nisu taksativno nabrojene u tom ugovoru spadaju u ostavinsku imovinu pok. ostaviteljice.

Prema odredbi čl. 122. st. 1. Zakona o nasljeđivanju, ugovor kojim se jedan ugovornik obvezuje da uzdržava doživotno drugog ugovornika, ili neku treću osobu, a u kome drugi ugovornik izjavljuje da mu ostavlja svu svoju imovinu ili jedan njen dio u nasljedstvo nije ugovor o nasljeđivanju, nego ugovor o otuđenju uz naknadu svih nepokretnih stvari koje pripadaju primaocu uzdržavanja u vrijeme zaključenja ugovora ili određenog dijela tih stvari čija je predaja davaocu uzdržavanja odgođena do smrti primaoca uzdržavanja (ugovor o doživotnom uzdržavanju).

Pod nepokretnim stvarima podrazumijevaju se i one pokretne stvari koje služe za upotrebu i iskorištavanje nepokretnih stvari, kao što su poljoprivredne sprave, alat i stoka (st. 2. istog članka).

Ovim ugovorom mogu biti obuhvaćene i druge pokretne stvari primatelja uzdržavanja, ali je zato potrebno da u ugovoru budu navedene (st. 3. čl. 122. navedenog zakona).

Ugovor 18. prosinca 1985.g., koji ugovorne stranke nazivaju ugovor o doživotnom uzdržavanju, samo u pogledu pokretnina predstavlja ugovor o doživotnom uzdržavanju u smislu citiranog zakonskog propisa, dok je u pogledu nekretnina ugovor na koji se primjenjuju načela općeg imovinskog prava, budući da su stranke ugovorile da vlasništvo nekretnina odmah po sklapanju ugovora prelazi na davaoca uzdržavanja.

Pod toč. IV ugovora navedeno je da primalac uzdržavanja ostavlja u nasljedstvo sve pokretne koje su njeno vlasništvo, izričito i bez ograničenja, a u pogledu nekretnina pod toč. II ugovora stranke pretpostavljaju da je L.M. stvarni zemljišno-knjižni vlasnik i posjednik nekretnina koje se tu spominju, pa se te nekretnine ostavljaju odmah u vlasništvo davaocu uzdržavanja.

Tumačenjem sadržaja cjelokupnog ugovora valja zaključiti da stranke u času sklapanja tog ugovora nisu bile sigurne koje zemljišno-knjižne oznake nose nekretnine koje su vlasništvo primaoca uzdržavanja, pa su samo za neke nekretnine navedene zemljišno-knjižne oznake.

To je vidljivo iz sadržaja ugovora gdje se u početku stava II navodi: «ugovorne stranke složne pretpostavljaju da je L.M. stvarni i zemljišno-knjižni vlasnik i posjednik nekretnina upisanih u ...».

U toku postupka je ostalo nerazjašnjeno pitanje da li su time stranke izrazile volju da u vlasništvo davaoca uzdržavanja prelazi sva nepokretna imovina primateljice uzdržavanja.

Isto tako iz ugovora je vidljivo da je volja stranaka bila da davaoci uzdržavanja naslijede sve pokretne, pa je tumačenjem sadržaja ugovora trebalo ocijeniti da li su odredbe ugovora dovoljno određene, odnosno odredive, da bi se moglo zaključiti da se sve nekretnine vlasništvo primateljice uzdržavanja daju u vlasništvo odmah davaocima uzdržavanja, a sve njene pokretne da prelaze u vlasništvo davaoca uzdržavanja nakon smrti primateljice uzdržavanja.

Iz navedenih razloga sud prvog stupnja će u ponovljenom postupku ocijeniti sadržaj ugovora o doživotnom uzdržavanju od 18.XII.1985.g. te utvrditi je li nakon izvršenja tog ugovora preostala još neka imovina primateljice uzdržavanja koja bi mogla predstavljati njezinu ostavinsku imovinu na koju bi se mogle odnositi odredbe usmene oporuke, pod uvjetom da sud utvrdi da je usmena oporuka pravno valjana.

Dakle, ostvareni su razlozi koje navode tužitelji, pa je temeljem čl. 394. st. 1. Zakona o parničnom postupku valjalo ukinuti nižestepene presude i predmet vratiti sudu prvog stupnja na ponovni postupak pred drugim sucem pojedincem.

U Zagrebu, 26. siječnja 1993.g.

Predsjednik vijeća:

Ilija Čuljat, v.r.

* * *

Županijski sud u Zagrebu - ŽS Zg Gž 4992/1999

Sentenca:

Nemogućnost pronalaska ranije sastavljene pismene oporuke nema značaj izuzetnih prilika, koje onemogućavaju oporučitelja da sastavi pismenu oporuku.

Kratki tekst odluke: “Sud prvog stupnja je odbio tužbeni zahtjev kojim tužiteljica traži da se utvrdi da je usmena oporuka D. Ž. kojom je svu svoju imovinu njoj ostavio, istinita i pravovaljana. Tužbeni zahtjev se zasniva na tvrdnji da je oporučitelj ranije napisao pismenu oporuku kojom je univerzalnom nasljednicom imenovao tužiteljicu, ali da je nije mogao naći niti se sjetiti gdje se ona nalazi, pa je iz tog razloga bio prisiljen i sastaviti usmenu oporuku, kojom svoju imovinu ostavlja tužiteljici. Prema odredbi čl. 78. Zakona o nasljeđivanju (NN 52/71 i 47/78) oporučitelj može izjaviti svoju posljednju volju usmeno pred dva svjedoka samo ako zbog iznimnih prilika nije u mogućnosti sastaviti pismenu oporuku. To znači, da u smislu navedene odredbe ocjena postoje li iznimne prilike i može li se usmenoj oporuci priznati valjanost, ovisi o činjenici da li se oporučitelj nalazio u takvoj situaciji da mu je osobno bilo nemoguće sastaviti pismenu oporuku. Pravilan je zaključak prvostupanjskog suda da i u slučaju da je istinita tvrdnja tužiteljice da je oporučitelj ranije napisao pismenu oporuku koju dan prije smrti nije mogao naći, niti se sjetiti gdje se ona nalazi, nema značaj izuzetnih prilika koje bi ga onemogućile da sastavi pismenu oporuku.”

* * *

5. OPORUKA – RAZNO

REPUBLIKA HRVATSKA

VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Z A G R E B

Broj: Gzz 3/10-2

Prema odredbama čl. 105. st. 1. ZN oporučitelj može uvijek opozvati oporuku u cjelini ili djelomično izjavom datom u bilo kojem obliku u kome se po zakonu može napraviti oporuka, a prema odredbi čl. 107. istog Zakona, svako kasnije raspolaganje od strane oporučitelja određenom stvari koju je bio nekome namijenio, ima za posljedicu opoziv namjene te stvari.

R J E Š E N J E

Vrhovni sud Republike Hrvatske u vijeću sastavljenom od sudaca Aleksandra Peruzovića, predsjednika vijeća, Viktorije Lovrić, članice vijeća, Branka Medančića, člana vijeća, Marine Paulić, članice vijeća i mr. sc. Lucije Čimić, članice vijeća i sutkinje izvjestiteljice, u pravnoj stvari tužiteljice L. D. iz M., koju zastupa punomoćnik P. S., odvjetnik u Đ., protiv tuženice V. L. iz V., koju zastupa punomoćnik F. Đ., odvjetnik u K., radi utvrđenja, te povodom protutužbe tuženice-protutužiteljice V. L. protiv tužiteljice-protutuženice L. D., radi utvrđenja, odlučujući o zahtjevu za zaštitu zakonitosti Državnog odvjetnika Republike Hrvatske, posl. br. G-DO-1261/02 od 22. siječnja 2003., protiv presude Županijskog suda u Koprivnici posl. br. Gž-667/02 od 31. listopada 2002., kojom je djelomično potvrđena, a djelomično ukinuta presuda Općinskog suda u Đurđevcu posl. br. P-492/98-81 od 14. prosinca 2001., u sjednici održanoj 29. lipnja 2011.,

r i j e š i o j e:

Prihvaća se zahtjev za zaštitu zakonitosti Državnog odvjetnika Republike Hrvatske, te se ukidaju presuda Županijskog suda u Koprivnici posl. br. Gž-667/02 od 31. listopada 2002. i presuda Općinskog suda u Đurđevcu posl. br. P-492/98-81 od 14. prosinca 2001., u st. 1. al. 1. u dijelu kojim je odbijen tužbeni zahtjev tužiteljice radi utvrđenja da je oporuka 4. siječnja 1982. opozvana darovnim ugovorom 12. studenoga 1993. (toč. I. dio alineje prve prvostupanjske presude) i predmet se u tom dijelu vraća prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Obrazloženje

Prvostupanjskom presudom pod toč. I izreke tužiteljica je odbijena s dijelom tužbenog zahtjeva koji glasi:

“Utvrđuje se da je pravno nevaljana pismena oporuka ostavitelja S. S. iz V., od 4. siječnja 1982., a ujedno je i opozvana darovnim ugovorom zvanim “oporuka”, koju je sačinio isti ostavitelj dana 12. prosinca 1993.”

Pod toč. II izreke usvojen je dio tužbenog zahtjeva tužiteljice kojim traži utvrđenje da je darovnim ugovorom zvanim “oporuka” koju je sačinio ostavitelj S. S. 12. studenoga 1993. stekla vlasništvo nad točno popisanim nekretninama, na kojima je u gruntovnim knjigama formalno upisan kao vlasnik S. S. iz V., što je tuženica L. V., kao nasljednica pok. S. S., dužna priznati i izdati tužiteljici valjanu tabularnu ispravu podobnu za prijenos vlasništva na navedenim nekretninama u zemljišnim knjigama na tužiteljičino ime, jer će u protivnom tu ispravu zamijeniti ova presuda. Pod toč. III izreke odbijena je protutužiteljica V. L. s protutužbenim zahtjevom da su ništave odredbe oporuke koju je sačinio ostavitelj S. S. 12. studenoga 1993., kojima je svoju pokretnu i nepokretnu imovinu ostavio kćeri L. D. - protutuženici, kao oporučenoj nasljednici i to kuću sa podkućnicom u polovini dijela u V., te zemlju zvanu R. sa 807 čhv i R. sa 498 čhv u polovini dijela. Pod toč. IV izreke svaka stranka snosi svoje troškove parničnog postupka.

Drugostupanjskom presudom žalba tužiteljice odbijena je kao neosnovana, a žalba tuženice uvažena, te je prvostupanjska presuda potvrđena u dijelu u kojem je odbijen dio tužbenog zahtjeva tužiteljice radi utvrđenja pravne nevaljanosti oporuke pok. S. S. od 4. siječnja 1982. te radi utvrđenja da je ta oporuka opozvana darovnim ugovorom od 12. studenoga 1993. (cijela toč. I izreke prvostupanjske presude), te je prvostupanjska presuda ukinuta u dijelu u kojem je utvrđeno da je tužiteljica darovnim ugovorom od 12. siječnja 1993. stekla vlasništvo predmetnih nekretnina, a što je tuženica kao nasljednica pok. S. S. dužna priznati i izdati tužiteljici tabularnu ispravu za prijenos predmetnih nekretnina (cijela toč. II izreke prvostupanjske presude) te u dijelu u kojem je odlučeno o trošku postupka (toč. IV izreke prvostupanjske presude) i u tom ukinutom dijelu se predmet vraća prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Protiv presude drugostupanjskog suda (u dijelu u kojem je odbijen dio tužbenog zahtjeva radi utvrđenja da je oporuka 4. siječnja 1982. opozvana darovnim ugovorom od 12. studenoga 1993. - st. 1. dio al. 1. izreke), Državni odvjetnik Republike Hrvatske podigao je zahtjev za zaštitu zakonitosti zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predlaže da ovaj sud prihvati zahtjev za zaštitu zakonitosti i u pobijanom dijelu ukine obje nižestupanjske presude.

Odgovor na zahtjev za zaštitu zakonitosti nije podnesen.

Zahtjev za zaštitu zakonitosti je osnovan.

U postupku je utvrđeno da se u konkretnom slučaju radi o pismenoj oporuci pred svjedocima koju je sastavio odvjetnik 4. siječnja 1982., a svjedoci su odvjetnik i njegov pisar. Nadalje, da tužiteljica nije uspjela dokazati da je pok. otac stranaka - S. S. pri sastavljanju oporuke bio pod utjecajem alkohola, radi čega da je bio nesposoban za rasuđivanje. Utvrđeno je da oporučitelj tu raniju oporuku (4. siječnja 1982.), nije opozvao kasnijom oporukom odnosno darovnim ugovorom (12. studenoga 1993.), jer nije izričito naveo da opoziva raniju oporuku.

Iz tih utvrđenja nižestupanjski sudovi su zaključili da predmetna oporuka (4. svibnja 1982.) pravno valjana. Pored toga ista oporuka nije opozvana kasnijom oporukom - darovnim ugovorom (čl. 105. - 107. Zakona o nasljeđivanju, "Narodne novine" br. 52/71, 47/78 i 56/00 - dalje: ZN), pa ni u slučaju kada je predmet tog ugovora sva imovina obuhvaćena ranijom oporukom.

Zbog toga su sudovi u tom dijelu odbili tužbeni zahtjev na utvrđenje da je oporuka od 4. siječnja 1982. nevaljana, kao i da je opozvana darovnim ugovorom 12. studenoga 1993. st. 1. al. 1. izreke drugostupanjske presude (toč. I izreke prvostupanjske presude).

Međutim, iz spisa proizlazi da je oporukom 4. siječnja 1982. (dalje: ranijom oporukom 1982.) oporučitelj S. S. svu svoju pokretnu i nepokretnu imovinu ostavio kćerki S. (V.) L. tuženici-protutužiteljici, a kasnijim darovnim ugovorom "oporukom" 12. studenoga 1993. (kasnije darovni ugovor 1993.) ostavio dio opisane imovine - nekretnina kćeri L. G. - tužiteljici.

Prema odredbama čl. 105. st. 1. ZN oporučitelj može uvijek opozvati oporuku u cjelini ili djelomično izjavom datom u bilo kojem obliku u kome se po zakonu može napraviti oporuka, a prema odredbi čl. 107. istog Zakona, svako kasnije raspolaganje od strane oporučitelja određenom stvari koju je bio nekome namijenio, ima za posljedicu opoziv namjene te stvari.

Obzirom na navedeno, zbog pogrešnog pravnog pristupa da kasnijim darovnim ugovorom 1993. nije opozvana ranija oporuka 1982., sudovi u konkretnom slučaju nisu raspravili ni utvrđivali odlučne činjenice je li oporučitelj raspolagao istom imovinom, odnosno kojom imovinom je raspolagao u kasnijem darovnom ugovoru 1993., a kojom u ranijoj oporuci 1982.

Zbog toga je zbog pogrešnog pravnog pristupa došlo do nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, a time i do pogrešne primjene materijalnog prava, pa je zahtjev za zaštitu zakonitosti valjalo prihvatiti i u pobijanom dijelu ukinuti obje nižestupanjske presude te predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje (čl. 408. u vezi čl. 395. st. 2. ZPP).

U nastavku postupka prvostupanjski sud će, sukladno datoj uputi provesti postupak radi utvrđenja je li i u kojem dijelu kasnijem darovnim ugovorom iz 1993. opozvana ranija oporuka iz 1982..

Nakon toga će donijeti novu zakonitu presudu za pobijanim dijelom (kojim je odbijen tužbeni zahtjev tužiteljice radi utvrđenja da je ranija oporuka iz 1982. opozvana kasnijim darovnim ugovorom iz 1993.).

U Zagrebu, 29. lipnja 2011.

Predsjednik vijeća:
Aleksandar Peruzović, v.r.

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B
Broj: Rev-x 740/09-2

U smislu odredbe čl. 201. ZPP – ako se prema zakonu ili zbog prirode pravnog odnosa spor može riješiti samo na jednak način prema svim suparničarima (jedinstveni suparničari), smatraju se oni kao jedna parnična stranka, tako da se u slučaju ako pojedini suparničari propuste koju parničnu radnju učinak parničnih radnji što su ih poduzeli drugi suparničari proteže i na one koji te radnje nisu poduzeli. ...Stoga nije bilo nužno da u ovoj parnici J. L. i M. Š. budu obuhvaćeni tužbom kao jedinstveni i nužni suparničari pored prvo i drugotuženika. Naime valja uzeti u obzir da se oporuka može i djelomično poništiti, a to je slučaj kada se razlog za poništenje ne odnosi na sve oporučne nasljednike.

R J E Š E N J E

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Nenada Perina, predsjednika vijeća, dr. sc. Ivana Kaladića i Aleksandra Peruzovića, članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice Z. M. iz H. L., koju zastupa punomoćnik Z. R., odvjetnik u Z., protiv tuženika 1. A.-J. L., 2. V. L., iz K. K., koje zastupa punomoćnik N. R., odvjetnik u Z., radi poništenja oporuke, odlučujući o reviziji tužiteljice protiv pravomoćnog rješenja Županijskog suda u Zagrebu posl. br. Gž-4795/07-2 od 6. studenog 2007. kojim je potvrđeno rješenje Općinskog suda u Zagrebu posl. br. P-5599/03 od 30. travnja 2007., u sjednici održanoj 14. siječnja 2010.,

r i j e š i o j e:

Revizija tužiteljice se prihvaća, ukidaju se rješenje Županijskog suda u Zagrebu posl. br. Gž-4795/07-2 od 6. studenog 2007. i rješenje Općinskog suda u Zagrebu posl. br. P-5599/03 od 30. travnja 2007., te se predmet vraća prvostupanjskom sudu na daljnji postupak.

O troškovima revizijskog postupka odlučit će se u konačnoj odluci.

Obrazloženje

Prvostupanjskim rješenjem odlučeno je da se ukidaju provedene parnične radnje i odbacuje tužba, te je tužiteljica dužna tuženicima naknaditi parnične troškove u iznosu 2.096,90 kn.

Drugostupanjskim rješenjem odbijena je žalba tužiteljice i potvrđeno prvostupanjsko rješenje.

Protiv pravomoćnog drugostupanjskog rješenja pravovremenu, dopuštenu i potpunu reviziju izjavila je tužiteljica zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava s prijedlogom da se nižestupanjska rješenja ukinu i predmet vrati na ponovno suđenje.

Tuženici na reviziju nisu odgovorili.

Revizija je osnovana.

Predmet spora je tužbeni zahtjev za poništenje oporuke koju je sačinio pok. J. M. siječnja 1980. u K. K..

U postupku pred nižestupanjskim sudovima je utvrđeno:

- da je pok. J. M. suprug prvobitne tužiteljice A. M. koja je umrla tijekom glavne rasprave, a nju je naslijedio njezin brat K. L. kojega je naslijedila kćerka Z. M. – tužiteljica – sačinio pisanu oporuku pred svjedocima 17. siječnja 1980., a istom oporukom je raspolagao u korist:

- J. i S. L., kojima je ostavitelj ostavio sve što se nađe iza njegove smrti na jednake dijelove, osim onoga što je istom oporukom raspoređeno u korist drugih osoba, a nasljednički dio oporučnih nasljednika J. i S. L. ostavitelj je opteretio pravom doživotnog uživanja u korist svoje žene A. M., pravne prednice tužiteljice,

- J. L. kojem je ostavitelj ostavio u vlasništvo svoj suvlasnički dio od 1 na kčbr. 1512 i kčbr. 1665/1,

- M. Š. kojoj je ostavitelj ostavio svoj suvlasnički dio od 1 na kčbr. 37/1, 38 i 39 k.o. K. K..

Tužba je podnesena protiv oporučnih nasljednika S. L. i J. L., a nakon smrti prvotuženika S. L. koga je naslijedila drugotuženica A. L. i V. L., parnični postupak je nastavljen prema tim tuženicima.

Kako tužbom nisu obuhvaćeni i ostali oporučni nasljednici pok. J. M. prvostupanjski je sud rješenjem posl. br. P-5599/03 od 20. srpnja 2006. pozvao tužiteljicu da u roku od 15 dana podneskom uredi tužbu tako da tužbom obuhvati sve oporučne nasljednike, a da će u protivnom odbaciti tužbu.

Tužiteljica podneskom od 21. svibnja 2007. nije proširila tužbu na ostale oporučne nasljednike uz obrazloženje da je J. M. ostavitelj još za svoga života prenio u vlasništvo svom bratu J. L. nekretnine koje se navode u oporuci a koje mu on ostavlja – kčbr. 1512, kčbr. 1665/1 k.o. K. K., te da je J. M. za vrijeme svoga života svojoj sestri M. Š. dao 1 suvlasničkog dijela na kčbr. 37/1, 38 i 39 k.o. K. K., da se J. L. i M. Š. nalaze u posjedu tih nekretnina preko 27 g., te da oni oporukom J. M. niti ne nasljeđuju te nekretnine, pa da nisu pasivno legitimirani u ovom postupku.

S obzirom da tužiteljica nije tužbu proširila na J. L. i M. Š. nižestupanjski sudovi su odbacili tužbu pozivom na čl. 201. Zakona o parničnom postupku (“Narodne novine”, broj 53/91, 91/92, 112/99, 117/03 – dalje u tekstu: ZPP), uz obrazloženje da su oporučni nasljednici nužni suparničari koji moraju biti obuhvaćeni istom tužbom.

U smislu odredbe čl. 201. ZPP – ako se prema zakonu ili zbog prirode pravnog odnosa spor može riješiti samo na jednak način prema svim suparničarima (jedinствени suparničari), smatraju se oni kao jedna parnična stranka, tako da se u slučaju ako pojedini suparničari propuste koju parničnu radnju učinak parničnih radnji što su ih poduzeli drugi suparničari proteže i na one koji te radnje nisu poduzeli.

U konkretnom slučaju s obzirom na sadržaj podneska tužiteljice od 21. svibnja 2007. tužiteljica ne osporava J. L. i M. Š. vlasništvo nekretnina koje im je pok. J. M. dao za vrijeme svoga života, te tvrdi da oni te nekretnine nisu stekli oporukom pok. J. M.. S obzirom na tu tvrdnju tužiteljica ne polaže nikakvo pravo na te nekretnine, a prema istoj tvrdnji oporuka pok. J. M. u odnosu na te nekretnine nije proizvela pravni učinak, jer one u vrijeme smrti pok. J. M. nisu bile njegova imovina. Stoga nije bilo nužno da u ovoj parnici J. L. i M. Š. budu obuhvaćeni tužbom kao jedinstveni i nužni suparničari pored prvo i drugotuženika. Naime valja uzeti u obzir da se oporuka može i djelomično poništiti, a to je slučaj kada se razlog za poništenje ne odnosi na sve oporučne nasljednike. S obzirom na navedene tvrdnje tužiteljice moglo bi se zaključiti da ona ne pobija predmetnu oporuku u odnosu na J. L. i M. Š., no ako tužiteljica pobija predmetnu oporuku u cijelosti, tužbeni zahtjev se može prihvatiti i djelomično, dakako ako se utvrdi postojanje razloga za poništenje predmetne oporuke sve u odnosu na neke oporučne nasljednike.

Stoga je odbacivanjem tužbe u ovom predmetu ostvarena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 1. u vezi čl. 109. st. 4. ZPP.

Kako je ostvaren istaknuti revizijski razlog bitne povrede odredaba parničnog postupka valjalo je prihvaćanjem revizije ukinuti nižestupanjska rješenja i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na daljnji postupak (čl. 394. st. 1. u vezi čl. 400. st. 3. ZPP).

S obzirom da je ovaj sud ukinuo nižestupanjska rješenja, odlučio je da se o troškovima revizijskog postupka odluči u konačnoj odluci (čl. 166. st. 3. ZPP).

U Zagrebu, 14. siječnja 2010.

Predsjednik vijeća:

Nenad Perin, v.r.

* * *

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B
Broj: Rev 2149/1998-2

Odredbe Zakona o nasljeđivanju, pa tako i one koje se odnose na opoziv oporuke važe za nasljeđivanje osobe koja ima državljanstvo Republike Hrvatske neovisno o tome što ima i državljanstvo neke druge države.

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Stanka Jesenkovića kao predsjednika vijeća, te Damira Mratovića, Ivke Zlokić, Davorke Lukanović-Ivanišević i Gordane Matasić-Špoljarić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice T. M. iz O., ..., zastupane po punomoćniku mr. D. M., odvjetniku iz O., protiv tuženih D. M1., M. R., T. P., K. M., D. M2., I. E. i A. L., svih iz O., zastupanih po punomoćniku K. V., odvjetniku iz O., radi utvrđenja nepostojanja oporuke, rješavajući reviziju tužiteljice, protiv pravomoćne presude Županijskog suda u Osijeku od 12. ožujka 1998. godine, broj Gž-1001/97., kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Osijeku od 14. ožujka 1997. godine, br. VIII P-431/93., u sjednici održanog dana 4. rujna 2001. godine,

p r e s u d i o j e:

Odbija se revizije tužiteljice kao neosnovana.

Obrazloženje

Presudom suda prvog stupnja odbijen je tužbeni zahtjev tužiteljice na utvrđenje da je opozvana oporuka sad pok. F. M. iz O. od 18. siječnja 1997. godine, što su tuženici dužni priznati te naknaditi tužiteljici parnični trošak.

Ujedno je odlučeno da je tužiteljica tuženima dužna nadoknaditi parnični trošak u iznosu od 3.701,80 kn.

Odlučujući o žalbi tužiteljice drugostupanjski sud je žalbu kao neosnovanu odbio i potvrdio prvostupanjsku presudu.

Protiv pravomoćne presude suda drugog stupnja reviziju je izjavila tužiteljica zbog pogrešne primjene materijalnog prava. Predlaže preinaku pobijane nižestupanjske presude na način da se u cijelosti udovolji tužbenom zahtjevu ili ukidanje nižestupanjskih presuda i vraćanje prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Tuženici nisu podnijeli odgovor na reviziju, niti se o reviziji izjasnio nadležni državni odvjetnik.

Sporno je je li sada pok. F. M. u vrijeme sklapanja brak s tužiteljicom bio isključivo kanadski ili i državljanin Hrvatske, te slijedom toga ima li se primijeniti kanadski zakon po kojem je opozvana oporuka koju je sačinio oporučitelj prije sklapanja braka časom sklapanja braka.

U postupku je utvrđeno, a što među strankama nije ni sporno da je sad pok. F. M. sačinio pismenu oporuku 18. siječnja 1977. godine, a da je s tužiteljicom sklopio brak 1983. godine.

Također je utvrđeno da je sad pok. F. M. bio državljanin SRH, odnosno Jugoslavije i državljanin Kanade, te tako imao dvojno državljanstvo.

Na utvrđeno činjenično stanje pravilno je primijenjeno materijalno pravo.

Prema odredbi čl. 154. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine", br. 52/71 i 47/78. – dalje ZN), odredbe ZN-a važe za nasljeđivanje svih državljana Republike Hrvatske bez obzira gdje je nastupila smrt i gdje se nalazila mirovina.

Dakle, za nasljeđivanje sad pok. F. M. koji je bio državljanin Hrvatske ima se primijeniti Zakon o nasljeđivanju.

Zakon o nasljeđivanju ne predviđa pak opoziv ranije sačinjene oporuke časom sklapanja braka koji je sklopljen nakon sačinjena oporuke, naime, čl. 105. ZN-a predviđa se opoziv oporuke u cjelini ili djelomično izjavom datom u bilo kojem obliku u kome se po zakonu može napraviti oporuka, te opoziv pismene oporuke time što oporučitelj uništi pismenu (oporuku).

U biti isti učinak kao i opoziv oporuke ima sastavljene kasnije oporuke, kojom se mijenjaju odredbe ranije oporuke čl. 106. ZN-a.

Navodi revizije svode se na pobijanju utvrđenog činjeničnog stanja kroz isticanje činjenice da bi po samom zakonu sad pok. F. M. izgubio državljanstvo FNRJ pa tako i državljanstvo Republike Hrvatske, pri čemu revident ukazuje na odredbu čl. 14. i 15. Zakona o državljanstvu FNRJ, po kojoj se državljanstvo gubi odsutnošću.

Revizijom se pak ne može pobijati utvrđeno činjenično stanje, jer je revizija ne može izjaviti zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja (čl. 385. st. 3. Zakona o parničnom postupku - "Narodne novine", br. 53/91, 91/92 i 112/99 – dalje ZPP).

Uzged je navesti da nije pravilno tumačenje revidenta da po sili zakona onaj koji je bio odsutan izvan FNRJ 15 godina, gubi državljanstvo pa da je zbog toga sad pok. F. M. izgubio državljanstvo FNRJ, a slijedom toga i državljanstvo Republike Hrvatske.

Naime, odredbom čl. 15. st. 1. Zakona o državljanstvu FRNJ („Službeni list“ 54/46, 104/47, 88/48 i 105/88) propisano je da odsutnošću gubi državljanstvo osoba koja stalno boravi van područja FNRJ, pa za vrijeme od 15. godina, nakon navršene 18 godine života ne ispunjava nikakve javne obaveze prema FNRJ, a osim toga da je propustila za posljednjih 5 godina evidentirati se pri predstavništvu FNRJ u inozemstvu ili se pismeno prijaviti Ministarstvu unutrašnjih poslova FNRJ. Dok prema st. 3. istoga članka rješenje o gubitku državljanstva po tom članku donosi ministarstvo unutrašnjih poslova FNRJ, a ono se može pobijati u roku od dvije godine nakon objave u „Službenom listu“ FNRJ.

Naprijed rečeno ukazuje da nije bila dovoljna samo odsutnost izvan zemlje u trajanju od 15 godina za gubitak državljanstva, već i kroz navedeno razdoblje neispunjavanje nikakvih javnih obaveza prema FNRJ i propuštanje za posljednjih pet godina evidentiranja pri predstavništvu FNRJ u inozemstvu ili pismene prijave Ministarstvu unutrašnjih poslova FNRJ.

Tužiteljica u tijeku postupka nije ponudila bilo kakve dokaze koji bi ukazivali da su ispunjene pretpostavke iz naprijed spomenutog člana za gubitak državljanstva sad pok. F. M., a ovo sve pod pretpostavkom da za gubitak državljanstva FNRJ nije odlučno donošenje rješenje o gubitku državljanstva, tj. da to rješenje nema konstitutivni već samo deklaratorni karakter.

Prema tome, nisu se ostvarili istaknuti revizijski razlozi, a nije ni učinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 10. ZPP, na koju revizijski sud pazi po službenoj dužnosti (čl. 386. ZPP).

Radi naprijed navedenog temeljem čl. 393. ZPP, odlučeno je kao u izreci.

U Zagrebu, 4. rujna 2001. godine

Predsjednik vijeća:
Stanko Jesenković, v.r.

* * *

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B
Broj: Rev-1081/1999-2

Oporuka je opozvana kada je ostavitelj pravno valjanim ugovorom raspolagao imovinom koja je bila predmet oporuke u korist treće osobe ili osoba u čiju je korist izvršio raspolaganje oporukom.

R J E Š E N J E

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Veseljka Šeparovića, kao predsjednika vijeća, te Ilije Čuljata, Jakoba Miletića, Vjere Delić i Vladimira Drakulića, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja J. M. iz O., kojega zastupa punomoćnik A. K., odvjetnik iz O., protiv tužene M. G.-V. iz G., koju zastupa punomoćnik D. P., odvjetnik iz K., radi priznanja prava vlasništva, rješavajući reviziju tuženice protiv pravomoćne presude Županijskog suda u Karlovcu Gž-431/95 od 24. svibnja 1995. godine kojom je odbijena žalba tuženice kao neosnovana i potvrđena presuda Općinskog suda u Ozlju od 7. ožujka 1995. godine, br. P-183/93., u sjednici održanoj dana 1. rujna 1999. godine

r i j e š i o j e :

Revizija tuženice M. G.-V. se prihvaća te se ukida presuda Županijskog suda u Karlovcu od 24. svibnja 1995. godine, br. Gž-431/95 i presuda Općinskog suda u Ozlju od 7. ožujka 1995. godine, br. P-183/93 i predmet se vraća istom sudu prvog stupnja na ponovni postupak.

Obrazloženje

Presudom Općinskog suda u Ozlju od 7. ožujka 1995. godine, br. P-183/93 suđeno je:

“Utvrđuje se da je tužitelj J. M. vlasnik obiteljske kuće u O. sagrađene na kč.br. ... kuća br... sa dvorištem od 140 čhv, upisana u zk.ul.br... k.o. O. N., što je tužena M. G.-V. dužna priznati i predati tužitelju u posjed navedenu nekretninu, kao i naknaditi tužitelju prouzročene parnične troškove u iznosu od 1.966,98 kuna, sve u roku od 15 dana pod prijetnjom izvršenja”.

Presudom Županijskog suda u Karlovcu od 24. svibnja 1995. godine, br. Gž-431/95 odbijena je žalba tuženice kao neosnovana i navedena presuda suda prvog stupnja potvrđena.

Protiv ove pravomoćne presude suda drugog stupnja reviziju je izjavila tuženica zbog pogrešne primjene materijalnog prava i predložila da sud reviziju prihvati, pobijane presude nižestupanjskih sudova ukine i predmet vrati sudu prvog stupnja na ponovni postupak ili da pobijane presude preinači tako da odbije tužbeni zahtjev.

Pravovremenu, potpunu i dopuštenu reviziju tuženice sud prvog stupnja dostavio je, primjenom čl. 390. st. 1. Zakona o parnicom postupku (“Narodne novine”, br. 53/91 i 91/92 - dalje ZPP), na odgovor tužitelju i na izjašnjenje nadležnom državnom odvjetniku.

Tužitelj nije odgovorio na izjavljenu reviziju niti se isto izjasnio Državni odvjetnik Republike Hrvatske.

Revizija je osnovana.

U ovoj pravnoj stvari tužitelj je tužbenim zahtjevom tražio da ga se utvrdi vlasnikom nekretnine poblize označenoj u izreci prvostupanjske presude tvrdeći da je vlasništvo stekao građenjem i to u 7/8 dijela dok je otac tužitelja bio suvlasnik u 1/8 dijela s time da je ugovorom o darovanju od 3. rujna 1983. godine svoje nekretnine darovao tužitelju.

Tuženica je u odgovoru na tužbu poricala da bi tužitelj bio vlasnik sporne nekretnine navodeći da je ona vlasnik sporne nekretnine i da je pravo vlasništva stekla temeljem ugovora o doživotnom uzdržavanju od 11. siječnja 1990. godine zaključenog sa ocem tužitelja L. M.-J. koji je umro 21. travnja 1990. godine s time da tuženica nakon smrti primatelja uzdržavanja počela posjedovati spornu nekretninu.

Nižestupanjski sudovi utvrđuju da je u oporuci koju je sačinio otac tužitelja L. M. sam oporučitelj naznačio da je tužitelj vlasnik sporne kuće u 7/8 dijela a da je oporučitelj suvlasnik u 1/8 dijela,

- da je darovnim ugovorom od 3. rujna 1983. godine otac tužitelja L. M. darovao tužitelju svoj suvlasnički dio od 1/8 dijela na spornoj nekretnini,
- da je tužitelj otac zaključio sa tuženicom ugovor o doživotnom uzdržavanju 11. siječnja 1990. godine po kojem je nakon smrti tužiteljevog oca (primatelja uzdržavanja) tuženica kao davateljica uzdržavanja trebala postati vlasnikom sporne nekretnine,
- da je nakon smrti primatelja uzdržavanja tuženica ušla u posjed sporne nekretnine te da se i danas nalazi u posjedu i da je prije smrti u spornoj kući živio otac tužitelja.

Na temelju ovakvih utvrđenja nižestupanjski sudovi smatraju da tuženica nema valjani pravni osnov za posjed sporne nekretnine i prihvaćaju tužbeni zahtjev navodeći da otac tužitelja nije mogao pravovaljano ugovorom o doživotnom uzdržavanju prenijeti na tuženicu pravo vlasništva s obzirom da je svojim suvlasničkim dijelom raspolagao u korist tužitelja oporukom od ... godine i ugovorom o darovanju od ... godine.

Takvo pravno motrište nižestupanjskih sudova ne može, barem za sada ocijeniti kao pravilno ovaj sud.

Ovo iz razloga što je oporuka jednostrani akt oporučitelja te svako kasnije raspolaganje od strane oporučitelja određenom stvari koju je bio nekome namijenio oporukom ima za posljedicu opoziv namjene, te stvari i opoziv oporuke kako je to propisano čl. 107. Zakona o nasljeđivanju.

Zbog navedenog je oporuka opozvana i u slučaju kada je ostavitelj pravno valjanim ugovorom raspolagao imovinom koja je bila predmet oporuke u korist treće osobe ili pak osobe u čiju je korist izvršio raspolaganje oporukom.

U odnosu na ugovor o darovanju kojim je otac tužitelja darovao tužitelju spornu nekretninu u suvlasničkom dijelu koji iznosi 1/8 valja navesti da ugovor o darovanju bez prave predaje nekretnine mora biti zaključen u obliku sudskog zapisnika. Ugovor o darovanju koji nije zaključen u obliku sudskog zapisnika ima pravni učinak ako je nekretnina predana u posjed daroprimca tj. ako je izvršena prava predaja s time da za valjanost ugovora o darovanju u pisanom obliku i provedenog u zemljišnim knjigama nije odlučujuće je li izvršena i prava predaja u posjed darovanih nekretnina.

Nižestupanjski sudovi nisu u obrazloženju presuda cijenili da li se radilo o ugovoru o darovanju s pravom predajom darovane stvari ili se pak radilo o darovanju bez prave predaje a ako se radi o takvom ugovoru da li je isti proveden u zemljišnim knjigama.

U navedenim okolnostima ovisi ocjena pravne valjanosti ugovora o darovanju s obzirom na formu ugovora kao pravnog osnova za stjecanje prava suvlasništva u 1/8 dijela na spornoj nekretnini na strani tužitelja.

Ukoliko bi se radilo o valjanom pravnom poslu tada bi se, po ocjeni ovoga suda, radilo o slučaju dvostrukog raspolaganja pravom na istoj nekretnini i to prvo ugovorom o darovanju a nakon toga ugovorom o doživotnom uzdržavanju u korist različitih osoba pri čemu ugovor o doživotnom uzdržavanju ne bi bio ništav samo zbog činjenice da je primatelj uzdržavanja već bio raspolagao istom nekretninom. U takvoj bi se situaciji radilo o dva pravna posla koja su različite osobe zaključile radi stjecanja prava na istoj nekretnini te bi se tada o jačem pravu trebalo odlučiti imajući u vidu savjesnost oba stjecatelja.

Kako su oba stjecatelja savjesni a niti jednom nije predana nekretnina u posjed niti je neki od stjecatelja ishodio upis u zemljišnu knjigu jaču pravnu osnovu ima raniji stjecatelj.

Kad su oba stjecatelja savjesna a nisu ishodila upis u zemljišnu knjigu jaču pravnu osnovu ima stjecatelj kojem je nekretnina predana u posjed. Raniji stjecatelj ima jaču pravnu osnovu s obzirom na kasnijeg nesavjesnog stjecatelja. To je u slučaju kada je osoba koja otuđuje nekretninu predao istu u posjed nesavjesnom stjecatelju ili je nesavjesni stjecatelj ishodio upis u zemljišne knjige.

Kada nižestupanjski sudovi nisu vodili računa o okolnostima koje su navedene u ovom rješenju a iste predstavljaju pravno odlučne okolnosti tada je revizija tuženice prihvaćenaprimjenom čl. 395. st. 2. ZPP i pobijane presude ukinute te predmet vraćen sudu prvog stupnja na ponovni postupak.

U ponovljenom postupku sud prvog stupnja će utvrditi okolnosti na koje je upozoren ovim rješenjem i nakon njihove ocjene donijeti novu odluku.

U Zagrebu, 1. rujna 1999. godine

Predsjednik vijeća:
Veseljko Šeparović, v.r.

REPUBLIKA HRVATSKA
ŽUPANIJSKI SUD U VARAŽDINU
Broj: Gž.1360/06-2

Smatra se da je oporučitelj koji je zaključio ugovor o uzdržavanju nekoliko dana nakon sastava oporuke, opozvao namjenu stvari koju je nekome namijenio.

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Županijski sud u Varaždinu, u vijeću sastavljenom od sudaca toga suda Dubravke Vinceković, kao predsjednice vijeća, te Damira Kontreca i Ljiljane Levatić-Uskoković, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice B. L.J. iz M. ..., zastupane po punomoćniku K. D., odvjetniku iz Z., protiv tuženika B. J. iz M. ..., zastupanog po punomoćniku H. K., odvjetniku iz V., radi predaje u posjed, povodom žalbe tuženika, izjavljene protiv presude Općinskog suda u Ivancu od 14.travnja 2006.g., br. P.28/06-9, u sjednici vijeća održanoj dana 27.studenog 2006.g.

p r e s u d i o j e :

Odbija se žalba tuženika kao neosnovana i potvrđuje se presuda Općinskog suda u Ivancu br. P.28/06-9, od 14.travnja 2006.g.

Obrazloženje

Pobijanom presudom suda prvoga stupnja naloženo je tuženiku da tužiteljici preda u posjed nekretnine, i to čkbr. 167/5, 193/4, 193/5 i 193/6, sve upisane u p.l. 177 k.o. M., te da naknadi tužiteljici prouzročeni parnični trošak u iznosu od 5.100,00 kn.

Navedenu presudu pravodobno izjavljenom žalbom pobija tuženik i to zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava.

Pogrešno utvrđeno činjenično stanje tuženik nalazi u tome što je sud prvoga stupnja potpuno zaobišao činjenicu da je tužiteljica prisustvovala ostavinskoj raspravi iza pok. H. P. u predmetu br. O.168/01 Općinskog suda u Ivancu, čiji je tijek ista pratila i na kojoj je sud proglasio oporuku i kasnije donio rješenje o nasljeđivanju, po kojem su predmetne nekretnine pokojnog pripale u nasljedstvo temeljem oporuke upravo tuženiku. O tome, da li je oporuka u tom predmetu zakonita ili nezakonita, ne može odlučivati sud prvoga stupnja u ovom parničnom postupku, pa tuženik smatra da je sud pogrešno primijenio materijalno pravo, kada se pozvao na odredbu iz čl. 107. tada važećeg Zakona o nasljeđivanju (ZN). Tuženik smatra da tužiteljica nema osnova tražiti predaju predmetnih nekretnina u posjed, obzirom na postojanje pravomoćnog rješenja o nasljeđivanju br. O.168/01 i obzirom da ista nije ispunila odredbu sadržanu u toč. III ugovora o doživotnom uzdržavanju, pa ista nije niti postala vlasnicom predmetnih nekretnina. Stoga se predlaže usvojiti žalbu i pobijanu presudu preinačiti, na način da se tužbeni zahtjev tužiteljice u cijelosti odbije, uz obvezu da ista tuženiku nadoknadi parnične troškove.

Na žalbu tuženika nije odgovoreno.

Žalba tuženika nije osnovana.

Donoseći pobijanu presudu, sud prvoga stupnja je utvrdio slijedeće činjenice, odnosno zauzeo je slijedeća materijalnoppravna utvrđenja:

da je tužiteljica, kao davateljica uzdržavanja, sa sada pok. H. P. i V., kao primateljima uzdržavanja, zaključila ugovor o doživotnom uzdržavanju dana 14.ožujka 2001.g., a kojim ugovorom je ista od H. P. i V. dobila za dano uzdržavanje upravo nekretnine koje su predmet ovog postupka, time da je predmetni ugovor ovjeren od strane suca Općinskog suda u Ivancu u predmetu R2.15/01, dana 14.ožujka 2001.g.,

da je H. P. umro dana 18. ožujka 2001. g. i da je iza njega bila provedena ostavinska rasprava dana 17. travnja 2001. g., te nakon toga i rješenje o nasljeđivanju br. O. 168/01, koje je bilo dostavljeno oporučnim nasljednicima, između ostalih i tuženiku, ali ne i tužiteljici,

da je iz rješenja o nasljeđivanju br. O. 168/01 iza pok. H. P. vidljivo, da je nekretnine koje su predmet ovoga postupka, naslijedio tuženik B. J., i to prema oporuci koja je proglašena u tom predmetu i koja je bila sastavljena dana 04. ožujka 2001. g., time da je u toč. II navedene oporuke izričito bilo navedeno da sve površine zemljišta koje se daruju tuženiku B. J. iz C. N. ..., se istome daruju uz uvjet da njegova supruga Lj. vodi brigu i skrb nad H. P. i njegovom suprugom V., obzirom na opisane okolnosti starosti i bolesti u uvodu oporuke, kao i da ih dostojno, prema kršćanskim dužnostima, pospremi, odnosno upriliči dostojan pogrebni oproštaj,

da su parnične stranke razvele brak u prosincu 2005. g.,

da je sud prvoga stupnja zaključio da je tužiteljica stekla vlasništvo temeljem zakonitog pravnog posla,

pa da je slijedom toga osnovan njezin zahtjev za predaju u posjed predmetnih nekretnina sukladno čl. 161. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (ZOV), prema kojoj odredbi vlasnik ima pravo zahtijevati od osobe koja posjeduje njegovu stvar i to njegovo pravo ne zastarijeva.

Osnovna tvrdnja žalbe je da je sud prvoga stupnja pogrešno utvrdio činjenično stanje i da je potpuno neosnovano zaobišao činjenicu da je tužiteljica prisustvovala ostavinskoj raspravi iza pok. H. P. u predmetu br. O. 168/01, da je ista pratila tijekom rasprave, da je na toj raspravi dana 17. travnja 2001. g., proglašena oporuka, prema kojoj predmetne nekretnine nasljeđuje upravo tuženik, da se vlasništvo nekretnina stječe upisom u zemljišne knjige, a što tužiteljica nije ishodila, pa da je slijedom toga pogrešno primijenjeno i materijalno pravo kada je udovoljeno tužbenom zahtjevu tužiteljice.

U konkretnom slučaju, prije svega valja naglasiti da iz sadržaja ostavinskog predmeta br. O. 168/01, iza pok. H. P., kao i donijetog pravomoćnog rješenja o nasljeđivanju, je jasno vidljivo da tužiteljica u tom predmetu nije sudjelovala kao stranka u postupku, istoj nije bilo dostavljeno rješenje o nasljeđivanju, pa je slijedom toga očito da istu navedeno rješenje o nasljeđivanju ne veže, budući da, prema čl. 231. tada važećeg Zakona o nasljeđivanju (ZN), pravomoćno rješenje o nasljeđivanju ili zapisu veže stranke koje su učestvovala u postupku ostavinske rasprave, ukoliko im ne bi bilo priznato pravo da svoj zahtjev ostvaruju u parnici.

Stoga nije u pravu tuženik kada u žalbi navodi da je tužiteljica sudjelovala na ostavinskoj raspravi, budući da ista od strane ostavinskog suda nije bila utvrđena niti zakonskim, niti oporučnim nasljednikom, a niti je kasnije istoj dostavljeno rješenje o nasljeđivanju iza pok. H. P.

Slijedeće pitanje na koje se mora odgovoriti, da li je u konkretnom slučaju imovina, koju je stekla tužiteljica temeljem ugovora o doživotnom uzdržavanju sklopljenog sa H. P. i V., njezina vlastita imovina, ili je pak to, eventualno, imovina bračnih drugova, pa da bi predstavljala bračnu stečevinu.

U smislu čl. 253. Obiteljskog zakona imovina koju bračni drug ima u trenutku sklapanja braka ostaje njegova vlastita imovina, a vlastita imovina je i imovina koju je bračni drug stekao tijekom bračne zajednice na pravnom temelju različitom od navedenog u čl. 248. Obiteljskog zakona. Prema čl. 248. Obiteljskog zakona, bračna stečevina je imovina koju su bračni drugovi stekli radom za vrijeme trajanja bračne zajednice ili potječe iz te imovine.

I po mišljenju ovoga suda, imovina stečena ugovorom o doživotnom uzdržavanju, koji ugovor su sklopili jedan bračni drug i primatelj uzdržavanja, je imovina stečena na različitom pravnom temelju od imovine koju su bračni drugovi stekli radom za vrijeme trajanja bračne zajednice, pa slijedom navedenog i ovaj sud prihvaća zaključak suda prvoga stupnja da je tužiteljica imala valjani pravni osnov za stjecanje prava vlasništva na predmetnim nekretninama.

U konkretnom slučaju, radi se o nekretninama koje su vanknjižno vlasništvo pokojnih primatelja uzdržavanja, pa je u času njihove smrti došlo do prijenosa prava u korist davatelja uzdržavanja.

Ovdje valja posebno napomenuti da je oporuka pok. H. P. i V. sastavljena dana 04. ožujka 2001. g., a da je ugovor o doživotnom uzdržavanju tužiteljica s H. P. i V. sklopila dana 14. ožujka 2001. g., dakle nakon sastava same oporuke. I u oporuci je navedeno da predmetne nekretnine pripadaju tuženiku, pod uvjetom da upravo tužiteljica uzdržava primatelje uzdržavanja. Tužiteljica je, prema tome, trebala uzdržavati H. P. i V., a tuženik bi, na temelju oporuke, stekao izvanknjižno pravo vlasništva na nekretninama. I ta kontradikcija u oporuci govori upravo u prilog zaključku suda, da je u konkretnom slučaju namjera primatelja uzdržavanja bila da nekretnine, koje su predmet ovog postupka, stekne osoba koja ih uzdržava.

Osim toga, valja navesti da i činjenica, da je ugovor o doživotnom uzdržavanju sklopljen 10 dana nakon sastava same oporuke, govori u prilog zaključku da su primatelji uzdržavanja raspolagali stvarima koje su bile predmet oporuke, pa

u smislu čl. 107. ZN-a, svako kasnije raspolaganje od strane oporučitelja određenom stvari koju je bio nekome namijenio, ima za posljedicu opoziv namjene te stvari.

Daljnja tvrdnja u žalbi je da tužiteljica nije stekla vlasništvo na predmetnim nekretninama, budući da ista nije ishodila upis u zemljišne knjige, a da slijedom toga tužiteljica nije izvršila svoju obvezu iz toč. III. Ugovora o doživotnom uzdržavanju. U tom dijelu valja navesti da se i u samom ugovoru i u rješenju o nasljeđivanju predmetne nekretnine navode kao izvanknjižno vlasništvo, što bi zapravo značilo da niti primatelji uzdržavanja nisu bili upisani u zemljišnoj knjizi kao vlasnici. Obzirom na tu činjenicu nije niti bilo moguće izvršiti upis u zemljišnu knjigu na temelju sklopljenog pravnog posla, ali niti na temelju rješenja o nasljeđivanju.

Sud prvog stupnja udovoljio je tužbenom zahtjevu pozivajući se pri tom na odredbu čl. 161. ZOV-a, prema kojoj i to st. 1. vlasnik ima pravo zahtijevati od osobe koja posjeduje njegovu stvar da mu ona preda svoj posjed te stvari.

U konkretnom slučaju valja ponoviti da niti jedna strana nije izvršila upis prava vlasništva u zemljišne knjige, pa je mišljenje ovoga suda da je zahtjev tužiteljice osnovan obzirom na odredbu čl. 166. ZOV-a, budući je tužiteljica tijekom ovog parničnog postupka dokazala pravni temelj i istinit način stjecanja stvari, u oporuci na temelju koje je tuženik dobio predmetne nekretnine izričito je navedeno da isti dobija te nekretnine, pod uvjetom da tužiteljica uzdržava primatelje uzdržavanja, a osim toga ugovor o doživotnom uzdržavanju je sklopljen 10 dana nakon sastava oporuke, a što znači da su primatelji uzdržavanja opozvali izjavu svoje posljednje volje i raspolagali imovinom navedenom u oporuci.

S obzirom na gore navedeno, zaključak je ovoga suda da je sud prvoga stupnja potpuno i pravilno utvrdio činjenično stanje i da je pravilno primijenio materijalno pravo kada je udovoljio tužbenom zahtjevu tužiteljice.

Pritom valja naglasiti da ovaj sud ne nalazi da bi sud prvoga stupnja počinio bilo koju bitnu povredu odredaba parničnog postupka, a na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti u smislu čl. 365.st.2. ZPP-a.

Slijedom navedenog, valjalo je žalbu tuženika odbiti kao neosnovanu i potvrditi pobijanu presudu primjenom čl. 368.st.1.ZPP-a.

Isto tako, pravilna je i odluka o parničnim troškovima, budući su tužiteljici od strane suda prvoga stupnja dosuđeni troškovi koji su bili potrebni za vođenje ovog postupka, a navedeni troškovi obračunati su u skladu s važećom Tarifom o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika.

U Varaždinu, dne 27.studenog 2006.g.

PREDSJEDNIK VIJEĆA:

Dubravka Vinceković.v.r.

* * *

Vrhovni sud Republike Hrvatske - VSRH Rev 22/1992

Sentenca:

Zastarijevanje zahtjeva za poništenje oporuke zbog nedostatka oblika prekida se osporavanjem oporuke i ponovno teče po pravomoćnosti rješenja o prekidu ostavinskog postupka i upućivanju zakonskih nasljednika na parnicu.

Kratki tekst odluke: "Pravilno je drugostupanjski sud u obrazloženju svoje odluke naveo da se poništenje oporuke zbog nedostatka oblika može tražiti u roku od godinu dana od kada je osoba koja traži poništenje oporuke saznala za oporuku (tzv. subjektivni rok), te da se ovaj rok prekida osporavanjem valjanosti oporuke u ostavinskom postupku. Po ocjeni ovoga revizijskog suda navedeni rok ukoliko je valjanost oporuke zbog nedostatka oblika bila osporena u roku od godinu dana od saznanja za oporuku nakon njezinog proglašenja prekida se i ponovno teče po pravomoćnosti rješenja o prekidu ostavinskog postupka i upućivanju zakonskih nas-

ljednika na parnicu. Od toga dana, ako zakonski nasljednici u roku od godinu dana ne pokrenu parnicu za poništenje oporuke zbog nedostatka oblika, nastupa zastara u smislu odredbe članka 82. stavak 1. Zakona o nasljeđivanju. Dakle, prekid ostavinskog postupka nema utjecaja na objektivni rok i on može isteći a da subjektivni rok još nije istekao odnosno da je spa-šen ako je valjanost oporuke osporena u ostavinskom postupku i ako su zakonski nasljednici upućeni na parnicu, te ako su tu parnicu pokrenuli u roku od godine dana, računajući od pravomoćnosti rješenja kojim su upućeni na parnicu do podnošenja tužbe.”

* * *

Vrhovni sud Republike Hrvatske - VSRH Rev 825/1991

Sentenca:

Okolnost da naložena dužnost nasljednicima ima po svom sadržaju oblik davanja koja mogu biti predmet obveze davatelja uzdržavanja ne čini oporuku u tom dijelu ugovorom o doživotnom uzdržavanju.

Kratki tekst odluke: “Odredbom članka 88. stavak 1. ZN propisano je da oporučitelj može opteretiti nekom dužnošću osobu kojoj ostavlja neku korist iz ostavine. Prema tome, ostavitelj je mogao valjano opteretiti nasljednika i dužnošću da mu nasljednik za života isplaćuje stalnu novčanu pomoć, omogući zdravstvenu zaštitu i da ga u slučaju smrti pokopa prema mjesnim običajima, s tim da ostavljanje imovine uvjetuje izvršavanjem te dužnosti (članak 88. stavak 2. ZN). Okolnost da naložena dužnost nasljednicima ima po svom sadržaju oblik davanja koja mogu biti predmet obveze davatelja uzdržavanja iz zaključenog ugovora o doživotnom uzdržavanju ne čini oporuku ugovorom o doživotnom uzdržavanju. Naime, osoba koja raspolaže svojom imovinom posve slobodno odlučuje kakvim će pravnim aktom to raspolaganje izvršiti, vodeći pritom računa i o mogućnosti da to disponiranje kasnije izmijeni, pa je ostaviteljica mogla to raspolaganje izvršiti ili oporukom, ili ugovorom o doživotnom uzdržavanju.”

* * *

Vrhovni sud Republike Hrvatske - VSRH Rev 2813/1991

Sentenca:

Potomci ostavitelja i njihovi bračni drugovi ne mogu biti oporučni svjedoci, bez obzira na stupanj srodstva s ostaviteljem.

Kratki tekst odluke: “Tužitelj svoj zahtjev za utvrđenje pravovaljanosti oporuke temelji na okolnosti da je njegova majka J.Š. zbog iznimnih prilika prije svoje smrti dana 27. travnja 1984.g. usmeno izjavila svoju posljednju volju pred dvojicom svjedoka, i to D.H. i B.G. Kraj nesporne činjenice da je po tužitelju navedeni oporučni svjedok B.G. bračni drug oporučiteljčine unuke, pravilan je zaključak drugostupanjnskog suda da taj svjedok s obzirom na navedeni stupanj tazbinskog srodstva s oporučiteljicom, prema članku 79. u svezi s člankom 73. stavak 2. Zakona o nasljeđivanju - dalje ZN - ne može biti svjedok oporuke. Naime, prema odredbi članka 79. ZN pri pravljenju usmene oporuke mogu biti svjedoci samo osobe koje mogu biti svjedoci pri pravljenju sudske oporuke (osim što ne moraju znati čitati i pisati), a u članku 73. stavak 2. ZN taksativno su navedene osobe koje ne mogu biti svjedoci pri pravljenju sudske oporuke. To su: potomci ostavitelja, njegovi usvojenici i njihovi potomci, njegovi preci i usvojenici, njegovi srodnici u pobočnoj liniji do zaključno četvrtog stupnja, bračni drugovi svih tih osoba i bračni drug ostavitelja. Potomci ostavitelja i njihovi bračni drugovi nesposobni su, dakle, kao oporučni svjedoci, bez obzira na stupanj srodstva s ostaviteljem. Supruga svjedoka G. je sa svojom bakom - ostaviteljicom u drugom stupnju njihova međusobnog srodstva u pravoj liniji, pa nema dvojbe da je taj svjedok kao bračni drug ostaviteljčine unuke nesposoban da bude svjedokom konkretne usmene oporuke. Ne mogu se zbog toga prihvatiti protivni revizijski navodi.”

* * *

Županijski sud u Bjelovaru - Žs Bj Gž 386/2001

Sentenca: Nasljednik na temelju oporuke je dovoljno određen, ako je oporučitelj odredio da je to osoba, koja prva dođe u posjed oporuke.

Kratki tekst odluke: “Pravilno je sud prvog stupnja zaključio i da je spornim oporukama određen i nasljednik u skladu s odredbom st. 2. čl. 84. Zakona o nasljeđivanju, jer iz istih nedvojbeno proizlazi da je oporučitelj za nasljednika odredio osobu koja prva dođe u njihov posjed, a to je tužena.”

* * *

6. LEGAT

REPUBLIKA HRVATSKA

VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Z A G R E B

Broj: Rev 1080/05-2

Za valjanost legata vrijede zakonom propisane pretpostavke koje vrijede i za valjanost oporuke pa kad se radi o vlastoručno pisanom tekstu, ostavitelj ga mora vlastoručno i potpisati da bi legat bio valjan.

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Stanka Jesenkovića, kao predsjednika vijeća, te Miljenke Vraničar, mr. sc. Jasne Brežanski, Davorke Lukanović-Ivanišević i Ivke Zlokić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice E. T. iz Z., koju zastupa punomoćnik V. M., odvjetnik iz Z., protiv tuženika K. P. iz Z., kojeg zastupa punomoćnik R. T., odvjetnik iz Z., radi utvrđenja i isplate, rješavajući reviziju tužiteljice protiv pravomoćne presude Županijskog suda u Zagrebu od 15. veljače 2005. godine, broj: Gž-3917/03, kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Zagrebu od 22. studenog 2002. godine, broj: P-6510/96, u sjednici održanoj dana 10. siječnja 2006. godine,

p r e s u d i o j e:

Revizija se kao neosnovana odbija.

Obrazloženje

Presudom suda prvog stupnja, koja je potvrđena presudom suda drugog stupnja je suđeno:

“I. Odbija se tužbeni zahtjev tužiteljice koji glasi:

“Utvrđuje se da tekst u pismu pokojne E. P. od 10. 08. 1988. godine, koji počinje riječima K. daj nešto”, a završava riječima “zadnji put vidjele” predstavlja zapis (legat) utemeljen u korist tužiteljice kao zapisovnika (legatara) što je tuženik dužan priznati tužiteljici.

Dužan je tuženik isplatiti tužiteljici iznos od 249.137,50 kn sa zakonskom zateznom kamatom na ovaj iznos počem od 17. listopada 2001. godine do konačne isplate.

Dužan je tuženik naknaditi tužiteljici trošak postupka i sve ovo u roku od 15 dana pod prijetnjom ovrhe.”

II. Tužiteljica je dužna tuženiku naknaditi parnični trošak u iznosu od 7.527,40 kn u roku od 15 dana.”

Protiv navedene presude suda drugog stupnja pravovremenu, potpunu i dopuštenu reviziju je izjavila tužiteljica zbog apsolutno bitne povrede odredaba Zakona o parničnom postupku i zbog pogrešne primjene materijalnog prava i predlaže da njenom traženju bude udovoljeno odnosno da se preinače nižestupanjske presude, a podredno da iste budu ukinute i predmet vraćen sudu prvog stupnja na ponovni postupak i odlučivanje.

Na reviziju nije odgovoreno.

Revizija nije osnovana.

Ispitujući pobijanu presudu, kao i pravilnost postupka koji je prethodio njenom donošenju, ovaj sud je utvrdio da nije počinjena bitna povreda Zakona o parničnom postupku (“Narodne novine”, broj: 53/91, 91/92, 112/99,

88/01 i 117/03 – dalje: ZPP), na koju ovaj revizijski sud pazi po službenoj dužnosti temeljem odredbe čl. 386. ZPP-a. Revizijom se ukazuje na bitnu povredu odredaba ZPP-a iz čl. 354. st. 1. u svezi s odredbom čl. 375. ZPP-a, koja nije ostvarena, jer je sud prvog stupnja pri donošenju svoje odluke ocijenio sve žalbene navode koji su od odlučnog značaja za donošenje odluke u ovom prijeporu.

Revizijom se ukazuje i na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, a iz tih razloga se po izričitoj odredbi čl. 385. st. 3. ZPP-a revizija ne može izjaviti.

Dakle, nije ostvaren revizijski razlog bitne povrede odredaba ZPP-a.

Nije ostvaren ni revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava.

U postupku je utvrđeno da je pokojna E. P. sačinila vlastoručnu oporuku dana 28. rujna 1987. godine koju oporuku je vlastoručno napisala i potpisala. Isto tako da je pokojna E. P. dana 10. kolovoza 1988. godine (isti dan kada je umrla) napisala pismo u kojem navodi da se pisana oporuka nalazi kod R. T., te da ista vrijedi osim što želi da oporuka ne vrijedi glede slike T. koju ostavlja svom suprugu K. P.. Ovaj vlastoručni napisani tekst pokojna E. P. je također vlastoručno potpisala.

Na istom pismenu ispod potpisa pokojna E. P. je navedeno “K., daj nešto mojoj sestri od prodaje stana.....”, a ovaj tekst pokojna E. P. nije potpisala.

S obzirom na iznijeta utvrđenja i po pravnom stajalištu ovog revizijskog suda nižestupanjski sudovi pravilno zaključuju da navedeni tekst na pismenu od 10. kolovoza 1988. godine koji se nalazi ispod potpisa pokojne E. P., a koji nije potpisan ne predstavlja zapis – legat u smislu Zakona o nasljeđivanju (“Narodne novine”, broj: 47/78 – dalje: ZN). To stoga što prema odredbi čl. 86. ZN, koji je bio na snazi u vrijeme sačinjenja navedene izjave, oporučitelj može oporukom ostaviti jedan ili više zapisa ili legata, a iz čega slijedi da se legat ostavlja oporukom, a što znači da prema navedenoj zakonskoj odredbi za valjanost legata vrijede zakonom propisane pretpostavke kao i za oporuku. Kako se radi o vlastitom pisanom tekstu, to isti da bi bio pravno valjan u smislu odredbe čl. 68. ZN, mora zadovoljavati uvjete koji su propisani za oblik vlastoručne oporuke, a to je da je isti tekst ostavitelj vlastoručno napisao i potpisao. Kako u ovom prijeporu to nije slučaj, jer napisani tekst nije potpisan po E. P. to navedeni tekst nema zakonom propisanu formu određenu za valjanost oporuke, radi čega je pravilan zaključak nižestupanjskih sudova da isti ne predstavlja legat oporučiteljice pokojne E. P.. Nižestupanjski su sudovi pravilno primijenili materijalno pravo kad su odbili tužbeni zahtjev tužiteljice upravljen na utvrđenje da prijeporni tekst predstavlja legat, jer nije potpisan od pokojne E. P..

Budući su nižestupanjski sudovi pravilno zaključili da deklaratorni dio tužbenog zahtjeva tužiteljice nije utemeljen, to su pravilno odbili i njeno tužbeno traženje koje se odnosi na isplatu.

Iz iznijetih razloga, temeljem odredbe čl. 393. ZPP-a je odlučeno kao u izreci.

U Zagrebu, 10. siječnja 2006. godine

Predsjednik vijeća:
Stanko Jesenković, v.r.

* * *

Županijski sud u Zagrebu - ŽS Zg Gž 348/2000

Sentenca: *Legatar nema pravni interes utvrđivati ništavost oporuke, kojom mu je oporučitelj izvršio određeno raspolaganje.*

Kratki tekst odluke: “Predmet spora jest zahtjev tužitelja na utvrđenje ništavom pismene oporuke oporučiteljice N. B. od 17.7.1993. godine prema kojoj je oporuci ostaviteljica svojom imovinom raspolagala u korist tuženice, a tužitelju ostavila određenu stvar. Tužitelj nije zakonski nasljednik iza pok. N. B., a niti njezin oporučni nasljednik na temelju usmene oporuke od 2.8.1993. godine. Sukladno odredbi čl. 187 st. 1 Zakona o parničnom postupku (“NN” br. 53/91, 91/92 - dalje: ZPP) tužitelj tužbu na utvrđenje može podići kad za to ima pravni interes. S obzirom na navedeno, utemeljeno je sud prvog stupnja zaključio da tužitelj nema pravni interes za ovu tužbu na utvrđenje. Tko je zakonski nasljednik utvrđeno je odredbama čl. 9-22 Zakona o nasljeđivanju (“NN” br.52/71 i 47/78), a tužitelj ne spada u tako određeni krug zakonskih nasljednika. Prema oporuci N. B. od 17.7.1993. godine utvrđenje ništavosti koje tužitelj traži, tužitelj jest legatar (čl. 91 Zakona o nasljeđivanju), jer je na temelju te oporuke oporučiteljica u njegovu korist raspolagala određenom stvari. Međutim, utvrđenjem ništavosti te oporuke ne može tužitelj za sebe priskrbiti nikakav povoljniji pravni položaj prema ostavini pok. N. B.”

ZAKLJUČAK

Javni bilježnici općenito, a posebno kao povjerenici sudova u ostavinskim postupcima, nemaju nimalo lak zadatak. U postupanju moraju biti nepristrani povjerenici svih stranaka, nastojeći objektivno, jasno i nadasve stručno primijeniti pravnu normu na velik broj pravnih situacija u kojima se pronadu. Svaki način i put koji nam može pomoći u ostvarivanju tog cilja može nam svima biti samo od velike koristi.

Zakon ne propisuje sve, niti može predvidjeti svu složenost ljudskog ponašanja i svakodnevna događanja života. On prepušta kako sudovima, tako i javnim bilježnicima kao povjerenicima sudova, da sadržaj pravnih normi ostvaruju u svojim odlukama – rješenjima i presudama. Nemali broj puta smo se svi uvjerali da su zakonske odredbe nejasne, nepotpune, nedosljedne ili u nesuglasju s drugim propisima, a ako uzmemo u obzir količinu i sveobuhvatnost zakona i podzakonskih akata po kojima svi svakodnevno postupamo, situacija se može činiti još i težom. Ipak, imajmo na umu i to da primjena pravnih normi u praksi nije mehanički čin, već u primjeni prava do punog izražaja dolazi stvaralačka i kreativna uloga onoga tko je primjenjuje.

Praksa prikupljena u ovoj zbirci samo je mali dio velikog broja sudskih presuda dostupnih putem elektronskog medija i različitih zbirki sudske prakse. Ona nipošto ne znači da su njome zauzeta neka konačna stajališta, bez mogućnosti promjena. Naprotiv, sudska praksa se gotovo pa svakodnevno mijenja. Unatoč tome, neka stajališta ipak daju konkretne smjernice za postupanja, utvrđujući put za potencijalne buduće promjene samih propisa i sudske i javnobilježničke prakse, a samim time olakšavajući nam našu službu. Nadam se da će svim kolegama javnim bilježnicima i zaposlenima u njihovim uredima ona barem malo pomoći i učiniti zanimljivijim svakodnevni rad.

Javnobilježnička prisjednica

Marija Butković

SADRŽAJ

Uvod	3
Valjanost oporuke - općenito	5
Valjanost vlastoručne oporuke	24
Valjanost pisane oporuke pred svjedocima	34
Valjanost usmene oporuke	64
Oporuka – razno	96
Legat	108
Zaključak	111